Ч. 126 (14.957). Львів, субота 11. червня 1938. Oplata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація:
ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.000.
" Банку Чеських Легіон Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . . 5.00 зол.
четвертьрічно . . . . . 15.00 „
піврічно . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Зеленосвяточні обходи на львівських цвинтарах.

Цього року в оба дні Зелених Свят, як попереднього року, збереться Громадянство парохіяльно зорганізоване з процесіями своїх церков — першого дня (неділя 12. червня) на Янівському, другого (понеділок 13. червня) на Личаківському цвинтарі.

В обох днях при участи всіх процесій в год. 4.30 відправиться спільне Богослуження на могилах поляглих українських вояків — з проповіддю, після чого відправлятимуться панахиди на могилах визначних громадян і поодиноких парохіян.

На кошти охорони й удержування военних могил буде переведена в тих днях грошева збірка до замкнених пушок.

Прохаю всіх учасників як у поході, так також на цвинтарях задержати лад і спокій, на всяку провокацію гідно й рішуче реагувати та найважніше — не датися спровокувати.

о. Антін Каштанюк,
голова Філії Т-ва Охор. Военних Могил у Львові.

Комунікат Народньої Організації Українців міста Львова.

Просимо всіх Вп. Членів (-ок) взяти обовязкову участь у всіх загально-святочних обходах, а саме: в суботу в год. 9-тій рано в архиерейській Службі Божій з панахидою, в неділю і понеділок у церковних процесіях причасних собі парохій на Янівський та Личаківський цвинтар.

Одночасно просимо всіх Членів (-ок) задержати строгий порядок та держатись здисциплінованого походу.

Президія Н. О.

Домагання партії судетських німців.

З Праги подають зміст 8-ох точок, що їх предложено урядові як домагання судетських німців. А саме вони домагаються:

1) рівних прав з чехами;

2) визнати німецьку меншину правною групою;

3) устійнити і визнати німецьку смугу;

4) дати їй повну автономію;

5) законної охорони для німців, що живуть поза німецькою смугою;

6) винагороди за кривди за час чеського панування;

7) німецьких урядовців на німецькій території;

8) свободи німецького світогляду та німецької націоналістичної ідеольогії.

СЛОВАКИ ДОМАГАЮТЬСЯ ОКРЕМОЇ АРМІЇ.

О. Глінка заявив у інтервю представникові „Дейлі Мейл", що словаки домагаються окремої армії.

У законопроєкті про автономію, що його предложить партія о. Глінки, не було про те згадки.

СПРАВА ЗАКОРДОННОЇ ПОЛІТИКИ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ.

У тих 8-ох точках нема домагання зміни закордонної політики республики, зокрема її відношення до СССР, що є — як відомо — одною з цілей Гевляйнової політики.

ЧИ ЧЕХОСЛОВАЦЬКИЙ УРЯД ВИПОВНИТЬ ТІ ДОМАГАННЯ?

Як говорять у празьких політичних колах, прем. Годжа без спротиву погодиться на точки 3, 5 і 6, зате з трудом прийме точки 1, 7. і 8. Як поставиться Прага до точок 2. і 4. — це залежатиме від розвитку міжнародньої ситуації.

СУДЕТСЬКО-НІМЕЦЬКА ПАРТІЯ НЕБАВОМ ПОСТАВИТЬ ЧЕХОСЛОВАЦЬКОМУ УРЯДОВІ УЛЬТИМАТ?

У Празі появилася поголоска, що по 12. ц. м. Генляйн поставить свої домагання на вістрі ножа, можливо, що зажадає плебісциту.

ФАБРИКА СКОДИ В РУКАХ КОМУНІСТІВ.

Підчас виборів до залогових рад у відомій фабриці зброї Скоди комуністи дістали майже 99 прц. голосів.

Еспанські червоні літаки збомбардували французьке пограниччя.

Урядова комісія, що мала ствердити, чиї літаки збомбардували минулої неділі французьке пограниччя, не оголосила звіту. Не зважаючи на те, тепер уже майже нема сумніву, що були це червоні літаки.

Мешканці Андори бачили червону ескадру, що перелетіла на національну територію, опісля вернулася; це мабуть вона збомбардувала французьку місцевість Оре. Французські старшини, що обсервували ескадру через льорнети, пізнали, що вона була зложена з червоних літаків марки Бльох.

Проурядова преса не атакує національного уряду, ліва перестала роздмухувати справу налету.

Прем. Даладіє, вертаючися з еспанського пограниччя, заявив, що він виробив собі вірний погляд у тій справі.

Чого домагаються большевики за поміч для Китаю?

Домеї довідується з достовірних джерел, що уряд СССР передав кит. представникові Урядові Суйфу ось які домагання як винагороду за поміч у війні проти Японії:

1) спільної оборони китайсько-совітського кордону,

2) постачання зброї та чуниції китайським комуністичним партизанам,

3) визнати спеціяльні інтереси СССР у провінціях: Сінкін, Ніншія та Чінгай,

4) спільними силами збудувати залізницю зі СССР до Китаю,

5) приділити Куомінтанові й китайському урядові совітських дорадників,

6) реорганізації китайської адміністрації згідно з побажаннями уряду СССР

Жертва майна.

Львів, 10. червня 1938.

У тих важких часах, серед всієї відомої дійсности, в якій приходиться жити, не тільки слабодухи, але навіть люди зі — здавалось би — твердими нервами — можуть заломлюватись і тратити свою попередню енергію. Серед таких обставин цілющою водою для всіх зневірених, для тих, які забувають про тугість української нації і про її незломну впертість у дрібній мурашиній праці, яка чуда робить, — є ті докази патріотизму, які проходять здебільша зовсім непомітно та які проте є імпонуючими показчиками життєздатности нації. Таких доказів безліч із ріжних ділянок. Час до часу чуємо напр. про таку оборону українського національного імени, яка не рахується з ніякими можливими прикрими наслідками. Ось напр. відбувався два дні у львівському суді процес, врештою за цілком неполітичну справу: кривава сільська бійка за дівчину. Перед трибуналом станув гурток свідків із старим господарем (батьком дівчини) на чолі. Суддя звернувся до них з запитом, чи хотять присягати по польськи чи по „руску". „По українськи" — спокійно відповів старий газда. Тричі запитував суддя п. Циган свідка та в подразненому тоні пояснював, що нема української присяги, є тільки польська і „руска" і тричі відповів свідок-селянин, що хоче присягати „по українськи". Те саме повторилось з його донькою, 18-літньою сільською дівчиною, — після чого суддя не запитував уже нікого більше, тільки відчитав український текст присяги...

Бувають і інші докази привязання до рідної нації без огляду на існуючу дійсність, які неодному патріотові каже жаліти, що не вродився напр. англійцем. Маємо на думці жертву майна, найбільшу жертву, що її поруч із жертвою крови та жертвою праці можна складати на жертівнику батьківщини. Ось саме за два дні підуть вулицями Львова довгі церковні процесії у супроводі мас вірних Церкві українських громадян, щоб віддати традиційний поклін тим, які склали рідній справі жертву своєї крови. Жертву праці складають тисячі службовиків українських приватних установ, у своїй масі погано платні, які примушені щораз обнижувати свою життєву стопу, при якій такі культурні потреби як книжка, театр, якнебудь подорож — це іноколи недосяжний люксус. Жертву майна складають у нас масово, бідні і багаті, від початку існування українського зорганізованого життя: адже такі установи, як „Просвіта", „Рідна Школа", „Українська Захоронка" чи Т-во Опіки над Інвалідами і багато інших — не булиб повстали та сьогодні не діяли, колиб не українська громадська жертвенність, добровільна, нікого непримушена, така, яка пливе виключно зі свідомости коєчности конструктивного громадсько-національного діла, що його вони творять. І поза установами та товариствами раз-у-раз читаємо поклики до жертвенности на якусь нову ціль: то церкву якусь будують, то здвигають десь у краю народній дім, то збірають на будову якоїсь бурси чи захисту, то меценати світа культури самі щедро жертвують і калатають до жертвенности земляків, які завжди голосніше чи тихіше — відгукуються.

Ці рядки писані під безпосереднім враженням довгого спису жертв, що появився у вчорашньому числі „Діла": аж півтора шпальт петітового друку треба було на виказ жертводавців на Український Шпиталь, при чому це вже 8 з черги такий спис. Крім розмірно дрібних сум (від 1 до 100 зол.) маємо там в окремому виказі жертводавців, які дали на Український

Ч. 126 (14.957). Львів, субота 11. червня 1938. Оплата почтова вирахована готівкою. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК ч. 10 II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телеґр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.000.
„ Банку Чеських Леґіон Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол.
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Зеленосвяточні обходи на львівських цвинтарах.

Цього року в оба дні Зелених Свят, як попереднього року, збереться Громадянство парохіяльно зорганізоване з процесіями своїх церков — першого дня (неділя 12. червня) на Янівському, другого (понеділок 13. червня) на Личаківському цвинтарі.

В обох днях при участи всіх процесій в год. 4.30 відправиться спільне Богослуження на могилах поляглих українських вояків — з проповіддю, після чого відправлятимуться панахиди на могилах визначних громадян і поодиноких парохіян.

На кошти охорони й удержування воєнних могил буде переведена в тих днях грошева збірка до замкнених пушок.

Прохаю всіх учасників як у поході, так також на цвинтарях задержати лад і спокій, на всяку провокацію гідно й рішуче реагувати та найважніше — не датися спровокувати.

о. Антін Каштанюк,
голова Філії Т-ва Охор. Воєнних Могил у Львові.

Комунікат Народньої Орґанізації Українців міста Львова.

Просимо всіх Вп. Членів (-ок) взяти обовязкову участь у всіх загально-святочних обходах, а саме: в суботу в год. 9-тій рано в архиерейській Службі Божій з панахидою, в неділю і понеділок у церковних процесіях причасних собі парохій на Янівський та Личаківський цвинтар.

Одночасно просимо всіх Членів (-ок) задержати строгий порядок та держатись здисципліновано походу.

Президія Н. О.

Домагання партії судетських німців.

З Праги подають зміст 8-ох точок, що їх предложено урядові як домагання судетських німців. А саме вони домагаються:

1) рівних прав з чехами;
2) визнати німецьку меншину правною групою;
3) устійнити і визнати німецьку смугу;
4) дати їй повну автономію;
5) законної охорони для німців, що живуть поза німецькою смугою;
6) винагороди за кривди за час чеського панування;
7) німецьких урядовців на німецькій території;
8) свободи німецького світогляду та німецької націоналістичної ідеольогії.

СЛОВАКИ ДОМАГАЮТЬСЯ ОКРЕМОЇ АРМІЇ.

О. Глінка заявив у інтервю представникові „Дейлі Мейл", що словаки домагаються окремої армії.

У законопроєкті про автономію, що його предложить партія о. Глінки, не було про те згадки.

СПРАВА ЗАКОРДОННОЇ ПОЛІТИКИ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ.

У тих 8-ох точках нема домагання зміни закордонної політики республіки, зокрема її відношення до СССР, що є — як відомо — одною з цілей Генляйнової політики.

ЧИ ЧЕХОСЛОВАЦЬКИЙ УРЯД ВИПОВНИТЬ ТІ ДОМАГАННЯ?

Як говорять у празьких політичних колах, прем. Годжа без спротиву погодиться на точки 3, 5 і 6, зате з трудом прийме точки 1, 7. і 8. Як поставиться Прага до точок 2. і 4. — це залежатиме від розвитку міжнародньої ситуації.

СУДЕТСЬКО-НІМЕЦЬКА ПАРТІЯ НЕБАВОМ ПОСТАВИТЬ ЧЕХОСЛОВАЦЬКОМУ УРЯДОВІ УЛЬТИМАТ?

У Празі появилася поголоска, що по 12. ц. м. Генляйн поставить свої домагання на вістрі ножа, можливо, що зажадає плебісциту.

ФАБРИКА СКОДИ В РУКАХ КОМУНІСТІВ.

Підчас виборів до залогових рад у відомій фабриці зброї Скоди комуністи дістали майже 99 прц. голосів.

Еспанські червоні літаки збомбардували французьке пограниччя.

Урядова комісія, що мала ствердити, чиї літаки збомбардували минулої неділі французьке пограниччя, не оголосила звіту. Не зважаючи на те, тепер уже майже нема сумніву, що були це червоні літаки.

Мешканці Андори бачили червону ескадру, що перелетіла на національну територію, опісля вернулася; це мабуть вона збомбардувала французьку місцевість Оре. Французькі старшини, що обсервували ескадру через льорнети, пізнали, що вона була зложена з червоних літаків марки Бльох.

Проурядова преса не атакує національного уряду, ліва перестала роздмухувати справу налету.

Прем. Даладіє, вертаючися з еспанського пограниччя, заявив, що він виробив собі вірний погляд у тій справі.

Чого домагаються большевики за поміч для Китаю?

Домеі довідується з достовірних джерел, що уряд СССР передав кит. представникові д-рові Сунфу ось які домагання як винагороду за поміч у війні проти Японії:

1) спільної оборони китайсько-совітського кордону,
2) постачання зброї та муніції китайським комуністичним партизанам,
3) визнати спеціяльні інтереси СССР у провінціях: Сінкін, Ніншія та Чінгай,
4) спільними силами збудувати залізницю зі СССР до Китаю,
5) приділити Куомінтанові й китайському урядові совітських дорадників,
6) реорганізації китайської адміністрації згідно з побажаннями уряду СССР.

Жертва майна.

Львів, 10. червня 1938.

У тих важких часах, серед всієї відомої дійсности, в якій приходиться жити, не тільки слабодухи, але навіть люди зі — здавалось би — твердими нервами — можуть заломлюватись і тратити свою попередню енергію. Серед таких обставин цілющою водою для всіх зневірених, для тих, які забувають про тугість української нації і про її незломну впертість у дрібній муравлиній праці, яка чуда робить, — є ті докази патріотизму, які проходять здебільша зовсім непомітно та які проте є імпонуючими показчиками життєздатности нації. Таких доказів безліч із ріжних ділянок. Час до часу чуємо напр. про таку оборону українського національного імени, яка не рахується з ніякими можливими прикрими наслідками. Ось напр. відбувався два дні у львівському суді процес, врештою за цілком неполітичну справу: крівава сільська бійка за дівчину. Перед трибуналом станув гурток свідків із старим господарем (батьком дівчини) на чолі. Суддя звернувся до них з запитом, чи хотять присягати по польськи чи по „руску". „По українськи" — спокійно відповів старий газда. Тричі запитував суддя п. Циган свідка та в поденервованому тоні пояснював, що нема української присяги, є тільки польська і „руска" і тричі відповів свідок-селянин, що хоче присягати „по українськи". Те саме повторилось з його донькою, 18-літньою сільською дівчиною, — після чого суддя не запитував уже нікого більше, тільки відчитав український текст присяги...

Бувають і інші докази привязання до рідної нації без огляду на істнуючу дійсність, яка неодному патріотові каже жаліти, що не вродився напр. англійцем. Маємо на думці жертву майна, найбільшу жертву, що її поруч із жертвою крови та жертвою праці можна скласти на жертівнику батьківщини. Ось саме за два дні підуть вулицями Львова довгі церковні процесії у супроводі мас вірних Церкві українських громадян, щоб віддати традиційний поклін тим, які склали рідній справі жертву своєї крови. Жертву праці складають тисячі службовиків українських приватних установ, у своїй масі погано платні, які примушені щораз обнижувати свою життєву стопу, при якій такі культурні потреби як книжка, театр, якнебудь подорож — це іноколи недосяжний люксус. Жертву майна складають у нас масово, бідні і багаті, від початку істнування українського зорганізованого життя: адже такі установи, як „Просвіта", „Рідна Школа", „Українська Захоронка" чи Т-во Опіки над Інвалідами і багато інших — не булиб повстали та сьогодні не діяли, колиб не українська громадська жертвенність, добровільна, ніким непримушена, така, яка пливе виключно зі свідомости хосенности конструктивного громадсько-національного діла, що його вони творять. І поза установами та товариствами раз-у-раз читаємо поклики до жертвенности на якусь нову ціль: то церкву якусь будують, то здвигають десь у краю народній дім, то збірають на будову якоїсь бурси чи захисту, то меценати світа культури самі щедро жертвують і закликають до жертвенности земляків, які завжди голосніше чи тихіше — відгукуються.

Ці рядки писані під безпосереднім враженням довгого спису жертв, що появився у вчорашньому числі „Діла": аж півтора шпальт петітового друку треба було на виказ жертводавців на Український Шпиталь, при чому це вже 8 з черги такий спис. Крім розмірно дрібних сум (від 1 до 100 зол.) маємо там в окремому виказі жертводавців, які дали на Український

Шпиталь по кілька тисяч золотих. З Пропамятної Книжки Українського Шпиталю, яка появилась на весну ц. р. з нагоди відкриття Шпиталю та в якій м. і. подано докладну історію його будови, відомо, що крім найбільшого жертводавця — Митрополита, — який подарував площу під будову та сусідній партеровий дім (дотеперішня Народня Лічниця) та перших 5.000 долярів, і крім фондації з АЕФонду у висоті 10.000 долярів, — до дня відкриття Шпиталю було вже 19 інших жертводавців, що відгукнулись на поклик складати по 2.000 зол. на окремі ліжка їх імени (чи імени поданих ними осіб) в Українському Шпиталі. Між ними було 12 установ (Зем. Банк, УКТОДІ, Маслосоюз, Центросоюз, Філія Гігієнічного Т-ва у Теребовлі, Т-во „Будучність" у Тернополі, У. Лікарське Т-во, Спілка українських лікарів у ЧСР, Союз Українок, Філія У. Гігієнічного Т-ва у Коломиї та українська громада у Філядельфії) та 7 окремих осіб (М. Сосновська, д-р М. Дзерович, С. Баньківський — запис на 2 ліжка, І. Терещук, Марія Федина, д-р М. Чубатий та радн. М. Грицак). Названий останній жертводавець вручив Управі Т-ва Народня Лічниця (правному власникові Українського Шпиталю) суму 10.000 золотих, заявляючи, що почував себе щасливим, що може свої життеві ощадности передати харитативній народній установі. Із учорашнього спису довідуємось про дальших фондаторів окремих ліжок у Шпиталі, фізичних і правних осіб (м. і. по кількатисячні збірки з нагоди концертів М. Сокіл та А. Рудницького в Америці у ріжних тамошніх містах). Тепер довідуємось, що радн. Михайло Грицак найшов наслідника в особі інж. Павла Дурбака, який теж жертвував на Український Шпиталь 10.000 зол. У листі, що його жертводавець післав одночасно до Управи Т-ва, читаємо, що ту жертву викликало захоплення геройською працею гурту львівських лікарів, які вже десять літ ординують в амбуляторіях Народньої Лічниці і тепер надалі в Українському Шпиталі — цілком даром, віддаючи всі свої дрібні гонорарі (досі на загальну суму поверх 200.000 зол.) на Шпиталь (недавно померший д-р Е. Дурделло вже сам важко недужий ординував для Н. Л.). Жертводавець переконаний, що здвигнення Українського Шпиталю та праця в ньому служить не тільки здоровлю окремих одиниць, що в ньому лікуються, але є таким зовнішнім памятником конструктивної праці, який підбадьорює всіх громадян; і тому він і своїм актом жертвенности хоче підбадьорити земляків, вказуючи їм на добрі діла для народньої справи. І та жертвенність на Український Шпиталь не вгаває. Остання звістка — це благородний жест українського аптикаря м-ра М. Терлецького, який перекреслив ввесь дотеперішній рахунок за ліки Українського Шпиталю, на суму 1600 золотих.

Ми свідомі того, що деякі громадяни, що ми їх вище поіменно назвали, будуть за те на нас лихі, не бажаючи собі такої „реклями". Але ми свідомо це зробили: коли ми згадуємо патріотичні промови на принагідних зборах і сходинах, то вважаємо простою справедливістю згадати такі акти жертви майна, які складаються на суспільне явище. Українська жертвенність це не заслуга поодиноких осіб — це заслуга тої свідомости національної спільноти і того почування любови до рідного краю, що є питоменною рисою українського національного колективу, найтвердішою підставою життя і тривкости української нації.

Така масова і така поважна жертвенність на Український Шпиталь, ті всі записи, між якими є записи цілих домів, — характеристичні для настроїв і бажань нашого громадянства. Нема ніякого сумніву, що деякий упадок жертвенности на деякі навіть найкорисніші загально-національні цілі прийшов у звязку з боротьбою на терені даних установ: навіть коли люди вповні солідаризуються з постановами виділів отих установ і їх внутрішньою лінією, проте підсвідомо в душі залишається осад якогось несмаку, який притуплює сентимент до даної установи і каже свою жертву майна складати деінде. На Українському Шпиталі нема ані тіни, що на його терені є якісь суперечки, що на Загальних Зборах Т-ва, яке його утримує, може прийти до якихось ідеольоґічних полемік, що комісія матка може мати якісь труднощі з політичною фізіономією кандидатів до управи! І ціль і засоби — ідеольоґічні та технічні — якими тут змагається до цілі, такі ясні, такі безспірні, що притягають всіх тих наших громадян у краю і в европейських столицях і на далекій заморській чужині та кажуть їм жертвувати на це добре діло.

Нема у нас установ „ліпших" та „гірших" — всі вони роблять свою хосенну і спасенну роботу. Роблять її, оперті на довірі народу, який завжди готов до найбільших жертв, — до жертв крови і праці і майна, коли цього тільки вимагає рідна справа. ік.

Міжнародне Нансенове Бюро буде перетворене.

(Від нашого кореспондента).

Женева, 7. червня 1938.

Бюро Нансена мало і матиме очевидно поважне правне, господарське, навіть національно-політичне значіння в житті численної української еміґрації, тому природно, що звертаємо увагу українських читачів і відповідальних чинників на ті зміни, які зайдуть в орґанізації цієї установи. З огляду на те, що зміни ці ще остаточно не устійнені, а навіть не означено їх докладно, подаємо покищо відповідь Президента Міжнароднього Бюра Нансена для втікачів, Міхаеля Гансона, на дотичні запити редакції „Журналь де Женев", зроблені у звязку з рішенням принятим Радою Ліґи Націй на останній сесії. А саме п. Гансон заявив:

„Звіт принятий Радою передбачає злиття двох дотеперішніх орґанізацій, Міжнародного Бюра Нансена і Високого Комісаріяту для втікачів, що походять з Німеччини, в один спільний орган під проводом Ліґи. Цей орґанізм матиме у проводі Високого Комісаря, коли, як треба сподіватися, найближча Асамблея прийме також цей плян.

В дійсности принято в загальних рисах пропозицію норвеського уряду, яку проголосовано на Асамблеї 1937 р. Щоб це осягти, треба було доброї волі і взаємних уступок, бо як відомо, на попередніх Асамблеях виявилися ріжниці в поглядах на цю справу. Мене тішить це змагання до порозуміння, яке уможливило врятувати твір великої соціяльної ваги, що робить таку шану Лізі.

Тепер іде про те, щоб виробити подрібний плян майбутньої орґанізації. Рада доручила це Генеральному Секретаріятові в порозумінні з керманичами обидвох установ. Щодо Бюра Нансена, то розуміється, що я покажу найкращу волю, і я переконаний, що мене підтримає Адміністраційна Рада Бюра в усіх моїх зусиллях виоінити всі можливі труднощі, бо по рішенні Ради можна сподіватися, що акцію для добра втікачів під патронатом Ліґи тепер урятовано, і то на добро самих втікачів і країн, в яких вони шукають захисту.

Завдяки атмосфері вирозумілости, яка тепер всюди панує, зроблено великий крок вперед і оминено страшну для мене можливість, що знехтувалиб акцію для втікачів, яка дала справді поважні висліди. Я справді маю глибоке переконання, що без авторитету Ліґи булоб даремно намагатися продовжувати цю справу".

Стільки п. Гансон. Тепер є завданням покликаних українських чинників зробити все від них залежне, щоб зменшити для українських еміґрантів всі ті хиби правні, економічні і національно-політичні, які мала в собі для них стара орґанізація Нансенівського Бюра та збільшити добрі вигляди в новій орґанізації. Полишаючи природно детальний і річевий розгляд справи тим українським чинникам, які боронили інтересів українських громадян перед Бюром з поважними успіхами для них, займаюся нею тут в межах дозволених кожному українцеві і пресовому працівникові

Правний бік справи для українців у відношенні до бюра лучиться тісно з національно-політичним. Українському громадянству добре відомий хід боротьби українців за те, щоб їх національну приналежність зазначували в нансенівськім пашпорті. Її очевидно не закінчено, чи закінчено ріжно в ріжних державах. Не виключене, що питання це буде порушене і в звязку зі змінами, які мають зайти в орґанізації міжнародньої опіки над втікачами. Другим нашим поважним завданням перед Бюром було осягти відповідну участь представників українських еміґраційних орґанізацій в Адміністраційній Раді Бюра та в його секціях по окремих державах. Перше питання було вязане з другим, бо відокремлення українських еміґрантів в окрему ґрупу втікачів улекшалоб і призначення українських представників до централі та до філій Бюра. Цим з одного боку булоб зазначено національно-політичну окремішність України в міжнародній інституції, що підлягає безпосередньо Лізі, а з другого боку можнаб осягнути більш справедливий поділ допомоги Бюра між українські та московські еміґраційні орґанізації.

Українські домагання поборювали досі ріжними, часом не завсіди „чистими", засобами, між іншим доказами, буцім-то всі ті домагання неактуальні з огляду на недалеке закриття Нансенівського Бюра, бодай у дотеперішній його формі. Цей арґумент тепер відпадає, бо підготовляють у деякій мірі нову установу на неозначений наперед час, а з цим виникає автоматично і питання українсько-московських відносин. Хоч Рада Ліґи постановила, що власники нансенівських пашпортів не можуть бути урядовцями Бюра, але ця постанова питання ще не розвязує, а що найбільше зменшує його гостроту та переносить його на іншу площину. Постанова ця не відноситься мабуть до тих московських еміґрантів, що набули чужу державну приналежність, а таких немало, особливо в Юґославії. Інші будуть, розуміється, домагатися всіми засобами добути права громадянства в ріжних державах, щоб дістати посаду в Бюрі. Неустійнено також ще, чи урядовці Бюра можуть приймати нансенівців на службу так мовити з приватного титулу, як перекладачів для московської мови і т. і.

Нема ніякого сумніву, що москалі, які були досі заняті у Бюрі, будуть робити все від них залежне, щоб під тим чи іншим виглядом свої посади затримати. Але й позиція тих українців, яким доручено пильнувати української справи у Бюрі і які мають великий досвід у своїй вдповідальній роботі, наскрізь ясна. Вони будуть, розуміється, провадити й далі боротьбу за те, щоб у Бюрі та його філіях ... відповідна кількість українців, що самі нансенівського пашпорту не потребують, а таких українців без порівнання більше як москалів. Колиж покажеться, що цього переведести неможливо, то треба буде почати акцію перед Бюром і в пресі за те, щоб між його урядовцями не було не тільки сучасних московських нансенівців, а й колишніх, бо чекати безсторонности в розподілі допомог, видавання пашпортів та в інших функціях Бюра при сучасних українсько-московських відносинах булоб смішно.

Остаточні рішення щодо організації нового Бюра западуть очевидно в часі осінньої Асамблеї, отже в початку вересня. Після неї мабуть доручать якомусь спеціяльному комітетові устійнити остаточно нові організаційні форми установи для оборони втікачів. Отже нам лишилося небагато, щоб покликані українські чинники могли справу обговорити, зробити відповідні постанови і приготуватися під загальним оглядом до енергійної української акції в цій справі восени в Женеві.

М. Д...

Кантон приступає до переговорів з Японією

ЩОБ ОХОРОНИТИСЬ ВІД ДАЛЬШИХ НАЛЕТІВ.

Як подають з Гонкону, влада провінції Квантун, в якій лежить Кантон, хоче на власну руку запропонувати Японії перемиря, щоб охоронитись від бомбардувань. Втікаючи перед щоденними налетами, більшість мешканців Кантону евакуувала місто; його населення зменшилось з 1,250.000 до 80.000

ЩО НА ТЕ КИТАЙСЬКИЙ УРЯД?

Військова влада квантунської провінції жде ще кілька днів, щоби почути думку центрального уряду і коли він не погодиться на переговори, Квантун почне їх на власну руку.

—o—

Шпиталь по кілька тисяч золотих. З Пропамятної Книжки Українського Шпиталю, яка появилась на весну ц. р. з нагоди відкриття Шпиталю та в якій м. і. подано докладну історію його будови, відомо, що крім найбільшого жертводавця — Митрополита, — який подарував площу під будову та сусідній партеровий дім (дотеперішня Народня Лічниця) та перших 5.000 долярів, і крім фондації з АЕФонду у висоті 10.000 долярів, — до дня відкриття Шпиталю було вже 19 інших жертводавців, що відгукнулись на поклик складати по 2.000 зол. на окремі ліжка їх імени (чи імени поданих ними осіб) в Українському Шпиталі. Між ними було 12 установ (Зем. Банк, УКТОДІ, Маслосоюз, Центросоюз, Філія Гігієнічного Т-ва у Теребовлі, Т-во „Будучність" у Тернополі, У. Лікарське Т-во, Спілка українських лікарів у ЧСР, Союз Українок, Філія У. Гігієнічного Т-ва у Коломиї та українська громада у Філядельфії) та 7 окремих осіб (М. Сосновська, д-р М. Дзерович, С. Баньківський — запис на 2 ліжка, І. Терещук, Марія Федина, д-р М. Чубатий та радн. М. Грицак). Названий останній жертводавець вручив Управі Т-ва Народня Лічниця (правному власникові Українського Шпиталю) суму 10.000 золотих, заявляючи, що почував себе щасливим, що може свої життєві ощадности передати харитативній народній установі. Із учорашнього спису довідуємось про дальших фондаторів окремих ліжок у Шпиталі, фізичних і правних осіб (м. і. по кількатисячні збірки з нагоди концертів М. Сокіл та А. Рудницького в Америці у ріжних тамошніх містах). Тепер довідуємось, що радн. Михайло Грицак найшов наслідника в особі інж. Павла Дурбака, який теж жертвував на Український Шпиталь 10.000 зол. У листі, що його жертводавець післав одночасно до Управи Т-ва, читаємо, що ту жертву викликало захоплення геройською працею гурту львівських лікарів, які вже десять літ ординують в амбуляторіях Народньої Лічниці і тепер надалі в Українському Шпиталі — цілком даром, віддаючи всі свої дрібні гонорарі (досі на загальну суму поверх 200.000 зол.) на Шпиталь (недавно померший д-р Е. Дурделло вже сам важко недужий ординував для Н. Л.). Жертводавець переконаний, що здвигнення Українського Шпиталю та праця в ньому служить не тільки здоровлю окремих одиниць, що в ньому лікуються, але є таким зовнішнім памятником конструктивної праці, який підбадьорює всіх громадян; і тому він і своїм актом жертвенности хоче підбадьорити земляків, вказуючи їм на добрі діла для народньої справи. І та жертвенність на Український Шпиталь не вгаває. Остання звістка — це благородний жест українського аптикаря м-ра М. Терлецького, який перекреслив ввесь дотеперішній рахунок за ліки Українського Шпиталю, на суму 1600 золотих.

Ми свідомі того, що деякі громадяни, що ми їх вище поіменно назвали, будуть за те на нас лихі, не бажаючи собі такої „реклями". Але ми свідомо це зробили: коли ми згадуємо патріотичні промови на принагідних зборах і сходинах, то вважаємо простою справедливістю згадати такі акти жертви майна, які складаються на суспільне явище. Українська жертвенність це не заслуга поодиноких осіб — це заслуга тої свідомости національної спільноти і того почування любови до рідного краю, що є питоменною рисою українського національного колективу, найтвердішою підставою життя і тривкости української нації.

Така масова і така поважна жертвенність на Український Шпиталь, ті всі записи, між якими є записи цілих домів, — характеристичні для настроїв і бажань нашого громадянства. Нема ніякого сумніву, що деякий упадок жертвенности на деякі навіть найкорисніші загально-національні цілі прийшов у звязку з боротьбою на терені даних установ: навіть коли люди вповні солідаризуються з постановами виділів отих установ і їх внутрішньою лінією, проте підсвідомо в душі залишається осад якогось несмаку, який притуплює сентимент до даної установи і каже свою жертву майна складати деінде. На Українському Шпиталі нема ані тіни, що на його терені є якісь суперечки, що на Загальних Зборах Т-ва, яке його утримує, може прийти до якихось ідеольогічних полемік, що комісія матка може мати якісь труднощі з політичною фізіономією кандидатів до управи! І ціль і засоби — ідеольогічні та технічні — якими тут змагається до цілі, такі ясні, такі безспірні, що притягають всіх тих наших громадян у краю і в европейських столицях і на далекій заморській чужині та кажуть їм жертвувати на це добре діло.

Нема у нас установ „ліпших" та „гірших" — всі вони роблять свою хосенну і спасенну роботу. Роблять її, оперті на довірі народу, який завжди готов до найбільших жертв, — до жертв крови і праці і майна, коли цього тільки вимагає рідна справа.

Ік.

Міжнародне Нансенове Бюро буде перетворене.

(Від нашого кореспондента).

Женева, 7. червня 1938.

Бюро Нансена мало і матиме очевидно поважне правне, господарське, навіть національно-політичне значіння в житті численної української еміграції, тому природно, що звертаємо увагу українських читачів і відповідальних чинників на ті зміни, які зайдуть в організації цієї установи. З огляду на те, що зміни ці ще остаточно не устійнені, а навіть не означено їх докладно, подаємо покищо відповідь Президента Міжнародного Бюра Нансена для втікачів, Міхаеля Гансона, на дотичні запити редакції „Журналь де Женев", зроблені у звязку з рішенням принятим Радою Ліги Націй на останній сесії. А саме п. Гансон заявив:

„Звіт принятий Радою передбачає злиття двох дотеперішніх організацій, Міжнародного Бюра Нансена і Високого Комісаріяту для втікачів, що походять з Німеччини, в один спільний орган під проводом Ліги. Цей організм матиме у проводі Високого Комісаря, коли, як треба сподіватися, найближча Асамблея прийме також цей плян.

В дійсности принято в загальних рисах пропозицію норвеського уряду, яку проголосовано на Асамблеї 1937 р. Щоб це осягти, треба було доброї волі і взаємних уступок, бо як відомо, на попередніх Асамблеях виявилися ріжниці в поглядах на цю справу. Мене тішить це змагання до порозуміння, яке уможливило врятувати твір великої соціяльної ваги, що робить таку шану Лізі.

Тепер іде про те, щоб виробити подрібний плян майбутньої організації. Рада доручила це Генеральному Секретаріятові в порозумінні з керманичами обидвох установ. Щодо Бюра Нансена, то розуміється, що я покажу найкращу волю, і я переконаний, що мене підтримає Адміністраційна Рада Бюра в усіх моїх зусиллях вирівняти всі можливі труднощі, бо по рішенні Ради можна сподіватися, що акцію для добра втікачів під патронатом Ліги тепер урятовано, і то на добро самих втікачів і країн, в яких вони шукають захисту.

Завдяки атмосфері вирозумілости, яка тепер всюди панує, зроблено великий крок вперед і оминено страшну для мене можливість, що знехтувалиб акцію для втікачів, яка дала справді поважні вислідн. Я справді маю глибоке переконання, що без авторитету Ліги булоб даремно намагатися продовжувати цю справу".

Стільки п. Гансон. Тепер є завданням покликаних українських чинників зробити все від них залежне, щоб зменшити для українських емігрантів всі ті хиби правні, економічні і національно-політичні, які мала в собі для них стара організація Нансенівського Бюра та збільшити добрі вигляди в новій організації. Полишаючи природно детальний і річевий розгляд справи тим українським чинникам, які боронили інтересів українських громадян перед Бюром з поважними успіхами для них, займаюся нею тут в межах дозволених кожному українцеві і пресовому працівникові.

Правний бік справи для українців у відношенні до бюра лучиться тісно з національно-політичним. Українському громадянству добре відомий хід боротьби українців за те, щоб їх національну приналежність зазначували в нансенівськім пашпорті. Її очевидно не закінчено, чи закінчено ріжно в ріжних державах. Не виключене, що питання це буде порушене і в звязку зі змінами, які мають зайти в організації міжнародньої опіки над втікачами. Другим нашим поважним завданням перед Бюром було осягти відповідну участь представників українських еміграційних орґанізацій в Адміністраційній Раді Бюра та в його секціях по окремих державах. Перше питання було звязане з другим, бо відокремлення українських еміґрантів в окрему ґрупу втікачів улекшилоб і призначення українських представників до централі та до філій Бюра. Цим з одного боку булоб зазначено національно-політичну окремішність України в міжнародній інституції, що підлягає безпосередньо Лізі, а з другого боку можнаб осягнути більш справедливий поділ допомоги Бюра між українські та московські еміграційні орґанізації.

Українські домагання поборювали досі ріжними, часом не завсіди „чистими", засобами, між іншим доказами, буцім-то всі ті домагання неактуальні з огляду на недалеке закриття Нансенівського Бюра, бодай у дотеперішній його формі. Цей аргумент тепер відпадає, бо підготовляють у деякій мірі нову установу на неозначений наперед час, а з цим виникає автоматично і питання українсько-московських відносин. Хоч Рада Ліги постановила, що власники нансенівських пашпортів не можуть бути урядовцями Бюра, але ця постанова питання ще не розвязує, а що найбільше зменшує його гостроту та переносить його на іншу площину. Постанова ця не відноситься мабуть до тих московських емігрантів, що набули чужу державну приналежність, а таких немало, особливо в Югославії. Інші будуть, розуміється, домагатися всіми засобами добути права громадянства в ріжних державах, щоб дістати посаду в Бюрі. Неустійнено також, чи урядовці Бюра можуть приймати власників на службу так мовити з приватного ... лу, як перекладачів для московської мови і т. і.

Нема ніякого сумніву, що москалі, які були досі заняті у Бюрі, будуть робити все від них залежне, щоб під тим чи іншим виглядом свої посади затримати. Але й позиція тих українців, яким доручено пильнувати української справи у Бюрі і які мають великий досвід у своїй вдповідальній роботі, наскрізь ... Вони будуть, розуміється, провадити і далі боротьбу за те, щоб у Бюрі та його філіях ... відповідна кількість українців, ... самі нансенівського пашпорту не потребують, а таких українців без порівнання більше ніж москалів. Колиж покажеться, що цього провести неможливо, то треба буде почати ... перед Бюром і в пресі за те, щоб між його урядовцями не було не тільки сучасних московських нансенівців, а й колишніх, бо чекати ... сторонности в розподілі допомог, видавання пашпортів та в інших функціях Бюра при ... часних українсько-московських відносинах булоб смішно.

Остаточні рішення щодо організації ... го Бюра западуть очевидно в часі осінньої Асамблеї, отже в початку вересня. Після неї ... буть доручать якомусь спеціяльному комітетові устійнити остаточно нові організаційні ... ми установи для оборони втікачів. Отже ... лишилося небагато, щоб покликані українські чинники могли справу обговорити, ... відповідні постанови і приготуватися ... ним оглядом до енергійної української ... цій справі восени в Женеві.

М. Д...

Кантон приступає до переговорів з Японією

ЩОБ ОХОРОНИТИСЬ ВІД ДАЛЬШИХ НАЛЕТІВ.

Як подають з Гонкону, влада провінції Квантун, в якій лежить Кантон, хоче на власну руку запропонувати Японії перемиря, щоб охоронитись від бомбардувань. Втікаючи перед щоденними налетами, більшість мешканців Кантону евакуувала місто; його населення зменшилось з 1,250.000 до 80.000.

ЩО НА ТЕ КИТАЙСЬКИЙ УРЯД?

Військова влада квантунської провінції ... чекає ще кілька днів, щоби почути ... центрального уряду і коли він не погодиться ... переговори, Квантун почне їх на власну руку.

—o—

Літературна нагорода за 1938 рік.

Комунікат Т-ва Письменників і Журналістів ім. Ів. Франка.

Рада Т-ва Письменників і Журналістів ім. Ів. Франка на своїм засіданні дня 28. травня ц. р. вирішила роздати як у минулих роках, так і в черговім 1938 році літературну нагороду за найкращі твори, видруковані в цім році окремою книжкою в краю чи за границею.

Щоб зібрати фонди на літературну нагороду за 1938 рік, Т-во приступає до збірки жертв серед Українського Громадянства та Установ. Рада Т-ва надіється, що Українське Громадянство та Установи, у повнім зрозумінні ваги літературних нагород для української культури, піддержать Т-во і цього року у його змаганнях щедрими грошевими жертвами, які дозволять збільшити цього року грошеві премії для нагороджених творів.

Жертви просимо слати на адресу: Центробанк, — Львів, вул. 3. Мая 15, із зазначенням „Літературний фонд 1938".

Спис жертв проголосимо у щоденній пресі.

ЗА РАДУ Т-ВА:
Голова: **Р. Купчинський.**
Референт літ. нагород: **В. Софронів Левицький.**

Розкривається стара рана.

ЗАКОН ПРО УПРАВИЛЬНЕННЯ ҐРУНТОВИХ СПІЛЬНОТ.

Львів, 9. червня 1938.

Панщизняні часи залишили у нас в земельній ділянці свою спадщину. Є нею звичайно громадські ліси і пасовиська, стара незовсім загоєна рана на нашому аграрному організмі, що й досі у своїй первісній формі є свідком нашого аграрного примітиву. Повстала вона здебільша при регуляції земельних сервітутів — голосні за часів наших дідів ліси і пасовиська, — якої не управильнив в Галичині краєвий закон з 9. XII. 1899 р. про поділ спільних ґрунтів та аналогічний закон для східних земель (російські) з 25. I. 1876, а для Холмщини з 30. V. 1894 р.

Розвязку хоче дати новий польський закон.

У Вістнику Законів з 12. травня ц. р. ч. 33, поз. 220, проголошено закон з 4. травня ц. р. про управильнення ґрунтових спільнот, що буде обовязувати від 11. червня ц. р.

Під постанови цього закону підпадають на обшарі центральних і східніх воєвідств:

1) Нерухомости, записані в ліквідаційних і надавчих табелях і в інших актах, що торкаються надачі власности селянам, як спільна власність кількох громад, або як спільна власність тих громад з деякими господарями.

2) Пасовиська, звані спільними з двором, і дворські ґрунти, на яких поодинокі господарі мали право пасти свій живий інвентар спільно з двором.

3) Нерухомости, записані в ліквідаційних і надавчих табелях і в інших актах, що торкаються надачі власности селянам, як спільна власність загалу або деяких господарів одної громади.

4) Нерухомости, одержані на спільну власність титулом винагороди за скасовані служебности, або у висліді поділу спільних ґрунтів (про які згадано під 1) і 2) між поодинокі громади.

5) Нерухомости, що їх дістали на спільну власність власники розпарцельованих дворських ґрунтів у висліді поділу спільних ґрунтів села і двора.

6) Нерухомости, придбані селянськими спілками при участи колишнього російського Селянського Земельного Банку.

7) Нерухомости, уживані спільно давніми дрібношляхетськими громадами.

8) Нерухомости, уживані спільно давніми дрібношляхетськими громадами і двором.

Те все, що вище сказано, торкається північноукраїнських земель, зате **в Галичині** під постанови цього закону підпадають такі нерухомости:

1) Нерухомости, що їх мають або вживають спільно дві або більше давні громади.

2) Нерухомости, що їх мають або вживають спільно колишні домінії і давні громади або колишні відділи.

3) Нерухомости, вживані всіми або деякими членами давної громади або частини давної громади.

4) Нерухомости, про які згадано вище під 1) і 2), а які поділено без дозволу влади і без уявлення поділу в ґрунтових книгах.

5) Нерухомости, відступлені для спільного вживання і посідання громаді або загалові управнених при регуляції давніх ґрунтових сервітутів на підставі цісарського цісарського патенту з 5. липня 1853 р.

6) Нерухомости, що творять громадське добро і є у спільному вижитковуванні.

Під постанови цього закону не підпадають нерухомости, що творять **майно** громад і співуправнених сел, або творять спільну власність бувших міщан нечисленних.

Цей закон нормує: 1) поділ спільних ґрунтів, 2) устійнення у користь поодиноких управнених права власности неподілених спільних ґрунтів, 3) загосподарювання неподільних спільних ґрунтів і 4) завідування спільними ґрунтами. Не можна ділити таких ґрунтів: 1) спільних ґрунтів, що творять водні обшари (напр. стави, озера), 2) громадських пасовиськ, положених вище як 1.000 м. понад рівень моря, 3) громадських пасовиськ, положених між 500 і 1.000 м. понад рівень моря, якщо мають вони плитку врожайну верству, що не годиться на ріллю або сіножать, 4) пасовиська, яких зміна вижитковування на ріллю або сіножать була б господарчо неуможливлена, і пасовиська, які слід зберігти для годівляних цілей, хіба, що такий поділ, згаданий під 3) і 4) фактично вже переведено. Влада може вилучити від поділу деякі спільні ґрунти, що є наражені на знищення через повені, ґрунти, на яких находяться мінеральні копалини або нафта, ґрунти, при поділі яких три четвертини управнених одержали б обшар замалий до господарського використування, ґрунти, що обіймають будівельні терени, і ґрунти, що управнені хотять задержати до дальшого спільного вижитковування.

При поділі спільних ґрунтів кожний з управнених дістає: 1) такий обшар, який є точно означений в документах, якщо такі документи істнують, 2) такий обшар, що його дістав кожний при фактичному поділі найменше 10 літ від часу, як розпочалась поділова процедура. При поділі спільних ґрунтів між кілька громад приділюється кожній з них обшар відповідно до обшару, що його має кожне з них та з яким звязана участь у спільних ґрунтах. При поділі спільних ґрунтів села і двора, участь устійнюється відповідно до обшару, що його має село і двір, з тим, що двір не може дістати більше як одну третину вартости спільних ґрунтів.

У випадку, коли переводиться поділ спільних ґрунтів між поодиноких управнених, тоді застосовується таку процедуру: першу половину вартости спільних ґрунтів ділиться по рівній частині між усіх управнених, другу половину знову відповідно до обшару, з яким звязана участь у спільних ґрунтах, або відповідно до числа інвентаря у випадках, коли число інвентаря устійнено в документах. При поділі спільних ґрунтів між громаду і управнених, приділюється наперед громаді 1/10 частину вартости спільних ґрунтів, а решту ділиться в спосіб вище щойно вказаний. При нагоді поділу спільних ґрунтів управильнюється теж справи служебностей і гіпотечних тягарів, що на них тяжать.

Поділ спільних ґрунтів переводиться виключно на домагання самих інтересованих, а з уряду у випадках ґрунтових спільнот кількох громад або села і двора. Коли ґрунтові спільноти належать до управнених господарів, тоді на домагання одної четвертої частини управнених у кожній громаді мусить бути скликане зібрання всіх управнених, на якому проводить представник влади, війт, солтис або бурмістр. Коли є сумнів, хто має право проводити, голову зібрання означує влада (староство). До важности ухвали треба присутности найменше половини всіх управнених, при чому рішення переходить більшістю голосів присутніх. Зібрання вибирає своїх повновласників в числі найбільше 3-х і вони виступають надалі іменем управнених і заступають їх перед властями на основі їх уповноваження. Тільки ухвали, що торкаються вилучення спільних громадських ґрунтів від поділу між управненими, переходить більшістю трьох четвертих голосів, при присутности принайменше половини управнених до голосування. Кожний з управнених має на зібранні тільки один голос і в зібранні бере участь тільки особисто. Внесок на поділ спільних громадських ґрунтів може поставити одна четвертина управнених.

Властями, що вирішують справи поділу ґрунтових спільнот є повітовий староста, повітовий відділ, воєвідська земельна комісія і воєвода.

До компетенції воєвідської земельної комісії належать оречення про затвердження проекту щодо поділу спільних ґрунтів або устійнення прав співвласників неподільних спільних ґрунтів, якщо проекту не приняли учасники.

До компетенції воєводи належить: 1) розпорядитись щодо виготовлення помічних документів і гіпотечних мап, 2) відкласти у деяких випадках процедуру поділу й устійнення прав співвласників. Справи вирішує воєвода при співучасти воєвідського виділу з рішальним голосом).

До компетенції повітового виділу належить затвердити плани загосподарювання, опрацьовані на підставі опінії хліборобської палати, як теж робити нагляд над господарюванням спільних ґрунтів. Всі інші справи вирішує староста. Внесок на поділ спільних ґрунтів зголошується у старости. Відклики йдуть: 1) від оречення старости до воєвідської земельної комісії, 2) від оречення старости, який не дозволив розпочати поділову процедуру — до воєводи.

Закон передбачає оснування спілок, щоб загосподарити неподільні спільні ґрунти. Спілка має правну особовість і її членами є всі управнені, які вибирають зпоміж себе управу. Спілка діє на основі статуту, затвердженого владою; зразок такого статуту має оголосити міністерство хліборобства і земельних реформ.

У кінцевих постановах закону є дуже важний припис, що в Галичині здержується на три роки, себто до 11. червня 1941 р., силу цього закону щодо поділу, громадського нерухомого добра, отже спільних ґрунтів, які в ґрунтових книгах заінтабульовані як громадське добро.

Між громадським майном і громадським добром в Галичині є основна різниця. Громадським майном є все те, що дає прибутки громаді як правній особі і з чого вона покриває свої видатки. До цього майна належать громадські доми, кам'яноломи, далі громадські підприємства (млини, різні, електрівні, склепи і т. д.) та готівка. Громадським **добром** є все те, чим користуються всі члени громади (напр. дороги, мости, **пасовиська** і т. д.). Отже завданням громадського добра є заспокоювати потреби мешканців громади і таким чином приносити їм користь. Ось так між громадським майном і добром є різниця в тому, хто користає з їх прибутків: громада як правна особа, чи її поодинокі члени. Про те, чи щонебудь є громадським майном, чи добром, рішають табулярні книги.

Кошти поділу ґрунтових спільнот покриває в засаді держава, а управнені несуть тільки чинштьби в натурі і при веденню владою праціх на місці. А саме управнені обовязані доставчити: вохаль для урядовців, що переводять поділ, паливо, світло, обслугу і підводи для осіб занятих при поділі. Дальше дають вони робітників і матеріял, потрібний до ведення робіт на місці, як теж обовязані перевести безплатно потрібні водномеліораційні роботи. Вимір чинштьб у натурі належить до солтиса. Згадані чинштьби обтяжують поодиноких учасників відповідно до вартости їхнього уділу у спільних ґрунтах.

Я навів щонайважніші постанови нового закону, щоб наші селяни мали змогу з ними в час запізнайомитися. Пригадую тут ще раз, що новий закон не відноситься до громадських лісів і полонин, та що поділ громадських пасовиськ можна буде перевести лише на домагання самих управнених у спосіб, як вище згадано. Безпосередньої небезпеки поділу ґрунтових спільнот нема, коли цьому противиться більшість управнених. В Галичині громадські пасовиська є записані звичайно в ґрунтових (габулярних) книгах як громадське добро, супроти чого на основі нового закону аж до 11. червня 1941 р не можна переводити їх поділу, про що зрештою згадано вже вище.

Громадських пасовиськ, чи взагалі спільних ґрунтів, що припадають до поділу між управнених на основі згаданого закону, є на українських землях в Польщі сотки тисяч гектарів. Користування ними з погляду агрикультури є вповні невідповідне, але тут слід рахуватися зі сучасним господарським і соціяльним положенням села, зокрема сільської бідноти, для якої громадський вигін дає нераз спромогу удержати хоч одну коровину. Нелегка буде річ зліквідувати теперішній стан, хочби він був і найбільш доцільний з погляду на краще використання землі, а то головно з психологічних і соціяльних причин, що ще й нині панують у нашому селі. Тема „лісів і пасовиськ" з наших письменників (згадати і декого з наших письменників (напр. І. Франко) на своїй життєвости не стратила і у сучасности, а при ліквідації цієї справи згідно з новим законом — якого тенденції зі загального господарського боку вповні слушні, — розкриється наново ця стара рана нашого села.

Д-р Степан Баран.

Літературна нагорода за 1938 рік.

Комунікат Т-ва Письменників і Журналістів ім. Ів. Франка.

Рада Т-ва Письменників і Журналістів ім. Ів. Франка на своїм засіданні дня 28. травня ц. р. вирішила роздати як у минулих роках, так і в черговім 1938 році літературну нагороду за найкращі твори, видруковані в цім році окремою книжкою в краю чи за границею.

Щоб зібрати фонди на літературну нагороду за 1938 рік, Т-во приступає до збірки жертв серед Українського Громадянства та Установ. Рада Т-ва надіється, що Українське Громадянство та Установи, у повнім зрозумінні ваги літературних нагород для української культури, піддержать Т-во і цього року у його змаганнях щедрими грошевими жертвами, які дозволять збільшити цього року грошеві премії для нагороджених творів.

Жертви просимо слати на адресу: Центробанк, — Львів, вул. 3. Мая 15, із зазначенням „Літературний фонд 1938".

Спис жертв проголосимо у щоденній пресі.

ЗА РАДУ Т-ВА:
Голова: Р. Купчинський.
Референт літ. нагород: В. Софронів Левицький.

Розкривається стара рана.

ЗАКОН ПРО УПРАВИЛЬНЕННЯ ГРУНТОВИХ СПІЛЬНОТ.

Львів, 9. червня 1938.

Паншизняні часи залишили у нас в земельній ділянці свою спадщину. Є нею звичайно громадські ліси і пасовиська, стара незовсім загоєна рана на нашому аграрному організмі, що й досі у своїй первісній формі є свідком нашого аграрного примітиву. Повстала вона здебільша при регуляції земельних серветутів — голосні за часів наших дідів ліси і пасовиська, — якої не управильнив в Галичині краєвий закон з 9. XII. 1899 р. про поділ спільних грунтів та аналогічний закон для східних земель (російські) з 25. I. 1876, а для Холмщини з 30. V. 1894 р.

Розвязку хоче дати новий польський закон.

У Віснику Законів з 12. травня ц. р. ч. 38, поз. 290, оголошено закон з 4. травня ц. р. про управильнення грунтових спільнот, що буде обовязувати від 11. червня ц. р.

Під постанови цього закону підпадають на обширі осередніх і східніх воєвідств:

1) Нерухомости, записані в ліквідаційних і надавчих табелях і в інших актах, що торкається надачі власности селянам, як спільна власність кількох громад, або як спільна власність тих громад з деякими господарями.

2) Пасовиська, звані спільними з двором, і двірські вигони, на яких поодинокі господарі мали право пасти свій живий інвентар спільно з двором.

3) Нерухомости, записані в ліквідаційних і надавчих табелях і в інших актах, що торкаються надачі власности селянам, як спільна власність загалу або деяких господарів одної громади.

4) Нерухомости, одержані на спільну власність титулом винагороди за скасовані служебности, або у висліді поділу спільних грунтів (про які згадано під 1) і 2) між поодинокі громади.

5) Нерухомости, що їх дістали на спільну власність власники розпарцельованих двірських грунтів у висліді поділу спільних грунтів села і двора.

6) Нерухомости, придбані селянськими спілками при участи колишнього російського Селянського Земельного Банку.

7) Нерухомости, уживковані спільно даними дрібновласницькими громадами.

8) Нерухомости, уживковані спільно даними дрібновласницькими громадами і двором.

Те все, що вище сказано, торкається північно-українських земель, зате **в Галичині** під постанови цього закону підпадають такі нерухомости:

1) Нерухомости, що їх мають або вживкують спільно дві або більше даних громади.

2) Нерухомости, що їх мають або вживкують спільно колишні домінії і дані громади або колишні підданці.

3) Нерухомости, вживковані всіми або деякими членами даної громади або частини даної громади.

4) Нерухомости, про які згадано вище під 1) і 2), а які поділено без дозволу влади і без узглядення поділу в грунтових книгах.

5) Нерухомости, відступлені для спільного вживкування і посідання громаді або загалові управнених при регуляції давніх грунтових серветутів на підставі австрійського цісарського патенту з 5. липня 1853 р.

6) Нерухомости, що творять громадське добро і є у спільному вживкуванні.

Під постанови цього закону не підпадають нерухомости, що творять **майно** громад і самоуправних союзів, або творять спільну власність бувших міщан нерухомих.

Цей закон нормує: 1) поділ спільних грунтів, 2) устійнення у користь поодиноких управнених права співвласности неподілених спільних грунтів, 3) загосподарювання неподільних спільних грунтів і 4) завідування спільними грунтами. Не можна ділити таких грунтів: 1) спільних грунтів, що творять водні обшари (напр. стави, озера), 2) громадських пасовиськ, положених вище як 1.000 м. понад рівень моря, 3) громадських пасовиськ, положених між 500 і 1.000 м. понад рівень моря, якщо мають вони плитку врожайну верству, що не годиться на ріллю або сіножать, 4) пасовиська, яких зміна вживкування на ріллю або сіножать будьб господарю неуможливлена, і пасовиська, які слід зберігти для годівляних цілей, хіба, що такий поділ, згаданий під 3) і 4) фактично вже переведено. Влада може вилучити від поділу деякі спільні грунти, що є наражені на знищення через повені, грунти, на яких находиться мінеральні копалини або нафта, грунти, при поділі яких три четвертини управнених одержалоб обшар замалий до господарського використування, грунти, що обіймають будівельні терени, і грунти, що управнені хотять задержати до дальшого спільного вживкування.

При поділі спільних грунтів кожний з управнених дістає: 1) такий обшар, який є точно означений в документах, якщо такі документи істнують, 2) такий обшар, що його дістав кожний при фактичному поділі найменше 10 літ від часу, як розпочалась поділова процедура. При поділі спільних грунтів між кілька громад приділюється кожній з них обшар відповідно до обшару, що його має кожне з них та з яким звязана участь у спільних грунтах. При поділі спільних грунтів села і двора, участь устійнюється відповідно до обшару, що його має село і двір, з тим, що двір не може дістати більше як одну третину вартости спільних грунтів.

У випадку, коли переводиться поділ спільних грунтів між поодиноких управнених, тоді застосовується таку процедуру: першу половину вартости спільних грунтів ділиться по рівній частині між усіх управнених, другу половину якову відповідно до обшару, з яким звязана участь у спільних грунтах, або відповідно до числа інвентаря у випадках, коли число інвентаря устійнено в документах. При поділі спільних грунтів між громаду і управнених, приділюється наперед громаді 1/10 частину вартости спільних грунтів, а решту ділиться в спосіб вище щойно **вказаний**. При нагоді поділу спільних грунтів управильнюються теж справи служебностей і гіпотечних тягарів, що на них тяжать.

Поділ спільних грунтів переводиться виключно на домагання самих інтересованих, а з уряду у випадках грунтових спільнот кількох громад або села і двора. Коли грунтові спільноти належать до управнених господарів, тоді на домагання одної четвертої частини управнених у кожній громаді мусить бути скликане зібрання всіх управнених, на якому проводить представник влади, війт, солтис або бурмістр. Коли є сумнів, хто має право проводити, голову зібрання означує влада (староство). До важности ухвали треба присутности найменше половини всіх управнених, при чому рішення переходять більшістю голосів присутніх. Зібрання вибирає своїх повновласників в числі найбільше 3-х і вони виступають назовні іменем управнених і заступають їх перед властями на основі їх уповноваження. Тільки ухвали, що торкаються вилучення спільних громадських грунтів від поділу між управнених, переходять більшістю трьох четвертих голосів, при присутности принайменше половини управнених до голосування. Кожний з управнених має на зібранні тільки один голос і в зібранні бере участь тільки особисто. Внесок на поділ спільних громадських грунтів може поставити одна четвертина управнених.

Властями, що вирішують справи поділу грунтових спільнот є повітовий староста, повітовий виділ, воєвідська земельна комісія і воєвода.

До компетенції воєвідської земельної комісії належить орічення про затвердження проекту щодо поділу спільних грунтів або устійнення прав співвласників неподільних спільних грунтів, якщо проекту не оправили учасники.

До компетенції воєводи належить: 1) розпоряджатись щодо витолкування номірових документів і геотечних мап, 2) відкласти у деяких випадках процедуру поділу й устійнення прав співвласників. Справа вирішує воєвода при співучасти воєвідського виділу з рішальним голосом).

До компетенції повітового виділу належить затвердити плани загосподарювання, опрацьовані на підставі опінії хліборобської палати, як теж робити надзір над господарюванням спільних грунтів. Всі інші справи вирішує староста. Внесок на поділ спільних грунтів зголошується у старости. Відклики йдуть: 1) від орічення старости до воєвідської земельної комісії, 2) від орічення старости, який не дозволив розпочати поділову процедуру — до воєводи.

Закон передбачає основання спілок, щоб загосподарити неподілені спільні грунти. Спілка має правну особовість і її членами є всі управнені, які вибирають зпоміж себе управу. Спілка діє на основі статуту, затвердженого владою; зразок такого статуту має оголосити міністерство хліборобства і земельних реформ.

У кінцевих постановах закону є дуже важний припис, що в Галичині здержується на три роки, себто до 11. червня 1941 р., силу цього закону щодо поділу, громадського нерухомого добра, отже спільних грунтів, які в грунтових книгах заінтабульовані як громадське добро.

Між громадським майном і громадським добром в Галичині є основна різниця. Громадським майном є все те, що дає прибутки громаді як правній особі і з чого вона покриває свої видатки. До цього майна належать громадські доми, каменоломи, далі громадські підприємства (млини, різні, електрівні, силоси і т. д.) та готівка. Громадським **добром** є все те, чим користуються всі члени громади (напр. дороги, мости, **пасовиська** і т. п.). Отже завданням громадського добра є заспокоювати потреби мешканців громади і таким чином приносити їм користь. Ось так між громадським майном і добром є різниця в тому, хто користає з їх прибутків: громада як правна особа, чи її поодинокі члени. Про те, чи щонебудь є громадським майном, чи добром, рішають табулярні книги.

Кошти поділу грунтових спільнот покриває в засаді держава, а управнені несуть тільки чинитьби в натурі і при ведених владою працях на місці. А саме управнені обовязані доставчати: льокаль для урядовців, що переводять поділ, паливо, світло, обслугу і підводи для осіб занятих при поділі. Дальше дають вони роботизну і матеріял, потрібний до ведення робіт на місці, як теж обовязані перевести безплатно потрібні водномеліораційні роботи. Викір чинитьб у натурі належить до солтиса. Згадані чинитьби обтяжують поодиноких учасників відповідно до вартости їхнього уділу у спільних грунтах.

Я навів щонайважніші постанови нового закону, щоб наші селяни мали змогу з ними в час зазнайомитися. Пригадую тут ще раз, що новий закон не відноситься до громадських лісів і полонин, та що поділ громадських пасовиськ можна буде перевести лише на домагання самих управнених у спосіб, як вище згадано. Безпосередньої небезпеки поділу грунтових спільнот нема, коли цьому противиться більшість управнених. В Галичині громадські пасовиська є записані звичайно в грунтових (табулярних) книгах як громадське добро, супроти чого на основі нового закону аж до 11. червня 1941 р не можна переводити їх поділу, про що зрештою згадано вже вище.

Громадських пасовиськ, чи взагалі спільних грунтів, що припадають до поділу між управнених на основі згаданого закону, є на українських землях в Польщі сотки тисяч гектарів. Користування ними з погляду агрикультури є вповні невідповідне, але тут слід рахуватися зі сучасним господарським і соціяльним положенням села, зокрема сільської бідноти, для якої громадський вигін дає нераз спромогу удержати хоч одну коровину. Нелегка буде річ зліквідувати теперішній стан, хочби він був і найбільш доцільний з погляду на краще використання землі, а то головно з психольогічних і соціяльних причин, що ще й нині панують у нашому селі. Тема „лісів і пасовиськ", що приманювала і декого з наших письменників (напр. І. Франко) на своїй життєвости не стратила і у сучасности, а при ліквідації цієї справи згідно з новим законом — якого тенденції зі загального господарського боку вповні слушні, — розкриється наново ця стара рана нашого села.

Д-р Степан Баран.

Як корчиться польський стан посідання.

ПРАЦЯ НА ВСІХ ФРОНТАХ У СТАНИСЛАВІВСЬКОМУ ВОЄВІДСТВІ.

У Станиславові відбулося зібрання членів воєвідського секретаріяту порозуміння польських суспільних організацій, (СППОС), в якому взяли участь: воєвода ген. Пасламський, голова головної управи СППОС, проф. д-р Фільшер, голови всіх польських окружних суспільних організацій та делегати повітових секретаріятів ППОС.

Зі звіту з діяльности воєвідського СППОС-у у станиславівському воєвідстві виходить, що на просторі станиславівського воєвідства є **117 польських людових домів, 49 таких домів у будові і 56 у проєкті будови; костелів 97, в будові 11, у проєкті 8; каплиць 92, в будові 12, у проєкті 27.**

Майже у всіх осередках на терені воєвідства, де живуть поляки, находяться читальні або бодай бібліотечні пункти ТШЛ. Рівнобіжно з ТШЛ працюють: „Звйонзек стшелецкі", „Кола господинь вейскіх" і ін. Культурно-освітня акція „Звйонзку стшелецкого" скупчується у 284 „сьветліцах". Ця організація має **196 театральних гуртків, 143 місцеві хори,** причому улаштувала вона в минулому році **1.132 свят та імпрез і 478 аматорських вистав.** Треба підкреслити, що сільські організації ЗШ і ТШЛ у великій мірі зрадіофонізовані.

Воєвідський секретаріят ППОС поробив заходи, щоб створити **катехитські етати** у цілому ряді громад повітів товмацького, городенського і коломийського. Крім того йдуть заходи, щоб створити **римо-католицьке єпископство у Станиславові.**

Під егідою СППОС кооперативи „Сполем", „Звйонзек Стшелецкі, ТШЛ та „Звйонзек Млодей Всі" уладили цілу низку торговельно-крамничних курсів, на яких перешколили понад 300 учасників. Незалежно від того в останньому часі заложили **10 безвідсоткових** кас з призначення передовсім для ремісників.

СППОС вів спеціяльну акцію у справі позичок для купців та хліборобів; тим останнім помагав позичками набувати землю, щоб „земля з парцеляції не переходила в чужі руки".

СППОС робить заходи, щоб осадничий елемент не творив відокремлених суспільно-етнічних груп, але щоби злився з місцевим польським громадянством. На терені станиславівського воєвідства є **2570 осадничих господарств,** що скупчуються в **119 оселях** у 10-ти повітах. В найближчому часі повстануть нові осадничі оселі.

Вкінці акція дитячих осель та півосель. На терені станиславівського воєвідства зорганізовано в минулому році **296 осель і півосель,** в яких перебувало 14.402 дітей.

Що писало „Діло" 50 років тому.

Понеділок, 11 червня (30 травня) 1888.

З ПОРОЖНІМИ РУКАМИ.

„З порожніми руками вернулися руські посли до своїх виборців, до руської Галичини. Коли чехи у своїх домаганнях на полі шкільництва проти міністра Гавча майже утрималися та ще добули для себе чеські промислові школи; коли словінцям удалося вибороти собі деякі мовні права у мішаній щодо населення Каринтії і в південній Стирії; коли клюб Ліхтенштайна дістав ґарантію для шкіл з конфесійним кольоритом, коли антисемітам удалось виторгувати полекшу для свого Шенерера; коли вкінці чехи і польській делеґації удалося з законів цукрового і горівчаного винести мілйонові матеріяльні користи — на духові й економічні потреби 3-мілйонової австрійської Руси не зглянувся австрійський парлямент і на одну годину".

Так писало „Діло" у статті п. н. „Після парляментарної кампанії".

СПРАВА ПРОВІНЦІОНАЛЬНОГО СОБОРУ.

„Як довідуємося, Впреосв. митр. Сильвестр по повороті з Риму віднісся письменно до Впр. єпископа Івана з повідомленням про проєкт провінціонального собору із запитами: де, на його думку, має відбутись собор, в який час і хто має в соборі взяти участь? Єп. Ступницький, кажуть, заявився за Львовом як місцем собору, а щодо часу, то сказав: коли буде виготовлений предмет нарад. Щодо питання, хто має взяти участь в соборі: чи тільки єпископи, члени комітету і доктори богословія та церковного права, чи також і відпоручники клира з провінції, то єп. Ступницький заявився і за відпоручниками клира".

СТАНОВИЩЕ БІСМАРКА ЗАЧИНАЄ ХИТАТИСЯ.

В Берліні подався до димісії віцепрезидент пруського міністерства Роберт Путкамер. Він був шурином кн. Бісмарка і був його правою рукою. В звязку з тим появилися чутки, що це уступлення Путкамера одночасно захитує становище Бісмарка. „Діло" написало з того приводу: „Уступлення Путкамера мусіло безперечно діткнути і кн. Бісмарка, але по всій імовірности не причиниться бодай у найближчому часі до зміни теперішньої системи в Німеччині, а вже певно не захитає становища кн. Бісмарка".

Що для польських дідичів найважніше?

ПРОГУЛЬКА ФІЛЬВАРОЧНОЇ СЛУЖБИ ДО ВАРШАВИ.

„Звйонзек Земян Всходніх Воєвудзтв Малопольскі" організує 2- або 3-денну прогульку фільварочної та лісової служби до Варшави на торжество, звязане з привозом реліквій св. Андрея Боболі. У цій справі „звйонзек" дідичів розіслав до своїх членів окреме письмо, в якому пише:

„Звертаємося до ЯВПана (і) з апелем підтримати цю ініціятиву та вислати якнайбільшу кількість робітників зі свого фільварку. **З великим натиском підкреслюємо, що дуже вказаним булоб вислати якнайбільшу кількість служби греко-католицького віроісповідання, на те, щоб вони пізнали столицю та виробили в собі почуття звязку з рештою краю".**

Ця прогулька має відбутися між 17-им і 30-им червня, кошти для одної особи будуть коло 20 зол. Уявляємо собі, як буде тягнутися такий один чи другий робітник на тих 20 золотих, коли він звичайно не має кільканацяти сотиків на сіль та сірники. А мусітиме поїхати, коли „звйонзек" дідичів це з особливим натиском підкреслює.

ПОЛІТИЧНА ДОПОМОГА.

Від весни йдуть по цілому краю алярми про те, що на Підкарпатті, особливо в Турчанщині, забракло паші, наслідком чого худоба масово паде з голоду. Були про це статті в „Ділі". Зацікавився цією справою і „Звйонзек Земян" та розіслав — з датою 13-го травня ц. р. — до своїх членів письмо „в якому за даними „Малопольського Товарциства Рольнічого" стверджує, що в повіті Турка і Лісько впало 4.000 штук худоби, що була власністю найбіднішої людности і закликає, щоб дідичі прийшли з допомогою **польській** людности і **задачковій шляхті.** Цю допомогу розділить спеціяльно складений для цього комітет.

Отже цю допомогу дістане польська людність і „шляхта загродова". Так виразно і написано, з чого виходить, що „шляхта загродова" — це не польська людність. Що вона таке, це ми знаємо добре. Та річ у тому, що ця допомога має те саме завдання, що й „руські вівці", які даром дістають на розплід ті, що вступлять до „звйонзку шляхти загродової". Панове дідичі не вагаються робити свої політики навіть на такій жахливій катастрофі, як є голод.

До комітету, що займається цею допомогою, належать м. і.: д-р Казимір Папара, голова Львівської Хліборобської Палати, Людвік Мишковський, голова „Малопольского Товарциства Рольнічого", кс. полк. Міодушевський, голова „Звйонзку Шляхти Загродовей", голова „Звйонзку Зам Гурских" Конрад Шуберт, голова „Кул Господинь" Феліція Гарапіхова, голова „Звйонзку Вейскіх" та кн. А. Сапега, голова „Звйонзку Земян".

МИХАЙЛО МОЧУЛЬСЬКИЙ. 9

З останніх десятиліть життя Ів. Франка

(1896—1916.)

(З приводу роковин смерти поета).

СПЛІТКИ.

В Науковому Товаристві ім. Шевченка йшла боротьба ні за що інше, як власне за те, щоб воно стало чисто наукове, і Франко боронив відповідний проєкт, якого головним автором був Михайло Грушевський, а надто належав до тих, що були за тим, щоб товариство виповіло друк політичних газет у своїй друкарні, між іншими „Діла", тим більше, що той друк не давав товариству ніяких прибутків, тільки причичку Шкільній Раді до того, щоб відібрати в товариства грошеві підмоги й друк шкільних книжок. І що-ж діється? Хтось із Франкових противників — а під цю пору вже назріла спілка народовців із москвофілами — іде до редакції „Галичанина", шепче щось до вуха редакторові і виходить з того статейка, якої головним мотивом було те, що „д-р Франко возпинался за Барвиньскимъ", себто, щоб здобути університетську катедру або посольський мандат, входить у спілку з так званими „інкамерованими русинами", хоч у Франкових промовах не було й згадки про Барвінського і хоча Франко підозрівав Барвінського, що він був одним із тих, що своїми посольськими впливами старалися не допустити Франка до університетської катедри. Та ще той наклеп не пустив добре коріння, а вже повстав новий. Франко на запрошення фабіянців та соціял-демократів поїхав до Відня й мав два відчити про економічно-політичне становище галицького селянства; кореспондент урядового „Часу" написав прихильний допис про відчити і зараз добрі люди поширили по Галичині поговір, що Франко за допомогою соціял-демократа Адлера запродався міністрові гр. Казимирові Баденему. І той наклеп не всі добре чули, а вже, правда не новий, але добре приперчений, пустив в обіг „Галичанин". Повстала спілка народовців з москвофілами, Франко піддав її гострій критиці і зараз же звилася в „Галичанині" стаття „Туда стежка въ горохъ", де автор назвав Франка „казеннимъ радікаломъ", бо таки запродався Олександрові Барвінському, а той „дѣйствительно удалось помѣстити д-ра Франка въ пропозиціи на ту посаду, однако подъ условіемъ, если соубѣгающійся перемѣнить свою дотеперішнюю политику, поклонится въ ... и т. п.", і позволив собі моралізувати Франка не мов би він „личныи интересы ставить выше интересовъ народа, который посадій обманывается лишь лестными словами", і тим спонукає „до впоєнія" „деморализацію" доводить ... Франкові в хвилях так доводилося жити ... Жорстокі ... наклепів, підзорів і лайок. ... нили його вразливу душу й доводили ... пуки. „Була хвилина, — каже Франко — ... я бачучи довкола себе глупі докори та ... насміхи, думав було покинтись ... хоч на кубанські степи, та далі всполошився..."

І Франко дійсно заспокоївся. ... ступилися хмари і на небі показалося ... Франко поволі став приходити до ... в його тяжкому становищі прийшла ... міч своїми силами краща українська ... гуртувалася в „Академічній Громаді" ...

(Далі буде.)

Як корчиться польський стан посідання.

ПРАЦЯ НА ВСІХ ФРОНТАХ У СТАНИСЛАВІВСЬКОМУ ВОЄВІДСТВІ.

У Станиславові відбулося зібрання членів воєвідського секретаріяту порозуміння польських суспільних організацій, (СППОС), в якому взяли участь: воєвода ген. Пасланський, голова головної управи СППОС, проф. д-р Фішер, голови всіх польських окружних суспільних організацій та делегати повітових секретаріятів ППОС.

Зі звіту з діяльности воєвідського СППОС-у у станиславівському воєвідстві виходить, що на просторі станиславівського воєвідства є **117 польських людових домів, 49 таких домів у будові і 56 у проєкті будови; костелів 97, в будові 11, у проєкті 8; каплиць 92, в будові 12, у проєкті 27.**

Майже у всіх осередках на терені воєвідства, де живуть поляки, находяться читальні або бодай бібліотечні пункти ТШЛ. Рівнобіжно з ТШЛ працюють: „Звйонзек стшелецкі", „Кола господинь вейскіх" і ін. Культурно-освітня акція „Звйонзку стшелецкого" скупчується у 284 „сьветліцах". Ця організація має **196 театральних гуртків, 143 місцеві хори,** причому улаштувала вона в минулому році **1.132 свят та імпрез і 478 аматорських вистав.** Треба підкреслити, що сільські організації ЗШ і ТШЛ у великій мірі зрадіофонізовані.

Воєвідський секретаріят ППОС поробив заходи, щоб створити **катехитські етати** у цілому ряді громад повітів товмацького, городенського і коломийського. Крім того йдуть заходи, щоб створити **римо-католицьке епископство у Станиславові.**

Під егідою СППОС кооперативи „Сполем", „Звйонзек Стшелецкі, ТШЛ та „Звйонзек Млодей Вєі" уладили цілу низку торговельно-крамничних курсів, на яких перешколили понад 300 **учасників.** Незалежно від того в останньому часі заложили **10 безвідсоткових** кас з призначення передовсім для ремісників.

СППОС вів спеціяльну акцію у справі позичок для купців та хліборобів; тим останнім помагав позичками набувати землю, щоб „земля з парцеляції не переходила в чужі руки".

СППОС робить заходи, щоб осадничий елемент не творив відокремлених суспільно-етнічних груп, але щоби злився з місцевим польським громадянством. На терені станиславівського воєвідства є **2570 осадничих господарств,** що скупчуються в **119 оселях** у 10-ти повітах. В найближчому часі повстануть нові осадничі оселі.

Вкінці акція дитячих осель та півосель. На терені станиславівського воєвідства зорганізовано в минулому році **296 осель і півосель,** в яких перебувало 14.402 дітей.

Що писало „Діло" 50 років тому.

Понеділок, 11 червня (30 травня) 1888.

З ПОРОЖНІМИ РУКАМИ.

„З порожніми руками вернулися руські посли до своїх виборців, до руської Галичини. Коли чехи у своїх домаганнях на полі шкільництва проти міністра Гавча майже утрималися та ще добули для себе чеські промислові школи; коли словінцям удалося вибороти собі деякі мовні права у мішаній щодо населення Каринтії і в південній Стирії; коли клуб Ліхтенштайна дістав ґарантію для шкіл з конфесійним кольоритом, коли антисемітам удалось виторгувати полекшу для свого Шенерера; коли вкінці чехам і польській делеґації удалося з законів цукрового і горівчаного винести міліонові матеріяльні користи — на духові й економічні потреби 3-міліонової австрійської Руси не зглянувся австрійський парлямент ні на одну годину".

Так писало „Діло" у статті п. н. „Після парляментарної кампанії".

СПРАВА ПРОВІНЦІОНАЛЬНОГО СОБОРУ.

„Як довідуємося, Впреосв. митр. Сильвестер по повороті з Риму віднісся письменно до Впр. єпископа Івана з повідомленням про проєкт провінціонального собору із запитами: де, на його думку, має відбутись собор, в який час і хто має в соборі взяти участь? Еп. Ступницький, кажуть, заявився за Львовом як місцем собору, а щодо часу, то сказав: коли буде виготовлений предмет нарад. Щодо питання, хто має взяти участь в соборі: чи тільки єпископи, члени комітету і доктори богословія та церковного права, чи також і відпоручники клира з провінції, то еп. Ступницький заявився і за відпоручниками клира".

СТАНОВИЩЕ БІСМАРКА ЗАЧИНАЄ ХИТАТИСЯ.

В Берліні подався до димісії віцепрезидент пруського міністерства Роберт Путкамер. Він був шурином кн. Бісмарка і був його правою рукою. У звязку з тим появилися чутки, що це уступлення Путкамера одночасно захитує становище Бісмарка. „Діло" написало з того приводу: „Уступлення Путкамера мусіло безперечно діткнути і кн. Бісмарка, але по всій імовірности не причиниться бодай у найближчому часі до зміни теперішньої системи в Німеччині, а вже певно не захитає становища кн. Бісмарка".

Що для польських дідичів найважніше?

ПРОГУЛЬКА ФІЛЬВАРОЧНОЇ СЛУЖБИ ДО ВАРШАВИ.

„Звйонзек Земян Всходніх Воєвудзтв Малопольскі" орґанізує 2- або 3-денну **прогульку** фільварочної та лісової служби до **Варшави** на торжество, звязане з привозом реліквій св. Андрея Боболі. У цій справі „звйонзек" дідичів розіслав до своїх членів окреме письмо, в якому пише:

„Звертаємося до ЯВПана (!) з апелем підтримати цю ініціятиву та вислати якнайбільшу кількість робітників зі свого фільварку. **З великим натиском підкреслюємо, що дуже вказаним булоб вислати якнайбільшу кількість служби греко-католицького віроісповідання, на те, щоб вони пізнали столицю та виробили в собі почуття звязку з рештою краю".**

Ця прогулька має відбутися між 17-им і 20-им червня, кошти для одної особи будуть коло 20 зол. Уявляємо собі, як буде тягнутися такий один чи другий робітник на тих 20 золотих, коли він звичайно не має кільканацяти сотиків на сіль та сірники. А мусітиме поїхати, коли „звйонзек" дідичів це з особливим натиском підкреслює.

ПОЛІТИЧНА ДОПОМОГА.

Від весни йдуть по цілому краю алярми про те, що на Підкарпатті, особливо в Турчанщині, забракло паші, наслідком чого худоба масово паде з голоду. Були про це статті в „Ділі". Зацікавився цією справою і „Звйонзек Земян" та розіслав — з датою 13-го травня ц. р. — до своїх членів письмо, в якому за даними „Малопольского Товаржиства Рольнічого" стверджує, що в повіті Турка і Лісько впало 4.000 штук худоби, що була власністю найбіднішої людности і закликає, щоб дідичі прийшли з допомогою **польській людности і загродовій шляхті.** Цю допомогу розділить спеціяльно складений для цього комітет.

Отже цю допомогу дістане польська людність і „шляхта загродова". Так виразно й написано, з чого виходить, що „шляхта загродова" — це не польська людність. Що воно таке, це ми знаємо добре. Та річ у тому, що ця допомога має те саме завдання, що й „румунські вівці", які даром дістають на розплід ті, що вступлять до „звйонзку шляхти загродовей". Панове дідичі не вагаються робити своєї політики навіть на такій жахливій катастрофі, якою є голод.

До комітету, що займається тією допомогою, належать м. і.: д-р Казимир Папара, голова Львівської Хліборобської Палати, Людвик Мишковський, голова „Малопольского Товаржиства Рольнічого", кс. полк. Міодовський, голова „Звйонзку Шляхти Загродовей", інж. Конрад Шуберт, голова „Звйонзку Зєм Гурских", Феліція Гарапіхова, голова „Кул Господинь Вейскіх" та кн. А. Сапєга, голова „Звйонзку Земян".

МИХАЙЛО МОЧУЛЬСЬКИЙ. 9

З останніх десятиліть життя Ів. Франка

(1896—1916.)

(З приводу роковин смерти поета).

СПЛІТКИ.

В Науковому Товаристві ім. Шевченка йшла боротьба ні за що інше, як власне за те, щоб воно стало чисто наукове, і Франко боронив відповідний проєкт, якого головним автором був Михайло Грушевський, а надто належав до тих, що були за тим, щоб товариство виповіло друк політичних газет у своїй друкарні, між іншими „Діла", тим більше, що той друк не давав товариству ніяких прибутків, тільки притичку Шкільній Раді до того, щоб відібрати в товариства грошеві підмоги й друк шкільних книжок. І що-ж діється? Хтось із Франкових противників — а під цю пору вже назріла спілка народовців із москвофілами — іде до редакції „Галичанина", шепче щось до вуха редакторові і виходить з того статейка, якої головним мотивом було те, що „д-р Франко розпинался за Барвиньскимъ", себто, щоб здобути університетську катедру або посольський мандат, входить у спілку з так званими „інкамерованими русинами", хоч у Франкових промовах не було й згадки про Барвінського і хоча Франко підозрівав Барвінського, що він був одним із тих, що своїми посольськими впливами старалися не допустити Франка до університетської катедри. Та ще той наклеп не пустив добре коріння, а вже повстав новий. Франко на запрошення фабіянців та соціял-демократів поїхав до Відня й мав два відчити про економічно-політичне становище галицького селянства; кореспондент урядового „Часу" написав прихильний допис про відчити і зараз добрі люди поширили по Галичині поговір, що Франко за допомогою соціял-демократа Аддлера запродався міністрові гр. Казимирові Баденему. І той наклеп не всі добре чули, а вже, правда не новий, але добре приперчений, пустив в обіг „Галичанин". Повстала спілка народовців з москвофілами, Франко піддав її гострій критиці і зараз же зявилася в „Галичанині" стаття „Туда стежка въ горохъ", де автор назвав Франка „казенним радікалом", бо таки запродався Олександрові Барвінському, а той „дѣйствительне удалось помѣстити д-ра Франка въ пропозиціи на ту посаду, однако подъ условіемъ, если соубѣгающійся перемѣнитъ свою дотеперішнюю политику, поклонится въ св. Юрѣ и т. п.", і позволив собі моралізувати Франка, не мов би він „личныи интересы ставитъ выше интересовъ народа, который послѣдній обманывается лишь лестными словами", і тим способом „деморализацію" доводить „до апогея". Отак доводилося жити Франкові в хибкому колі наклепів, підзорів і лайок. Жорстокі люди ранили його вражливу душу й доводили її до розпуки. „Була хвилина, — каже Франко — коли я бачучи довкола себе глупі докори та злобні насміхи, думав було покинути все й емігрувати хоч на кубанські степи, та далі вспокоївся".

І Франко дійсно заспокоївся. Після бурі розступилися хмари і на небі показалося сонце. Франко поволі став приходити до здоровля і в його тяжкому становищі прийшла йому на поміч своїми силами краща українська молодь, що гуртувалася в „Академічній Громаді".

(Далі буде)

Економічний огляд.

Центральна Промислова Округа.

Територія голосної тепер Центральної Промислової Округи (т. зв. „Польщі Ц") обіймає Люблинську Височину, Сандомирський Низ і пояс бескидського Підгіря між Вислою і Сяном. Ділиться вона на **три райони:**

1. Височину Малопольську, або Келецький район, в якого склад входять повіти: опочинський, опатівський, радомський, козеніцький, іліжецький і енджейовський;

2. Район люблинський з повітами пулавським, влодавським, холмським, люблинським, красноставським, замостським;

3. Район полудневий з повітами пінчовським, стопницьким, сандомирським, янівським, білгорайським, ярославським, кольбушовським, ряшівським, ропчиським, домбровським, тарновським і березьким.

З більших міст найшлись у Центральній Промисловій Окрузі: Радом, Кельце, Островец, Люблин, Замостє, Тарнів, Ряшів, Ярослав і Сандомир, що буде столицею нової промислової округи.

Поза моментами подиктованими оборонністю держави, орієнтуватись будуть будівничі нової промислової округи на її природні багатства та звязані з ними можливости поодиноких районів і очевидно на їх лучбу з рештою краю.

Основну **сировинну базу** для тяжкого промислу творить келецький район зі своїми засобами руд **заліза**, піритів, руд олова, міди, будівельного каміння, кварцитів, кварцевого піску, вапняків, дольомітів, керамічних і шамотових глин та фосфоритів.

Люблинський район, який має вже значну кількість менших промислових варстатів (хемічний промисл і металевий легкий) має стати **харчевою базою** для зростаючого промислового центру.

Полудневий район, багатий на енергетичні сировини, як: ропа, і земний ґаз, має також **дуже поважні можливости** для розбудови водних електростацій. Тому й призначено його на **енергетичну базу** цілої Центральної Промислової Округи. Там істнують також поважні можливости для розбудови промислів: хемічного та металюргічного (карпатські сидерити), будівельного, деревного і харчевого. Цей район, поза своїми енергетичними вартостями, має стати також **сильною базою для розбудови промислу перетворчого.**

Комунікація в самій Центральній Промисловій Окрузі, як і її получення з рештою краю поки що слабо ще розвинені. Значну ролю в розбудові комунікаційної мережі мають відіграти **водні шляхи** з Вислою як головною артерією. Вона лучить нову промислову округу з Варшавою і морем, а через Пшемшу зі Шлесько-Домбровським басейном. По вибудуванні каналу Сян—Дністер, який є в проекті, получать Промислову Округу зі сточищем Дністра, а далі з Чорним Морем. Позатим плянують розбудову битих і залізничих шляхів. Між іншими в найближчому пляні є будова магістралі Шлеськ—Сандомир—Волинь, яка з одної сторони уможливить скорий транспорт гірничих продуктів зі Шлеська до Центральної Округи, з другої сторони звяже найкоротшим шляхом хліборобську Волинь з промисловими районами Польщі.

Цікаво представляються **соціяльні відносини** на терені Центральної Промислової Округи („Польщі Ц"). Кількість людей, що живе з хліборобства, є 3,411.500, а кількість ужиткової землі — 3,439.495 га. Ці приблизно рівні собі цифри є доказом дуже далеко посуненої пролетаризації села, бо на 100 га орної землі живе 99 людей. На дрібні (по 2 га) господарства випадає аж 66 проц. всіх господарств. Міська людність „Польщі Ц" виносить 868.300 осіб, або у відношенні до людности, що живе з хліборобства около 20 проц.

Ґенези повстання Центральної Промислової Округи треба шукати у загальній нинішній господарській тенденції: схопити всі прояви господарського життя та спрямувати його на шляхи, що відповідалиб загальним суспільно-політичним тенденціям народу та цілям, що їх ставить собі держава.

Першими реалізаторами такого актуального гасла „пляново господарки" були большевики, що старалися нагнути господарське життя до вимог марксівської доктрини. З якими успіхами — знаємо. В слід за большевиками пішли вже власними шляхами Італія, Німеччина, Зл. Д. П. А. Засади пляново господарки старається ввести в себе й Польща.

Не місце тут розводитися над добрими чи злими сторінками плянової господарки. Вартість її буде можна щойно оцінити після успіхів, які вона дасть.

Центральна Промислова Округа — це спроба **розплянувати господарство в просторі.** Дотеперішнє розміщення промислу не відповідає вимогам модерного господарства, які йдуть нині не тільки по лінії найменшого опору, себто за найбільшою рентовністю, але які треба узгіднити з ріжними іншими моментами, в першу чергу стратегічними. Центральне положення промислового осередку дає найбільше певности, що на випадок війни і знищення ексцентрично положених промислових осередків (Шлеськ, Познанщина), продукція не буде спаралізована.

Заміти, що мовляв Ц. П. О. не має задовільних запасів сировини, нестійні, бо розвій модерної комунікації і транспорту усуває це недомагання в дуже великій мірі. Великі осередки промислу Европи розрослися часом навіть у віддалі тисяч кільометрів від сировинних джерел.

Ц. П. О. покищо в стадії творення, але не можна сумніватися, що пляни висунені урядом будуть зреалізовані, бо цього вимагає державна потреба. Не треба хіба додавати, що буде це мати свій вплив на господарське життя південно-східних і східних воєвідств, де живе український нарід.

Польські господарські кола ріжно приняли реалізацію Ц. П. О. Кола, зближені до уряду, є захоплені і хотіли би, щоб **держава взяла в свої руки всю промислову ініціятиву в Ц. П. О.** Кола ліберально настроєні, отже в першу чергу свій та чужий капітал, хочуть звести ролю держави тільки до відповідного підготовлення терену, на якому мав би розвинутися новий промисл. Держава — кажуть вони — повинна будувати залізничі і биті шляхи, урядження санітарні і гігієни, підприємства прилюдного користування і врешті фабрики безпосередньо звязані з воєнним промислом. У всьому іншому повинна розгорнутися ініціятива приватної підприємчивости і капіталу. Цей спір між „етатистами" та їх противниками нині **дуже живий.** Якими шляхами піде розвій Ц. П. О. покаже вже найближча будучність. В кожному разі сама держава не розпоряджає такими капіталовими засобами, щоб могла зректися співпраці приватної ініціятиви і приватного капіталу, хочби тільки в Ц. П. О.

Інж. Е. Врецьона.

ПОЛЬСЬКА ХРОНІКА.

КОРИСНА ПОЛІТИЧНА СИТУАЦІЯ І ГОСПОДАРСЬКЕ ЗМІЦНЕННЯ.

Польський журнал „Вєк" зазначує, що для Польщі витворилась тепер корисна політична ситуація, і її повинна Польща використати передусім для закріплення своєї економічної сили. Він намічує ось-такі завдання:

1) **Добути закордонні капітали на інвестиції** у формі кредитів і уділів. До того треба істнуюче зацікавлення Польщею загранищі підтримати, зберігаючи контракти з нею на відповідному моральному і фаховому рівні;

2) **Добути нові ринки збуту,** що тепер улекшене зміненою європейською лінією;

3) **Відкрити відповідні терени для еміґрації**

СВІТОВА ХРОНІКА.

НАСЛІДКИ ПОЛІТИЧНОЇ НЕПЕВНОСТИ: ПОПИТ НА СУБСТАНЦІЙНІ ВАРТОСТИ.

Від недавнього часу можна помітити на европейських біржах дуже поважний зріст попиту на субстанційні вартости, себто на цінні папери, яких вартість не зменшиться ані тоді, коли курси валют дальше впадуть, ані тоді, коли політичні катаклізми приймуть зовсім гострі форми. **Є це особливо акції гірничих підприємств чи пак тяжкого промислу.** В Англії і Франції проявляється цей новий рух у великому попиті в першу чергу на акції копалень золота. Цим разом іде головно про забезпечення вартости капіталу з уваги на загрозливу політичну ситуацію в Европі, а не про рентовність того роду цінних паперів, що переважно дальше при високій оцінці акцій копалень золота.

В ЧСР. висока оцінка субстанції в асекурації вартости майна проявляється великим попитом на папери гірництва і гутництва, зах.-чеського басейну, тощо.

СПЕЦІЯЛЬНИЙ КРЕДИТ П. К. О. ДЛЯ ПОЛЬСЬКИХ КУПЦІВ У СХ. ГАЛИЧИНІ.

Зорганізоване польське купецтво дістало в останніх часах дуже сильну кредитову підтримку від державних банків. Однак з уваги на те, що Т-во Польських Купців і Промисловців у Львові не належить до Нач. Ради Союзу Польського Купецтва, за якого посередництвом ці кредити банки розпроваджують, рішила львівський відділ П. К. О. отворити польським купцям у Сх. Галичині спеціяльний кредит у висоті 200.000 зол. Цим виказала П. К. О. — як пишуть польські газети — „зрозуміння для розвоєвих конечностей і потреб польської торгівлі на південно-східних кресах". Очевидно **українське купецтво** не находить кредитової підтримки в державних банках. Таку підтримку **можуть і мусять** йому дати щадниці-українці.

—o—

З економічної літератури.

Polityka gospodarcza III. Rzeszy, Lwów 1938, стор. 150.

Накладом рухливого Польського Т-ва Економічного у Львові появилась І. частина збірної студії про господарську політику сучасної Німеччини. Містить вона дві розвідки. Автором першої п. н. „Господарський переворот у III. Райху" є відомий львівський економіст **проф. Леопольд Каро**, а автором другої п. н. „Хліборобство в III. Райху" — **доцент д-р Антін Жабко Потапович.** Оба автори користуються багатою літературою і ці джерельні студії позволяють читачеві запізнатися з усіми теоретичними і практичними творцями теперішних економічних тенденцій в країні гітлеризму.

Пересічний наш громадянин небагато знає про господарську політику нинішньої Німеччини. Він знає, що вона обмежила господарську свободу одиниці, що все економічне життя втиснене у рямці плановости і тоталізму, а коли йде про хліборобство — то чував про заборону ділення землі і іншого свобідного диспонування землею, про „ербгофи" та мабуть небагато більше. Хіба ще про „чародія" д-ра Шахта, що створив дивну паперову валюту і здетронізував з успіхом золотий метал. Тимчасом сучасна німецька економіка сприймає бодай пізніших думок і позаяких практичних спроб, що завдають болючі удари особливо **безкомпромісови"** господарським лібералістам, які ніяк не хочуть зрозуміти сучасности з її суспільницькими і націоналістичними тенденціями. Те, що економічна політика Німеччини виказує прикмети еластичности, міняючи в менш засадничих речах час до часу свій напрям, — це свідчить тільки корисно про неї, дарма, що її фанатичні противники добачують у цьому її слабість та прокольпорують ворожбу, що ось-ось заломиться вся господарка гітлеризму.

Очевидно ми **дуже далекі** від звеличування господарської політики нинішньої Німеччини, бо важко, а важко погодитись з економічними засадами, що людині аж так багато відбирають з її свободи. Лектура обох згаданих вище авторів не може розагітувати читача, дарма що особливо проф. Каро не скриває свого прихильного підходу до господарських напрямків гітлеризму. Книжка, якій присвячуємо **покищо** небагато рядків, у надії повернутись до неї згодом у ширшому обрахі в „Ділі" господарської політики теперішньої Німеччини, дає змогу на загал об'єктивно познайомитись з економічною сучасністю цієї держави з її справжніми й уявленими вартостями держави, і з її багатими партійними осягами та з частинними нехватами.

В. Несторович.

Перша Українська Педагогічна Вистава представляє всебічний розвиток і потреби сучасного виховання, шкільництва й освіти. Побачимо на ній розвитковий стан усіх ступнів і шаблів шкіл, дошкіль, народних і середніх шкіл, загально освітніх, фахових (учительських, торговельно-промислових, ремісничих), мистецтва і вищих та позашкільної освіти, що її ведуть українські установи.

Економічний огляд.

Центральна Промислова Округа.

Територія голосної тепер Центральної Промислової Округи (т. зв. „Польщі Ц") обіймає Люблинську Височину, Сандомирський Низ і пояс бескидського Підгір'я між Вислою і Сяном. Ділиться вона на три райони:

1. Височину Малопольську, або Келецький район, в якого склад входять повіти: опочинський, опатівський, радомський, козеницький, лжецький і єнджейовський;

2. Район люблинський з повітами пулавським, влодавським, холмським, люблинським, краснославським, замостським;

3. Район полудневий з повітами пінчовським, стопницьким, сандомирським, янівським, білгорайським, ярославським, кольбушовським, ряшівським, ропчицьким, домбровським, тарновським і березьким.

З більших міст найшлись у Центральній Промисловій Окрузі: Радом, Кельце, Островец, Люблин, Замосте, Тарнів, Ряшів, Ярослав і Сандомир, що буде столицею нової промислової округи.

Поза моментами подиктованими оборонністю держави, орієнтуватись будуть будівничі нової промислової округи на її природні багатства та звязані з ними можливості поодиноких районів і очевидно на їх лучбу з рештою краю.

Основну **сировинну базу** для тяжкого промислу творить келецький район зі своїми засобами руд заліза, піритів, руд олова, міди, будівельного каміння, кварцитів, кварцевого піску, вапняків, дольомітів, керамічних і шамотових глин та фосфоритів.

Люблинський район, який має вже значну кількість менших промислових варстатів (хемічний промисл і металевий легкий) має стати **харчевою базою** для зростаючого промислового центру.

Полудневий район, багатий на енергетичні сировини, як: ропа, і земний ґаз, має також дуже поважні можливости для розбудови водних електростацій. Тому й призначено його на **енергетичну базу** цілої Центральної Промислової Округи. Там істнують також поважні можливости для розбудови промислів: хемічного та металюргічного (карпатські сидерити), будівельного, деревного і харчевого. Цей район, поза своїми енергетичними вартостями, має стати також **сильною базою для розбудови промислу перетворчого.**

Комунікація в самій Центральній Промисловій Окрузі, як і її получення з рештою краю покищо слабо ще розвинені. Значну ролю в розбудові комунікаційної мережі мають відіграти **водні шляхи** з Вислою як головною артерією. Вона лучить нову промислову округу з Варшавою і морем, а через Пшемшу зі Шлесько-Домбровським басейном. По вибудуванні каналу Сян—Дністер, який є в проекті, получать Промислову Округу зі сточищем Дністра, а далі з Чорним Морем. Позатим плянують розбудову битих і залізничих шляхів. Між іншими в найближчому пляні є будова маґістралі Шлеськ—Сандомир—Волинь, яка з одної сторони уможливить скорий транспорт гірничих продуктів зі Шлеська до Центральної Округи, з другої сторони звяже найкоротшим шляхом хліборобську Волинь з промисловими районами Польщі.

Цікаво представляються **соціяльні відносини** на терені Центральної Промислової Округи („Польщі Ц"). Кількість людей, що живе з хліборобства, є 3,411.500, а кількість ужиткової землі — 3,439.495 га. Ці приблизно рівні собі цифри є доказом дуже далеко посуненої пролетаризації села, бо на 100 га орної землі живе 99 людей. На дрібні (по 2 га) господарства випадає аж 66 проц. всіх господарств. Міська людність „Польщі Ц" виносить 868.300 осіб, або у відношенні до людности, що живе з хліборобства около 20 проц.

Ґенези повстання Центральної Промислової Округи треба шукати у загальній нинішній господарській тенденції; схопити всі прояви господарського життя та спрямувати його на шляхи, що відповідалиб загальним суспільно-політичним тенденціям народу та цілям, що їх ставить собі держава.

Першими реалізаторами такого актуального гасла „плянової господарки" були большевики, які старалися нагнути господарське життя до вимог марксівської доктрини. З якими успіхами — знаємо. В слід за большевиками пішли вже власними шляхами Італія, Німеччина, Зл. Д. П. А. Засади плянової господарки старається ввести в себе й Польща.

Не місце тут розводитися над добрими чи злими сторінками плянової господарки. Вартість її буде можна щойно оцінити після успіхів, які вона дасть.

Центральна Промислова Округа — це спроба **розплянувати господарство в просторі.** Дотеперішнє розміщення промислу не відповідає вимогам модерного господарства, які йдуть нині не тільки по лінії найменшого опору, себто за найбільшою рентовністю, але які треба узгіднити з ріжними іншими моментами, в першу чергу стратегічними. Центральне положення промислового осередку дає найбільше певности, що на випадок війни і знищення ексцентрично положених промислових осередків (Шлеськ, Познанщина), продукція не буде спаралізована.

Заміти, що мовляв Ц. П. О. не має задовільних запасів сировини, нестійні, бо розвій модерної комунікації і транспорту усуває це недомагання в дуже великій мірі. Великі осередки промислові Европи розрослися часом навіть у віддалі тисяч кільометрів від сировинних джерел.

Ц. П. О. покищо в стадії творення, але не можна сумніватися, що пляни висунені урядом будуть зреалізовані, бо цього вимагає державна потреба. Не треба хіба додавати, що буде це мати свій вплив на господарське життя південно-східних і східних воєвідств, де живе український нарід.

Польські господарські кола ріжно приняли реалізацію Ц. П. О. Кола, зближені до уряду, є захоплені і хотіли би, щоб держава взяла в свої руки всю промислову ініціятиву в Ц. П. О. Кола ліберально настроєні, отже в першу чергу свій та чужий капітал, хочуть звести ролю держави тільки до відповідного підготовлення терену, на якому мав би розвинутися новий промисл. Держава — кажуть вони — повинна будувати залізничі і биті шляхи, урядження санітарні і гігієни, підприємства прилюдного користування і врешті фабрики безпосередньо звязані з воєнним промислом. У всьому іншому повинна розгорнутися ініціятива приватної підприємчивости і капіталу. Цей спір між „етатистами" та їх противниками нині **дуже живий.** Якими шляхами піде розвій Ц. П. О. покаже вже найближча будучність. В кожному разі сама держава не розпоряджає такими капіталовими засобами, щоб могла зректися співпраці приватної ініціятиви і приватного капіталу, хочби тільки в Ц. П. О

Інж. Е. Врецьона.

ПОЛЬСЬКА ХРОНІКА.

КОРИСНА ПОЛІТИЧНА СИТУАЦІЯ І ГОСПОДАРСЬКЕ ЗМІЦНЕННЯ.

Польський журнал „Бонк" зазначує, що для Польщі витворилась тепер корисна політична ситуація, і її повинна Польща використати передусім для закріплення своєї економічної сили. Він намічує ось-такі завдання:

1) **Добути закордонні капітали на інвестиції** у формі кредитів і уділів. До того треба істнуюче заінвалення Польщею заграниці підтримати, зберігаючи контракти з нею на відповідному моральному і фаховому рівні;

2) **Добути нові ринки збуту,** що тепер уможливлене зменшеною економічною кризою;

3) **Відкрити відповідні терени для еміґрації.**

СВІТОВА ХРОНІКА

НАСЛІДКИ ПОЛІТИЧНОЇ НЕПЕВНОСТИ: ПОПИТ НА СУБСТАНЦІЯЛЬНІ ВАРТОСТИ.

Від недавнього часу можна помітити на европейських біржах дуже поважний зріст попиту на субстанційні вартости, себто на цінні папери, яких вартість не зменшиться ані тоді, коли курси валют дальше впадуть, ані тоді, коли політичні заналізмя прийдуть зовсім гострі форми. **Є це особливо акції гірничих підприємств чи паи тяжкого промислу.** В Англії і Франції проявляється цей новий рух у великому попиті в першу чергу на акції копалень золота. Цим разом іде головно про забезпечення вартости капіталу з уваги на загрозливу політичну ситуацію в Европі, а не про рентовність того роду цінних паперів, що переважно давніше при високій оцінці акцій копалень золота.

В ЧСР. висока оцінка субстанції в конкуренції вартости майна проявляється великим попитом на папери гірництва і гутництва, зах.-ческого вовну, тощо.

СПЕЦІЯЛЬНИЙ КРЕДИТ П. К. О. ДЛЯ ПОЛЬСЬКИХ КУПЦІВ У СХ. ГАЛИЧИНІ.

Зорганізоване польське купецтво дістало в останніх часах дуже сильну кредитову підтримку від державних банків. Одначе з уваги на те, що Т-во Польських Купців і Промисловців у Львові не належить до Нач. Ради Союзу Польського Купецтва, за якого посередництвом ці кредити банки розпроваджують, рішив львівський відділ П. К. О. отворити польським купцям у Сх. Галичині спеціяльний кредит у висоті 200.000 зол. Цим виказала П. К. О. — як пишуть польські газети — „зрозуміння для розвоєвих конечностей і потреб польської торговлі на південно-східних кресах". Очевидно **українське купецтво** не находить кредитової підтримки в державних банках. Таку підтримку **можуть і мусять** йому дати вкладники-українці!

—o—

З економічної літератури.

Polityka gospodarcza III. Rzeszy, Lwów 1938, стор. 150.

Накладом рухливого Польського Т-ва Економічного у Львові появилась І. частина збірної студії про господарську політику сучасної Німеччини. Містить вона дві розвідки. Автором першої п. н. „Господарський переворот у III. Райху" є відомий львівський економіст **проф. Леопольд Каро,** а автором другої п. н. „Хліборобство в III. Райху" — **доцент д-р Антін Жабко Потапович.** Оба автори користуються багатою літературою і ці джерельні студії позволяють читачеві запізнатися з усіми теоретичними і практичними твердими теперішніх економічних тенденцій в країні гітлеризму.

Пересічний загал громадянства небагато знає про господарську політику нинішньої Німеччини. Він знає, що вона обмежила господарську свободу одиниці, що все економічне життя втиснене у рямці плановости і тоталізму, а коли йде про хліборобство — то чував про заборону ділення землі і іншого свобідного диспонування землею, про „ербгофи" та мабуть небагато більше. Хіба ще про „чародія" д-ра Шахта, що створив дивну паперову валюту і адетронізував з успіхом золотий метал. Тимчасом сучасна німецька економіка сприває бесіду цікавих думок і поважних практичних спроб, що завдають болючі удари особливо **безкомпромісовим** господарським лібералістам, які ніяк не хочуть зрозуміти сучасности з її суспільницькими і націоналістичними тенденціями. Те, що економічна політика Німеччини виказує прикмети еластичности, міняючи в менш засадничих речах час до часу свій напрям, — це свідчить тільки корисно про неї, дарма, що її фанатичні противники добачують у цьому її слабість та пророкують воробу, що ось-ось заломиться вся господарка гітлеризму.

Очевидно ми **дуже далекі** від знецінювання господарської політики нинішньої Німеччини, бо знаємо, як важко погодитись з економічними засадами, що людині аж так багато відбирають з її свободи. Лектура обох згаданих вище авторів не може розагітувати читача, дарма що особливо проф. Каро не скриває свого приязного підходу до господарських напрямків гітлеризму. Книжка, якій присвячуємо повище небагато рядків, у виді повернутись до неї згодом у ширшому образі в „Ділі" господарської політики теперішньої Німеччини, дає змогу на загал об'єктивно познайомитись з економічною сучасністю під державами з її спрямами й ушляхненими вартостями державн, і з її багатими партійними осягами та з частинними невдачами.

В. Несторович.

Перша Українська Педагогічна Виставка представляє всебічний розвиток і потреби сучасного виховання, шкільництва й освіти. Побачимо на ній розвитковий стан усіх ступнів і шаблів шкіл, дошкіль, народних і середніх шкіл, загально освітніх, фахових (учительських, торговельно-промислових, ремісничих), мистецтва і вищих та позашкільної освіти, що її ведуть українські установи.

Сторінка без політики.

Смерть невинно засудженого на електричнім кріслі.

Судові помилки — це доволі буденне явище і з ним важко боротися. Бо як комусь годі доказати безпосередньо вину, так теж важко іноді невинній людині доказати свою невинність. Одна з таких жахливих судових помилок, яка коштувала людське життя, трапилася недавно в Америці в Сальт Лейк Сіті і вона схвилювала опінію цілої Америки.

Вбивство в Лйек Сіті.

В січні ц. р. американська поліція арештувала урядовця дирекції копалень потасових солей Джемса Парсона, під замітом убивства директора того підприємства. Директора убив хтось у сінях його віллі та ограбив.

Підозріння.

Слідство виказало, що короткий час перед убивством Парсон відвідав директора, якому подав кілька листів до підпису. При тім ствердили, що з кишені вбитого пропало 800 долярів і саме таку суму знайшли при Парсонові, який не був зовсім заможною людиною.

При тому поліція ствердила безсумнівний факт, що між Парсоном та вбитим були непорозуміння, які повставали не лиш з причин професійних, але теж і особистих. Парсонові виповів директор посаду, мотивуючи своє рішення тим, що Парсон не надається до виконування своїх обов'язків. Та головною причиною непорозуміння було мабуть те, що молодий Парсон любився в жінці директора, яка теж зі свого боку воліла урядовця, як пристаркуватого мужа. До низки підозрінь долучилося ще й те, що жінка директора, яка імовірно не хотіла слухати постійних докорів мужа, день перед убивством сама наложила на себе руку.

Зродилися у звязку з убивством такі підозріння: Парсон убив свого начальника у грабункових цілях, думаючи, що він має при собі більшу скількість грошей (при Парсонові знайшли білет подорожі літаком до Льос Анджельос) або теж хотів позбутися свого суперника в коханні. Третя теза була ще й така, що між урядовцем і директором прийшло до якоїсь торговельно-урядової суперечки й урядовець убив директора, маскуючи грабунковий злочин.

Все промовляло проти нещасного Парсона. Єдиною людиною, що могла станути в його обороні була жінка директора, але вона саме, виконала самогубство.

Одинока точка оборони.

Крім тих усіх даних, що промовляли в некорисгь Парсона було ще й те, що він не мав надто доброї слави і назагал був несимпатичною людиною.

Одинокою точкою оборони було лиш те, що якби Парсон справді вбив був директора, то був би не носив грошей при собі, лиш був би їх денебудь скрив. Його оборонець намагався теж у той спосіб переконати присяжних, що якби Парсон був убив свого начальника, то його першим кроком після вбивства були би заходи примістити зрабовані гроші в безпечнім місці. Парсон заявив підчас слідства, що ті нещасні гроші дістав від жінки директора, яка вже не жила.

Присуд і смерть.

По короткій нараді присяжні вирішили, що Парсон справді виконав злочин, в якому його обвинувачують. Суд засудив його на смерть. Апеляційний суд затвердив присуд, який теж виконали на електричному кріслі. Парсон запевнював до останньої хвилини свого життя, що він невинний і що не знає, хто вбив директора. Присуд виконали ще в березні цього року.

Справжній убивник.

Три тижні пізніше до прокуратора зголосився начальний лікар одної з лічниць у Сальт Лейк Сіті і зложив сензаційне зізнання. А саме один із його пацієнтів, якийсь Аткінсон признався йому, що це він убив директора копалень потасових солей. Вбивство виконав він із пімсти, на тлі старих, особистих порахунків із директором. Він був у директора кілька хвилин після того, як Парсон вийшов із віллі.

Ці зізнання пацієнт зложив сподіючися смерти — та відтак ненадійно він виздоровів і начальник лічниці вважав, що в цім випадку не може вязати себе службовою тайною. Прокуратор велів арештувати справжнього убивника і поліційно-судовий допит потвердив заяву лікаря. Арештований подав такі подробиці, що їх міг тільки вбивник знати.

Присяжні засудили справжнього вбивника на смерть, одначе беручи під увагу його низький умовий рівень, замінили йому кару на досмертну вязницю.

Новітній Робінсон будує собі острів.

Один із приватних будапештенських урядовців, який не мав жінки, не пив, не курив, не гуляв, всі вільні хвилини перебував на Дунаю. Він купався, плавав човном, опалювався на сонці, словом усі вільні хвилини перебував у воді й на повітрі. Він прийшов до вснеску, що найкраще зробить, як ціле життя перебуде на Дунаю. Тому теж в одному дуже гарному місці ріки почав кілька літ тому ставити штучний острів. Цього року він хотів той острів побільшити та вибудувати собі на ньому дімок. Острів мав 26 м. довжини й 8 м. ширини.

Коли цього року новітній Робінсон узявся знову до праці, стрінув непередбачену перешкоду, а саме власник надбережних грунтів запротестував якнайрішучіше проти нового небажаного сусіда. А що новітній Робінсон теж не думав легко зректися свого пляну, ціла справа опинилася в суді, куди її подав правний власник надбережних грунтів. В суді цілої справи не розвязали, лиш заявили, що острів на підставі законів є власністю господаря надбережних грунтів. Якщо новітній Робінсон хоче таки вдержати острів для себе, мусить сам подати справу до суду й доказати, що острів повстав виключно з його праці й заходів. Та й тоді ще годі передбачити, яке становище займе суд. Невесела, як видно, доля будапештенського Робінсона та його „посілостей".

—o—

Дві дати роковин королівських уродин.

Англійський король Юрій VI. скінчив „урядово" 9. ц. м., значить учора 43 роки. З тієї нагоди Льондон має паради: військо дефілювало з Букінгемській палаті перед королем. До Льондону на той день надходитимуть привітні телеграми з усіх усюдів велитенської бритійської імперії.

Та члени королівської рідні святкуватимуть „уродини" Юрія VI. не 9. ц. м. лиш справжній день його уродин. Бо теперішній англійський король перший в історії англ. монархії має дві дати уродин: „урядову" і..., правдиву. Юрій VI уродився вдійсності 14. жовтня 1895 р. і 43 роки він скінчить аж за чотири місяці.

Причиною цієї урядової халепи з уродинами — холодна англійська погода. Стара бритійська традиція вимагає, щоб день королівських уродин звеличувати військовою дефілядою. Та здоровля Юрія VI. не дозволяє йому в найгіршу осінь, чи навіть першозимову погоду брати особисту участь у дефілядах. Тому після його вступлення на престіл, визначили „офіціяльний" день уродин на 9. червня.

14. жовтня Юрій VI. теж буде святкувати день своїх уродин, але виключно в тіснім родиннім кружку. Офіціяльних привітів у той час він не буде приймати. Для всіх урядів та народів великої бритійської імперії монарх уродився 9. червня — і крапка.

Не вискакуй і не вскакуй до трамваю, коли він їде.

ЖІНКИ СХОПИЛИ ЖІНКУ.

В деяких околицях давньої Сербії панує ще нинішній день звичай, що мужчині, якому вмре жінка, не вільно другий раз женитися. Очевидно цього старого звичаю не стосують у всіх випадках, лиш у тих, в яких пожиття мужчини з жінкою, з його вини було погане.

Перед кількома днями трапилася там подія у звязку з тим звичаєм. Багатий селянин з села Любенец повдовів. Небавом, після смерти жінки виявив він охоту женитися з молодою красунею із сусіднього села. Та не лиш її батьки, але й вона сама піднесла вдівцеві гарбуза. Одначе багач не хотів із цим погодитися і рішив іншим способом здобути собі жінку. Він намовив кілька відважних жінок, щоб вони схопили йому наречену і привели її до його дому. Він заплатив їм згори за „труд" і прирік на випадок успішного закінчення діла ще 1.000 динарів.

Хитрий плян повівся й молода красуня опинилася в домі багача. Та не довго він тішився судженою, бо ще цього самого пополудня її рідня відбила „молоду". Крім цього „нещасний" вдовець ще відповідатиме разом зі своїми спільницями за насильне схоплення в суді.

Не треба зовсім до цього додавати, що найбільше нарікає багатий удовець на старі звичаї...

ПРИСУД НА... СЛОНА.

На острові Цейльон перший раз у [illegible] в історії відбувся суд над слоном.

Слон на прізвище Горацій, звір із [illegible] ми клеваками, йшов завжди напереді [illegible] релігійних процесій і був справжнім [illegible] будійських монахів. Та кілька днів тому [illegible] ція щось напало й він став кидатися на [illegible]. Вісім людей згинуло або від його клеваків [illegible] під його ногами.

Поліційний суд засудив слона на [illegible] смерти через розстріл. Цейльонське буддійське духовенство зробило відклик до губернатора, одначе він затвердив присуд.

Щоб лекше і безпечніше виконати [illegible] сильний присуд, слона привязали до [illegible] ного дерева. Слон наче прочував, що його [illegible] й за кожним разом, коли стрілець [illegible] кріс, робив рух у бік, намагаючись [illegible] ся від цівки кріса. Вкінці стрілець [illegible] відповідний мент і вистрілив.

Велитенський кадовб слона повалився [illegible] порушно на землю.

—o—

ЗАВЗЯТИЙ ПИСЬМЕННИК.

В Парижі помер знаменитий шведський публіцист і письменник Іван Бярне, колишній співробітник париського „Ентрасіжан". Гордість, бойова й незалежна вдача письменника спричинила те, що він мусів покинути свою батьківщину й перенестися до Парижа.

Було воно так: Бярне мав замолоду [illegible] особисту суперечку з толішнім прем'єром [illegible] бітний Бярне заявив, що він ображений [illegible] дає Швецію і більше до неї не вернеться [illegible] себе самого приневолити до виконання [illegible] станови, він висилав кожного року [illegible] у змісті й тоні лист до свого ворога.

Проте король Густав V. відомий [illegible] який часто буває в Парижі, вважав [illegible] чого не знає про непорозуміння [illegible] ником і прем'єром і за кожним разом [illegible] приїхав до Парижа, запрошував Бярне до [illegible] ського посольства на обід.

—o—

МУЗЕЙ ЛЮЛЬОК

Льондонець Віль Кров має [illegible] Від двацяти літ тратить він [illegible] гріш на колекціонування — люльок.

Він може тепер похвалитися [illegible] го роду збіркою, яка творить справжній [illegible] Кров зібрав к. 5.000 різних люльок [illegible] є люльки з крил альбатроса, з [illegible] цукрової тростi. Є теж турецькі [illegible] ські, японські, люльки до опію і т. д. [illegible] чуми", зроблені з глини з [illegible] устниками. Ці люльки курили в [illegible] пошести чуми в середині XVII ст. [illegible]

Збірку люльок Крова [illegible] фунтів стерлінгів.

Сторінка без політики.

Смерть невинно засудженого на електричнім кріслі.

Судові помилки — це доволі буденне явище і з ним важко боротися. Бо як комусь годі доказати безпосередню вину, так теж важко іноді невинній людині доказати свою невинність. Одна з таких жахливих судових помилок, яка коштувала людське життя, трапилася недавно в Америці в Сальт Лейк Сіті і вона схвилювала опінію цілої Америки.

Вбивство в Лйек Сіті.

В січні ц. р. американська поліція арештувала урядовця дирекції копалень потасових солей Джемса Парсона, під замітом убивства директора того підприємства. Директора убив хтось у сінях його віллі та ограбив

Підозріння.

Слідство виказало, що короткий час перед убивством Парсон відвідав директора, якому подав кілька листів до підпису. При тім ствердили, що з кишені вбитого пропало 800 долярів і саме таку суму знайшли при Парсонові, який не був зовсім заможною людиною.

При тому поліція ствердила безсумнівний факт, що між Парсоном та вбитим були непорозуміння, які повставали не лиш з причин професійних, але теж і особистих. Парсонові виповів директор посаду, мотивуючи своє рішення тим, що Парсон не надається до виконування своїх обовязків. Та головною причиною непорозуміння було мабуть те, що молодий Парсон любився в жінці директора, яка теж зі свого боку воліла урядовця, як пристаркуватого мужа. До низки підозрінь долучилося ще й те, що жінка директора, яка імовірно не хотіла слухати постійних докорів мужа, день перед убивством сама наложила на себе руку.

Зродилися у звязку з убивством такі підозріння: Парсон убив свого начальника у грабункових цілях, думаючи, що він має при собі більшу скількість грошей (при Парсонові знайшли білет подорожі літаком до Льос Анджельос) або теж хотів позбутися свого суперника в коханні. Третя теза була ще й така, що між урядовцем і директором прийшло до якоїсь торговельно-урядової суперечки й урядовець убив директора, маскуючи грабунковий злочин.

Все промовляло проти нещасного Парсона. Єдиною людиною, що могла станути в його обороні була жінка директора, але вона саме, виконала самогубство.

Одинока точка оборони.

Крім тих усіх даних, що промовляли в некористь Парсона було ще й те, що він не мав надто доброї слави і назагал був несимпатичною людиною.

Одинокою точкою оборони було лиш те, що якби Парсон справді вбив був директора, то був би не носив грошей при собі, лиш був би їх денебудь скрив. Його оборонець намагався теж у той спосіб переконати присяжних, що якби Парсон був убив свого начальника, то його першим кроком після вбивства були би заходи примістити зрабовані гроші в безпечнім місці. Парсон заявив підчас слідства, що ті нещасні гроші дістав від жінки директора, яка вже не жила.

Присуд і смерть.

По короткій нараді присяжні вирішили, що Парсон справді виконав злочин, в якому його обвинувачують. Суд засудив його на смерть. Апеляційний суд затвердив присуд, який теж виконали на електричному кріслі. Парсон запевнював до останньої хвилини свого життя, що він невинний і що не знає, хто вбив директора. Присуд виконали ще в березні цього року.

Справжній убивник.

Три тижні пізніше до прокуратора зголосився начальний лікар одної з лічниць у Сальт Лейк Сіті і зложив сензаційне зізнання. А саме один із його пацієнтів, якийсь Аткінсон признався йому, що це він убив директора копалень потасових солей. Вбивство виконав він із пімсти, на тлі старих, особистих порахунків із директором. Він був у директора кілька хвилин після того, як Парсон вийшов із віллі.

Ці зізнання пацієнт зложив сподіючися смерти — та відтак ненадійно він виздоровів і начальник лічниці вважав, що в цім випадку не може вязати себе службовою тайною. Прокуратор велів арештувати справжнього убивника і поліційно-судовий допит потвердив заяву лікаря. Арештований подав такі подробиці, що їх міг тільки вбивник знати.

Присяжні засудили справжнього вбивника на смерть, одначе беручи під увагу його низький умовий рівень, замінили йому кару на досмертну вязницю.

Новітній Робінсон будує собі острів.

Один із приватних будапештенських урядовців, який не мав жінки, не пив, не курив, не гуляв, всі вільні хвилини перебував на Дунаю. Він купався, плавав човном, опалювався на сонці, словом усі вільні хвилини перебував у воді й на повітрі. Він прийшов до внеску, що найкраще зробить, як ціле життя перебуде на Дунаю. Тому теж в одному дуже гарному місці ріки почав кілька літ тому ставити штучний острів. Цього року він хотів той острів побільшити та вибудувати собі на ньому дімок. Острів мав 25 м. довжини й 8 м. ширини.

Коли цього року новітній Робінсон узявся знову до праці, стрінув непередбачену перешкоду, а саме власник надбережних грунтів запротестував якнайрішучіше проти нового небажаного сусіда. А що новітній Робінсон теж не думав легко зректися свого пляну, ціла справа опинилася в суді, куди її подав правний власник надбережних грунтів. В суді цілої справи не розвязали, лиш заявили, що острів на підставі законів є власністю господаря надбережних грунтів. Якщо новітній Робінсон хоче таки вдержати острів для себе, мусить сам подати справу до суду й доказати, що острів повстав виключно з його праці й заходів. Та й тоді ще годі передбачити, яке становище займе суд. Невесела, як видно, доля будапештенського Робінсона та його „посілостей“

—o—

Дві дати роковин королівських уродин.

Англійський король Юрій VI. скінчив „урядово“ 9. ц. м., значить учора 43 роки. З тієї нагоди Льондон має паради: військо дефілювало в Букінгемській палаті перед королем. До Льондону на той день надходитимуть привітні телеграми з усіх усюдів велитенської британської імперії.

Та члени королівської рідні святкуватимуть „уродини“ Юрія VI. не 9. ц. м. лиш справжній день його уродин. Бо теперішній англійський король перший в історії англ. монархії має дві дати уродин: „урядову“ і... правдиву. Юрій VI уродився вдійсності 14. жовтня 1895 р. і 43 роки він скінчить аж за чотири місяці.

Причиною цієї урядової халепи з уродинами — холодна англійська погода. Стара британська традиція вимагає, щоб день королівських уродин звеличувати військовою дефілядою. Та здоровля Юрія VI. не дозволює йому в найгіршу осінь, чи навіть першозимову погоду брати особисту участь у дефілядах. Тому після його вступлення на престіл, визначили „офіціяльний“ день уродин на 9. червня.

14. жовтня Юрій VI. теж буде святкувати день своїх уродин, але виключно в тіснім родиннім кружку. Офіціяльних привітів у той час він не буде приймати. Для всіх урядів та народів великої британської імперії монарх уродився 9. червня — і крапка.

Не вискакуй і не вскакуй до трамваю, коли він їде.

ЖІНКИ СХОПИЛИ ЖІНКУ.

В деяких околицях давньої Сербії панує до нинішній день звичай, що мужчині, якому помре жінка, не вільно другий раз женитися. Очевидно цього старого звичаю не стосують у всіх випадках, лиш у тих, в яких пожиття мужчини з жінкою, з його вини було погане.

Перед кількома днями трапилася там подія у звязку з тим звичаєм. Багатий селянин зі села Любенец повдовів. Небавом, після смерти жінки виявив він охоту женитися з молодою красунею із сусіднього села. Та не лиш її батьки, але й вона сама піднесла вдівцеві гарбуза. Одначе багач не хотів із цим погодитися та рішив іншим способом здобути собі жінку. Він намовив кілька відважних жінок, щоб вони схопили йому наречену і привели її до його дому. Він заплатив їм згори за „труд“ і приобіцяв на випадок успішного закінчення діла ще 4.000 динарів.

Хитрий плян повівся й молода красуня опинилася в домі багача. Та не довго він тішився судженою, бо ще цього самого пополудня її рідня відбила „молоду“. Крім цього „нещасний“ вдовець ще відповідатиме разом зі своїми спільницями за насильне схоплення в суді.

Не треба зовсім до цього додавати, що найбільше нарікає багатий удовець на старі звичаї...

ПРИСУД НА... СЛОНА.

На острові Цейльон перший раз [illegible] в історії відбувся суд над слоном.

Слон на прізвище Горацій, звір із велики[illegible]ми клеваками, йшов завжди напереді [illegible] релігійних процесій і був справжнім [illegible] будійських монахів. Та кілька днів тому Горацій щось напало й він став кидатися на людей. Вісім людей згинуло або від його клевак, або під його ногами.

Поліційний суд засудив слона на [illegible] смерти через розстріл. Цейльонське будійське духовенство зробило відклик до губернатора, одначе він затвердив присуд.

Щоб лекше і безпечніше виконати [illegible] сильний присуд, слона привязали до велико[illegible]ного дерева. Слон наче прочував, що його [illegible] й за кожним разом, коли стрілець [illegible] кріс, робив рух у бік, намагаючись відвернутися від цівки кріса. Вкінці стрілець [illegible] відповідний мент і вистрілив.

Велитенський кадовб слона повалився порушно на землю.

—o—

ЗАВЗЯТИЙ ПИСЬМЕННИК.

В Парижі помер знаменитий шведський публіцист і письменник Іван Бярне, колишній [illegible] робітник париського „Ентрасіжан“. Горда [illegible] бітна й незалежна вдача письменника [illegible] нила те, що він мусів покинути свою батьківщину й перенестися до Парижа.

Було воно так: Бярне мав замолоду [illegible] особисту суперечку з тодішнім премієром. [illegible] бітний Бярне заявив, що він ображений [illegible] дає Швецію і більше до неї не вернеться. [illegible] себе самого приневолити до виконання [illegible] станови, він висилав кожного року [illegible] у змісті й тоні лист до свого ворога.

Проте король Густав V. відомий [illegible] який часто буває в Парижі, вважав, що [illegible] чого не знає про непорозуміння між [illegible] ником і премієром і за кожним разом, коли приїхав до Парижа, запрошував Бярне до [illegible]ського посольства на обід.

—o—

МУЗЕЙ ЛЮЛЬОК.

Льондонець Віль Кров має [illegible] Від двацяти літ тратить він кожний [illegible] гріш на колекціонування — люльок.

Він може тепер похвалитися [illegible] го роду збіркою, яка творить справжній [illegible] Кров зібрав к. 5.000 ріжних люльок. [illegible] є люльки з крила альбатроса, з оленячих [illegible] цукрвової троці. Є теж турецькі [illegible]ські, японські, люльки до опію і т. [illegible] чуми“, зроблені з глини з невеличкими [illegible] устинками. Ці люльки курили в [illegible] пошести чуми в середині XVII ст.

Збірку люльок Крова оцінюють на [illegible] фунтів стерлінгів.

Заборонили оснувати кружок „Сільського Господаря".

Основники кружка „Сільського Господаря" в Деревенці, жовківського повіту, дістали з жовківського староства таке письмо:

Starostwo Powiatowe Żółkiewskie. Ł. Pol. 6/14/34. — Żółkiew, dnia 22. kwietnia 1938.

Do Założycieli Oddziału p. n. Kółka Krajowego Gospodarskiego T-wa „Silskyj Hospodar" w Derewence, hr. Piły, gm. Wola Wysocka, do rąk p. Maruszki Wasyla.

Na podstawie art. 14 prawa o stowarzyszeniach z dnia 27. października 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 808, zakazuję założenia zgłoszonego oddziału stowarzyszenia p. n. Kółka Krajowego Gospodarskiego T-wa „Silskyj Hospodar" w Derewence, istnienie jego bowiem może spowodowć zagrożenie bezpieczeństwa, spokoju lub porządku publicznego, ponieważ członkowie zarządu tego T-wa nie dają gwarancji, iż działalność tej organizacji będzie utrzymana w ramach statutu.

Od niniejszego orzeczenia służy odwołanie do Wojewody Lwowskiego za pośrednictwem Starostwa w 14 dni po jego doręczeniu.

Starosta powiatowy:
Jan Emeryk

Члени-основники внесли у цій справі відклик до воєвідства

Предсідникові центрального виконавчого комітету УССР

загрожує арештування.

У Києві говорять, що голова ЦВК УССР (це становище відповідає президентові держави) **Петровський попав у неласку; йому загрожує арештування.** Від 14. травня ц. р. він не підписав ніякого декрету, його нема між кандидатами до найвищої ради УССР.

Петровський — це старий большевик, належить до партії, від коли її основано. Від 1919 р. є він головою ЦВК УССР. (АТЕ)

На еспанських водах

літаки збомбардували один фран. корабель і два британські.

Невідомий літак кинув 4 бомби на французький пароплав „Брісбан" недалеко Денії (провінція Аліканте) опісля обстріляв його зі скорострілів. Корабель горить і тоне. Згинуло 5 осіб (4-х моряків і міжнародній обсерватор-англієць), ранено 10 — з них 4 важко.

Недалеко Кастелльону впала бомба до галі машин британського пароплаву „Ізидора"; жертв у людях не було.

Підчас налету на Валенсію національні гидроплани обстрілювали скорострілами британський пароплав „Стенрей".

АНҐЛІЙСЬКІ КАПІТАНИ КОРАРБЛІВ ПРОТЕСТУЮТЬ.

Капітани 7-ох британських кораблів, що стоять у барсельонській пристані, переслали через консуля британському урядові протести проти бомбардування їхніх кораблів.

ЧОТИРИ НАЛЕТИ НА АЛІКАНТЕ В ОДНОМУ ДНІ.

45 національних літаків збомбардувало в четвер 4 рази Аліканте; за кожним разом прилітали вони з новим припасом бомб.

ФРАНЦУСЬКІ ТОРПЕДОВЦІ В АЛІКАНТЕ.

В четвер вечором причалили до Аліканте 2 французькі торпедовці щоби забрати ранених членів залоги „Брісбана".

Через „Просвіту" — до Воскресення! Ставаймо під прапор „Просвіти"! Не жалуймо для неї ні праці, ні гроша!

Після вбивства полковника Коновальця.

ПОЛК. КОНОВАЛЬЦЯ ПІДСТУПНО ЗАМАНИЛИ ДО РОТТЕРДАМУ.

Голяндське пресове бюро подає, що полк. Коновальця підступно заманили до Роттердаму, де він попав у засідку. Поліція має дані, які кажуть, що це було політичне вбивство, яке виконав українець з Совітів, що був на службі ГПУ.

ЯК ПОЛК. КОНОВАЛЬЦЯ ХОТІЛИ УСУНУТИ З ЖЕНЕВИ

Швайцарська пресова агенція „Інса" пригадує, що після вбивства міністра Перацького полк. Коновалець приїхав до Женеви, де були наради Ліґи Націй. Місцева поліція була поінформована про ролю Коновальця і директор поліції в Женеві, Мартен, дав Коновальцеві наказ покинути Женеву. Але Коновалець порушив наказ пружини в Берні і залишився в Женеві в характері журналіста.

Ріжні делеґації на засіданні Ліґи Націй були затривожені побутом Коновальця, як знаного вожда терористів у Женеві, і деякі делеґації навіть заанґажували приватних детективів для охорони своїх членів. Совітські детективи пильнували Коновальця, але швидко переконались, що женевська поліція їх інвіґілює.

В Женеві полк. Коновалець був у постійнім зв'язку з „Ліґою Авберта", себто зі словаками, які ведуть акцію проти чехів. Ця словацька ліґа висилала до ріжних урядів і товариств меморіяли й мапи, на яких Словаччина представлена як незалежна держава, а Судети як частина Німеччини".

ВАЛЮХ... ВАЛЮХ...

Була вістка, що здогадний убивник полк. Коновальця Валюх був мабуть жонатий з жидівкою з Перемишля. Сьогоднішній краківський „ІКЦ" пише, що в Перемишлі були дві відомі комуністичні дівчки Штайнівни. Це були сестри. Старша кандидувала кілька разів до сойму і до міської ради та жила з комуністом Павликом. Згодом вони перенеслися до Львова. Тут молодша Штайнівна пізналася з Валюхом. Але її арештували й вивезли до Луцька, де вона відсиділа кілька літ у вязниці. По виході на волю вона знову стрінула Валюха й обоє зникли зі Львова. Виявилося, що вони втікли до Совітів. Штайнівна дістала в Москві посаду уряднички в фабриці автомобілів, а Валюха післали на курс міжнародніх аґентів ГПУ. Той курс тревав мабуть два роки. Опісля Валюх працював за кордоном і та його „праця" покінчилася вбивством полк. Коновальця. Штайнівна мабуть досі живе в Москві на посаді, хоч є чутки, що її вже розстріляли за контрреволюцію.

СЛУЖБА БОЖА Й ПАНАХИДА ЗА ПОК. ПОЛК. ЕВГЕНА КОНОВАЛЬЦЯ У ПАРИЖІ.

Париж, 6. червня 1938.

У старовинній греко-католицькій церкві св. Юліяна Убогого при площі і біля катедри Нотр-Дам-де-Парі відправив у неділю, 5. червня ц. р. настоятель греко-католицьких місій у Франції о. Яків Перрідон Службу Божу і панахиду за душу полк. Евгена Коновальця. Це історична церква, що стоїть на землі, яку колись благословив св. Григорій з Тур і в якій молився Данте.

Святиня була вщерть виповнена комбатантами війни. Зявилися представники та члени всіх місцевих українських організацій м. і. з прапором Війська УНР. та з прапором Генеральної Української Ради. Колишню Армію У.Н.Р. заступали ґенерали ґен. штабу ґен. хорунжий Капустянський і ґен. штабу ґен. хорунжий Удовиченко. Сміливо можна сказати, що не було досі — поза похороном пок. С. В. Петлюри — ніякої нагоди, яка зібралаб разом стільки українців на париському ґрунті з усіх можливих політичних партій, таборів і течій.

Присутні були теж численні французькі парляментаристи і представники французької преси.

Співав величавий хор під проводом п. О. Чехівського, хор справді „катедральний" — як казали чужинці.

Всі вінці і квіти, зложені біля образу пок. полк. Коновальця, поскладано в авто, що відїхало на париське летовище у Бурже. Того самого дня ті квіти, завезені літаком до Голяндії, зложено на гробі полк. Коновальця в Ротердамі.

Ю. С.

ДОКУМЕНТ ЧАСУ.

Дістаємо такий документ:

До всіх культурно-освітніх та економічних установ у Жовківщині.

Дня 8. червня ц. р. візвав повітовий староста в Жовкві представників культурно-освітніх та економічних установ і поручив їм подати письменно до відома своїм підчиненим установам ось-що:

Староста повітовий заказує замовляти богослуження, або робити якінебудь маніфестації з приводу смерти бл. п. полк. Коновальця.

Інституція, яка не пристосувалась би до цього зарядження, буде розвязана, особи фізичні будуть покарані.

Провід повітових установ Жовківщини, подаючи повище зарядження повітового старости своїм підчиненим установам до відома, поручає в інтересі добра установ пристосуватися до повищого зарядження.

Жовква, дня 9. червня 1938.

Філія „Просвіти", Кружок „Рідної Школи", Повіт. Союз Кооператив, Філія „Сільського Господаря".

ПРЕОСВ. КОЦИЛОВСЬКИЙ ПЕРЕБУВ ЩАСЛИВО ОПЕРАЦІЮ.

З авторитетного джерела довідуємося, що Преосв. Йосафат Коциловський, єпископ перемиський, самбірський і сяніцький, перебув нині, в пятницю 10-го червня, щасливо тяжку операцію.

III. Звідомлення „Рідної Школи"

В СПРАВІ ПЕРШОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПЕДАҐОҐІЧНОЇ ВИСТАВИ.

1) Редактори та співробітники українських часописів, члени ТОПІЖ-у, мають право вільного вступу на Виставу (оскільки предложать членські виказки ТОПІЖ-у) кожного дня від 9-ої до 18-ої години.

2) Шкільні прогульки з провінції, оскільки зголосять бодай два дні наперед свій приїзд у Головній Управі „Рідної Школи" (Львів, вул. Сикстуська 46), можуть користати з безплатного нічлігу в дівочій школі Р. Ш. ім. Т. Шевченка при вул. Мохнацького 12.

ЧЕРГОВЕ БОМБАРДУВАННЯ АЛІКАНТЕ.

Вчора впівночі 6 тримоторових літаків бомбардувало Аліканте. Протилетунські батерії не допустили, щоб літаки кружляли над містом, тому нац. ескадра скинула 25 бомб і відступила. Бомби не спричинили більшої школи. В год. 24.40 пять літаків типу Юнкерса бомбардувало передмісти Аліканте, при чому згинуло 4 особи. 13 було ранених

Заборонили основувати кружок „Сільського Господаря".

Основники кружка „Сільського Господаря" в Деревенці, жовківського повіту, дістали з жовківського староства таке письмо:

Starostwo Powiatowe Żółkiewskie. L. Pol. 6/14/34. — Żółkiew, dnia 22. kwietnia 1938.

Do Założycieli Oddziału p. n. Kółka Krajowego Gospodarskiego T-wa „Silskyj Hospodar" w Derewence, hr. Piły, gm. Wola Wysocka, do rąk p. Maruszki Wasyla.

Na podstawie art. 14 prawa o stowarzyszeniach z dnia 27. października 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 808, zakazuję założenia zgłoszonego oddziału stowarzyszenia p. n. Kółka Krajowego Gospodarskiego T-wa „Silskyj Hospodar" w Derewence, istnienie jego bowiem może spowodowć zagrożenie bezpieczeństwa, spokoju lub porządku publicznego, ponieważ członkowie zarządu tego T-wa nie dają gwarancji, iż działalność tej organizacji będzie utrzymana w ramach statutu.

Od niniejszego orzeczenia służy odwołanie do Wojewody Lwowskiego za pośrednictwem Starostwa w 14 dni po jego doręczeniu.

Starosta powiatowy:
Jan Emeryk.

Члени-основники внесли у цій справі відклик до воєвідства

Предсідникові центрального виконавчого комітету УССР

загрожує арештування.

У Києві говорять, що голова ЦВК УССР (це становище відповідає президентові держави) **Петровський попав у неласку; йому загрожує арештування.** Від 14. травня ц. р. він не підписав ніякого декрету, його нема між кандидатами до найвищої ради УССР.

Петровський — це старий большевик, належить до партії, від коли її основано. Від 1919 р. є він головою ЦВК УССР. (АТЕ).

——o——

На еспанських водах

літаки збомбардували один фран. корабель і два британські.

Невідомий літак кинув 4 бомби на французький пароплав „Брісбан" недалеко Денії (провінція Аліканте) опісля обстріляв його зі скорострілa. Корабель горить і тоне. Згинуло 5 осіб (4-х моряків і міжнародній обсерватор-швед), ранено 10 — з них 4 важко.

Недалеко Кастелльону впала бомба до гаї машин британського пароплаву „Ізидора"; жертв у людях не було.

Підчас налету на Валенсію національні гидроплани обстрілювали скорострілами британський пароплав „Стенрей".

АНГЛІЙСЬКІ КАПІТАНИ КОРАРБЛІВ ПРОТЕСТУЮТЬ.

Капітани 7-ох британських кораблів, що стоять у барсельонській пристані, передали через консуля британському урядові протести проти бомбардування їхніх кораблів.

ЧОТИРИ НАЛЕТИ НА АЛІКАНТЕ В ОДНОМУ ДНІ.

45 національних літаків збомбардувало в четвер 4 рази Аліканте; за кожним разом прилітали вони з новим припасом бомб.

ФРАНЦУСЬКІ ТОРПЕДОВЦІ В АЛІКАНТЕ.

В четвер вечором причалили до Аліканте 2 французькі торпедовці щоби забрати ранених членів залоги „Брісбана".

Через „Просвіту" — до Воскресення! Ставаймо під прапор „Просвіти"! Не жалуймо для неї ні праці, ні гроша!

Після вбивства полковника Коновальця.

ПОЛК. КОНОВАЛЬЦЯ ПІДСТУПНО ЗАМАНИЛИ ДО РОТТЕРДАМУ.

Голяндське пресове бюро подає, що полк. Коновальця підступно заманили до Роттердаму, де він попав у засідку. Поліція має дані, які кажуть, що це було політичне вбивство, яке виконав українець з Совітів, що був на службі ГПУ.

ЯК ПОЛК. КОНОВАЛЬЦЯ ХОТІЛИ УСУНУТИ З ЖЕНЕВИ

Швайцарська пресова агенція „Інса" пригадує, що після вбивства міністра Перацького полк. Коновалець приїхав до Женеви, де були наради Ліги Націй. Місцева поліція була поінформована про ролю Коновальця і директор поліції в Женеві, Мартен, дав Коновальцеві наказ покинути Женеву. Але Коновалець порушив всі пружини в Берні і залишився в Женеві в характері журналіста.

Різні делеґації на засіданні Ліги Націй були стривожені побутом Коновальця, як знаного вожда терористів у Женеві, і деякі делеґації навіть заанґажували приватних детективів до оборони своїх членів. Совітські детективи шпигували Коновальця, але швидко переконалися, що женевська поліція їх інвіґілює.

В Женеві полк. Коновалець був у постійнім зв'язку з „Ліґою Авберта", себто зі словаками, що ведуть акцію проти чехів. Ця словацька ліґа розсилала до різних урядів і товариств меморіяли і мапи, на яких Словаччина представлена як самостійна держава, а Судети як частина Німеччини.

ВАЛЮХ... ВАЛЮХ..

Була вістка, що здогадний убивник полк. Коновальця Валюх був мабуть жонатий з жидівкою з Перемишля. Сьогоднішній краківський „ІКЦ" пише, що в Перемишлі були дві відомі комуністичні діячки Штайнівни. Це були сестри. Старша кандидувала кілька разів до сойму і до міської ради та жила з комуністом Павликом. Згодом вони перенеслися до Львова. Тут молодша Штайнівна пізналася з Валюхом. Але її арештували й вивезли до Луцька, де вона відсиділа кілька літ у вязниці. По виході на волю вона знову стрінула Валюха й обоє зникли зі Львова. Виявилося, що вони втікли до Совітів. Штайнівна дістала в Москві посаду урядничка в фабриці автомобілів, а Валюха післали на курс міжнародніх агентів ГПУ. Той курс тревав мабуть два роки. Опісля Валюх працював за кордоном і та його „праця" покінчилася вбивством полк. Коновальця. Штайнівна мабуть досі живе в Москві на посаді, хоч є чутки, що її вже розстріляли за контрреволюцію.

ДОКУМЕНТ ЧАСУ.

Дістаємо такий документ:

До всіх культурно-освітніх та економічних установ у Жовківщині.

Дня 8. червня ц. р. візвав повітовий староста в Жовкві представників культурно-освітніх та економічних установ і поручив їм подати письменно до відома своїм підчиненим установам ось-що:

Староста повітовий заказує замовляти богослуження, або робити якінебудь манїфестації з приводу смерти бл. п. полк. Коновальця.

Інституція, яка не пристосувалась би до цього зарядження, буде розвязана, особи фізичні будуть покарані.

Провід повітових установ Жовківщини, подаючи повище зарядження повітового старости своїм підчиненим установам до відома, поручає в інтересі добра установ пристосуватися до повищого зарядження.

Жовква, дня 9. червня 1938.

Філія „Просвіти", Кружок „Рідної Школи", Повіт. Союз Кооператив, Філія „Сільського Господаря".

——o——

ПРЕОСВ. КОЦИЛОВСЬКИЙ ПЕРЕБУВ ЩАСЛИВО ОПЕРАЦІЮ.

З авторитетного джерела довідуємося, що Преосв. Йосафат Коциловський, епископ перемиський, самбірський і сяніцький, перебув нині, в пятницю 10-го червня, щасливо тяжку операцію.

III. Звідомлення „Рідної Школи"

В СПРАВІ ПЕРШОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПЕДАҐОҐІЧНОЇ ВИСТАВИ.

1) Редактори та співробітники українських часописів, члени ТОПІЖ-у, мають право вільного вступу на Виставу (оскільки предложать членські виказки ТОПІЖ-у) кожного дня від 9-ої до 18-ої години.

2) Шкільні прогульки з провінції, оскільки зголосять бодай два дні наперед свій приїзд у Головній Управі „Рідної Школи" (Львів, вул. Сикстуська 46), можуть користати з безплатного нічлігу в дівочій школі Р. Ш. ім. Т. Шевченка при вул. Мохнацького 12.

——o——

ЧЕРГОВЕ БОМБАРДУВАННЯ АЛІКАНТЕ.

Вчора впівночі 6 тримоторових літаків бомбардувало Аліканте. Протилетунські батерії не допустили, щоб літаки кружляли над містом, тому нац. ескадра скинула 25 бомб і відступила. Бомби не спричинили більшої шкоди. В год. 24.40 пять літаків типу Юнкерса бомбардувало передмістя Аліканте, при чому згинуло 4 особи. 13 було ранених.

Заборонили основувати кружок „Сільського Господаря".

Основники кружка „Сільського Господаря" в Деревенці, жовківського повіту, дістали з жовківського староства таке письмо:

Starostwo Powiatowe Żółkiewskie. Ł. Pol. 6/14/34. — Żółkiew, dnia 22. kwietnia 1938.

Do Założycieli Oddziału p. n. Kółka Krajowego Gospodarskiego T-wa „Silskyj Hospodar" w Derewence, hr. Piły, gm. Wola Wysocka, do rąk p. Maruszki Wasyla.

Na podstawie art. 14 prawa o stowarzyszeniach z dnia 27. października 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 808, zakazuję założenia zgłoszonego oddziału stowarzyszenia p. n. Kółka Krajowego Gospodarskiego T-wa „Silskyj Hospodar" w Derewence, istnienie jego bowiem może spowodować zagrożenie bezpieczeństwa, spokoju lub porządku publicznego, ponieważ członkowie zarządu tego T-wa nie dają gwarancji, iż działalność tej organizacji będzie utrzymana w ramach statutu.

Od niniejszego orzeczenia służy odwołanie do Wojewody Lwowskiego za pośrednictwem Starostwa w 14 dni po jego doręczeniu.

Starosta powiatowy:
Jan Emeryk.

Члени-основники внесли у цій справі відклик до воєвідства

Предсідникові центрального виконавчого комітету УССР

загрожує арештування.

У Києві говорять, що голова ЦВК УССР (це становище відповідає президентові держави) Петровський попав у неласку; йому загрожує арештування. Від 14. травня ц. р. він не підписав ніякого декрету, його нема між кандидатами до найвищої ради УССР.

Петровський — це старий большевик, належить до партії, від коли її основано. Від 1919 р. є він головою ЦВК УССР. (АТЕ).

——o——

На еспанських водах

літаки збомбардували один фран. корабель і два британські.

Невідомий літак кинув 4 бомби на французький пароплав „Брісбан" недалеко Денії (провінція Аліканте) опісля обстріляв його зі скоростріла. Корабель горить і тоне. Згинуло 5 осіб (4-х моряків і міжнародній обсерватор-англієць), ранено 10 — з них 4 важко.

Недалеко Кастелльону впала бомба до гавані й машин британського пароплаву „Ізидора"; жертв у людях не було.

Підчас налету на Валенсію національні гидроплани обстрілювали скорострілами британський пароплав „Стенрей".

АНГЛІЙСЬКІ КАПІТАНИ КОРАРБЛІВ ПРОТЕСТУЮТЬ.

Капітани 7-ох британських кораблів, що стоять у барсельонській пристані, передали через консуля британійському урядові протести проти бомбардування їхніх кораблів.

ЧОТИРИ НАЛЕТИ НА АЛІКАНТЕ В ОДНОМУ ДНІ.

45 національних літаків збомбардувало в четвер 4 рази Аліканте; за кожним разом прилітали вони з новим припасом бомб.

ФРАНЦУСЬКІ ТОРПЕДОВЦІ В АЛІКАНТЕ.

В четвер вечором причалили до Аліканте 2 французькі торпедовці щоби забрати ранених членів залоги „Брісбана".

Через „Просвіту" — до Воскресення! Ставаймо під прапор „Просвіти"! Не жалуймо для неї ні праці, ні гроша!

ДОКУМЕНТ ЧАСУ.

Дістаємо такий документ:

До всіх культурно-освітніх та економічних установ у Жовківщині.

Дня 8. червня ц. р. візвав повітовий староста в Жовкві представників культурно-освітніх та економічних установ і поручив їм подати письменно до відома своїм підчиненим установам ось-що:

Староста повітовий заказує замовляти богослуження, або робити якінебудь манифестації з приводу смерти бл. п. полк. Коновальця.

Інституція, яка не пристосувалась би до цього зарядження, буде розвязана, особи фізичні будуть покарані.

Провід повітових установ Жовківщини, подаючи повище зарядження повітового старости своїм підчиненим установам до відома, поручає в інтересі добра установ пристосуватися до повищого зарядження.

Жовква, дня 9. червня 1938.

Філія „Просвіти", Кружок „Рідної Школи", Повіт. Союз Кооператив, Філія „Сільського Господаря".

——o——

ПРЕОСВ. КОЦИЛОВСЬКИЙ ПЕРЕБУВ ЩАСЛИВО ОПЕРАЦІЮ.

З авторитетного джерела довідуємося, що Преосв. Йосафат Коциловський, епископ перемиський, самбірський і сяніцький, перебув нині, в пятницю 10-го червня, щасливо тяжку операцію.

Після вбивства полковника Коновальця.

ПОЛК. КОНОВАЛЬЦЯ ПІДСТУПНО ЗАМАНИЛИ ДО РОТТЕРДАМУ.

Голяндське пресове бюро подає, що полк. Коновальця підступно заманили до Роттердаму, де він попав у засідку. Поліція має дані, які кажуть, що це було політичне вбивство, яке виконав українець з Совітів, що був на службі ГПУ.

ЯК ПОЛК. КОНОВАЛЬЦЯ ХОТІЛИ УСУНУТИ З ЖЕНЕВИ

Швайцарська пресова агенція „Інса" пригадує, що після вбивства міністра Перацького полк. Коновалець приїхав до Женеви, де були наради Ліґи Націй. Місцева поліція була поінформована про ролю Коновальця і директор поліції в Женеві, Мартен, дав Коновальцеві наказ покинути Женеву. Але Коновалець порушив всі пружини в Берні і залишився в Женеві в характері журналіста.

Ріжні делегації на засіданні Ліґи Націй були стривожені побутом Коновальця, як знаного вожда терористів у Женеві, і деякі делегації навіть заанґажували приватних детективів для охорони своїх членів. Совітські детективи пильнували Коновальця, але швидко переконались, що женевська поліція їх інвіґілює.

В Женеві полк. Коновалець був у постійнім звязку з „Ліґою Авберта", себто зі словаками, що ведуть акцію проти чехів. Ця словацька ліґа розіслала до ріжних урядів і товариств меморіяли й мапи, на яких Словаччина представлена як окрема держава, а Судети як частина Німеччини".

ВАЛЮХ... ВАЛЮХ..

Була вістка, що здогадний убивник полк. Коновальця Валюх був мабуть жонатий з жидівкою з Перемишля. Сьогоднішній краківський „ІКЦ" пише, що в Перемишлі були дві відомі комуністичні діячки Штайнівни. Це були сестри. Старша кандидувала кілька разів до сойму і до міської ради та жила з комуністом Павлом Ліником. Згодом вони перенеслися до Львова. Тут молодша Штайнівна пізналася з Валюхом. Але її арештували й вивезли до Луцька, де вона відсиділа кілька літ у вязниці. По виході на волю вона знову стрінула Валюха й обоє зникли зі Львова. Виявилося, що вони втікли до Совітів. Штайнівна дістала в Москві посаду урядички в фабриці автомобілів, а Валюха післали на курс міжнародніх агентів ГПУ. Той курс тревав мабуть два роки. Опісля Валюх працював за кордоном і та його „праця" покінчилася вбивством полк. Коновальця. Штайнівна мабуть досі живе в Москві на посаді, хоч є чутки, що її вже розстріляли за контрреволюцію.

III. Звідомлення „Рідної Школи"

В СПРАВІ ПЕРШОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПЕДАҐОҐІЧНОЇ ВИСТАВИ.

1) Редактори та співробітники українських часописів, члени ТОПІЖ-у, мають право вільного вступу на Виставу (оскільки предложать членські виказки ТОПІЖ-у) кожного дня від 9-ої до 18-ої години.

2) Шкільні прогульки з провінції, оскільки зголосять бодай два дні наперед свій приїзд у Головній Управі „Рідної Школи" (Львів, вул. Сикстуська 46), можуть користати з безплатного нічлігу в дівочій школі Р. Ш. ім. Т. Шевченка при вул. Мохнацького 12.

——o——

ЧЕРГОВЕ БОМБАРДУВАННЯ АЛІКАНТЕ.

Вчора впівночі 6 тримоторових літаків бомбардувало Аліканте. Протилетунські батерії не допустили, щоб літаки кружляли над містом, тому нац. ескадра скинула 25 бомб і відступила. Бомби не спричинили більшої шкоди. В год. 24.40 пять літаків типу Юнкерса бомбардувало передмістя Аліканте, при чому згинуло 4 особи. 13 було ранених.

ЖІНКУ ГРІБЛЯ АРЕШТУВАЛИ.

Тому що Марія Грібль, жінка підозрілого у шпигунстві німця, американського громадянина, не могла зложити вимаганої кавції у висоті 5000 долярів, її арештували й посадили до вязниці.

Марія Грібль заявила представникам поліції, що вона хотіла виїхати до Німеччини й намовити свого мужа вернутися до Америки.

—o—

НОВИНКИ.

— Камінь Довбуша над Прутом Пансіон — „Зелена Палатка" — (в управі п. С. Олесницької) — вже від **15. червня** поручає кімнати з утриманням. 1276 1—2

— Українці, позір! Купуйте льоси до 42-ої клясової Льотерії тільки в **української колектурі** Повітового Товариства Кредитового у Львові, вул. Сикстуська 38, партер, телефон ч. 103-61, чекове конто 508777. Замовлення з краю полагоджуємо відворотно. 11777 —8

— Лиси, пелеринки, краватки з футер виконує і поручає Юліян Глушевський, Львів, пл. Капітульна 3, І. телефон 254-46. Приймаю футра до перехову літом. 3229

— Пригадка для філій і читалень „Просвіти" в краю. Воєвідський уряд у Львові рішенням з 14. травня 1938 р. до ч. ПБ 27/45/38 дозволив Товариству „Просвіта" у Львові видати і поширювати в краю до кінця ц. р. **ювилейні налипки** для декорування українських домів у часі місцевих ювилейних торжеств у честь „Просвіти". Ціна одної налипки 10 сот. Видали читальню допислюють, щоб у часі ювилейних торжеств у честь „Просвіти" вікна всіх українських домів приватних та установ були прикрашені налипками. Зокрема повідомляємо, що появилися вже в продажі картини: а) прапор „Просвіти", б) „Угору стяг", в) „Просвіти армія йде" і г) чотири менші картини „В освіті наша сила". Три перші образи по 5 зол., чотири менші по 50 сот. Замовлення слати до своєї філії „Просвіти". — **Ювилейний Діловий Комітет 70-ліття „Просвіти".**

— Товариство св. Андрея у Львові подає до відома: 1) **Реколекції** для духовенства під проводом Їх Ексц. Митрополита розпічнуться в понеділок 20-го червня ц. р. в год. 6-ій вечором та закінчаться спільним св. Причастям у п'ятницю. Реколекції будуть відбуватися в будинку Духовної Семинарії вул. Коперника 36. Треба принести подушечку, коцик, простирало. Кошти 15 зол. Учасники зголосять свій приїзд скорше до Т-ва св. Андрея вул. св. Тереси 38. — 2) **Загальні Збори Т-ва св. Андрея**, заповіджені на день 16. червня ц. р., відкладаються на п'ятницю 24. червня ц. р. безпосередньо по реколекціях в год. 10-ій також у будинку Духовної Семинарії. Приїзд і відїзд зі Львова просимо управильнити згідно з поданою гут програмою.

— Україніка. У „Прагер Прессе" з 8. ц. м. поміщена дуже прихильна ширша оцінка праці б. Крупницького „Гетьман Пилип Орлик (1672-1742)". Огляд його політичної діяльности. (Варшава 1938, Праці Українського Наукового Інституту, том 43, стор. 257).

— Шевченківський концерт у Берліні. Заходом Української Громади в Німеччині відбудеться в середу 15-го червня ц. р. у салі Бехштайна в Берліні Шевченківський концерт, в якому візьмуть участь артисти: Іванна Синецька-Іваницька (сопран), Тарас Микиша (фортепіано), Маркіян Лепкий (скрипка), проф. І. Гопке і Калина Андрієнко (акомпаньямент). Вступне слово виголосить проф. д-р Зенон Кузеля, уривки з Шевченка деклямуватиме в німецькій мові Лідія Семака-Борель. Дохід з концерту призначений на місцеві доброчинні цілі.

— „Про мистецький репортаж" говоритиме на сходинах мистецького гуртка „Спокій" Роман Гучванович, дня 12-го червня ц. р. в год. 17-ій у пом. Клюбу „Прометей", вул. Бусланівськ Алеї 7, м. 11.

— Іспит зрілости в коедукаційній гімназії „Рідної Школи" в Яворові. До іспиту допущено всіх 23 учнів (-иць), що були в VIII-ій кл. Письменний іспит зложили всі, при устним перепав один. Іспит зрілости зложили з Яворова й повіту: Володцяк Ярослава, Галиник Ольга, Грицуль Олекса, Капуста Володимир, Квас Осип, Кришгоф Теодор, Ломницький Ярослав, Лопушанський Степан, Лосічко Микола, Микулович Орест, Пуляк Роман, Фірчук Степанія, Флис Юрій, Чопик Теодор, Чопик Ярослав, Ясельський Юрій — і з поза Яворівщини: Гнатюк Богдан, Гридкевич Осип, Кисілевський Микола, Макогін Михайло, Обшарський Олег і Тимкевич Роман. Предсідником іспитової комісії був п. Ярослав Манастирський, проф. XII-ої держ. гімназії у

Ключ, яким отворимо всі замки.

Є ключі і... ключі. Ключі великі й малі, звичайні й американські, до дверей, до шуфляд і до кас. Ключі і ключики, які замикають і отвирають. Звичайні, щоденні. Та бувають теж ключі особливі, святочні, від великих дзвонів і навіть не зі звичайної сіро-синьої сталі чи взагалі простого заліза, але зі шляхотного металю — зі золота.

Збірку таких святочних ключів, з чистого золота має у великій кількости королева-вдова В. Британії. І не для власного вжитку — тільки як церемоніяльний реквізит. Бо в Англії є такий, повний традиційного пошанівку звичай, що при посвяченні нового дому якоїсь суспільної установи запрошеному членові англійської королівської рідні вручають золотий ключ, яким він отвирає вперше крила воріт. Так само мало бути в Ессекс, де на відкриття нового ліцею запросили королеву Марію. Королева знаючи згори, що дістане традиційний золотий ключ, казала попередити орґанізаторів, щоб до отворення воріт подали звичайний сталевий ключ, бо вона має вже у своїх збірках кілька сотень таких золотих ключів.

Золотий ключ! Надзвичайний ключ — правда? Про нього неодин думає і мріє, молодий і старий. Такий, що отвирає двері, за якими скривається майбутність — довга для одних, для других коротша, але одні й другі однаково бажають, коли щаслива. Одне слово — ключ до воріт Сезаму! Ключ до успіхів, добробуту, ...

— Та ба — скаже цей і другий — добра історійка для дітей...

А всеж!... Коли добре подумаємо, легко переконаємося, що чародійний ключ до скарбів Сезаму буває не тільки в казці, але теж трапляється і в дійсности. Чи чвертка задрукованого паперу, при якого помочі Ти, чи Він або Вона стаєте враз багатими людьми — не є чародійним ключем до воріт Долі? Чи не кращий та цінніший від золотого ключа є символічний ключ у формі Клясової Льотерії, який за розмірно малу суму 10 золотих вже дає виглядн здобути ... ... та запевнити собі спокійне завтра?

Хто не наслідує легкодушного пільного коника, але бере приклад з передбачливої, ощадної мурашки — цей не буде довго думати, не програвить нагоди і засобиться в „дятку" до 42 Клясової Льотерії.

А зробить це ще краще, коли не відкладатиме до завтра, бо тягнення починається вже 22-го червня.

Львові. Цей іспит зрілости, останній в гімназії старого типу й 14-ий з черги, відбувся в 20-ті роковини першого іспиту зрілости, що був у яворівській гімназії в червні 1918 р.

— В якому стані доручує „Діло" почтовий уряд у Турі Великій. Наш передплатник, Впр. о. Іван Бордун з Тури Великої надіслав нам половину 118-го числа „Діла" з 1-го червня ц. р. з заявою, що у такому стані доручила йому цей примірник часопису місцева почта. Половина цього числа віддерта зовсім поздовж, що доказує, що це не випадок, але що зробив це хтось свідомо. Звертаємося цією дорогою до Дирекції почт, щоб цю справу розглянула. Яке довіря можна мати до почтових урядів, коли вони не можуть доручити посилки у такому стані, в якому її перебрали?

— Фотоаматори! Закуповуймо ввесь фотографічний матеріял тільки в українській фірмі Е-комп, Львів, Сикстуська ч. 29, тел. 203-30.

— Українська мова на льосах клясової льотерії. Льоси державної чехословацької клясової льотерії мають також бездоганний український текст (на третьому місці) сучасним фонетичним правописом.

— Уневиннили директора школи. Окружний Суд у Чорткові засудив п. Василя Никифорова, директора школи в Угринківцях, за те, що він підписав у чотирьох випадках на квітах анальфабетів, яким виплатив гроші за роботу коло школи (пер. з арт. 187 к. з.) на кару вязниці по 6 місяців, разом на лучну кару 7 місяців. Проти цього присуду вніс його оборонець д-р В. Електорович апеляцію і дня 9. ц. м. відбулася перед Апеляційним Судом у Львові розправа. Обвинувачення підтримував прок. Кожуховський, боронив д-р Лев Ганкевич. По переведеній розправі предсідник Суду Шуліславський скасував присуд І. суду й уневиннив п. Василя Никифорова від вини і кари.

— Чому не відбулося Повітове Свято Просвіти в Яворові? Яворівське „Українське Слово" пише: Дня 15-го травня ц. р. мало відбутися в Яворові Повітове Ювилейне Свято Просвіти, але яворівське староство письмом з 5-го травня ц. р. ч. пол. 10/237/38 з цілої багатої програми не дозволило на уладження походу, академії ні фестину, тільки дало згоду на Богослуження і на участь по одному представникові від кожної читальні з філіяльної округи. На відклик воєвідство затвердило розпорядок староства.

— Таємничий потопельник у Бучачі. При поженю коней натрапили в Бучачі на глибині Стрипи на трупа якогось невідомого мужчини. Труп відірвався від дна і плив у напрямі середмістя, де його виловили. Поліція веде в цій таємничій справі слідство. Потопельник на ріці в самій середині міста викликав справжню сензацію.

— Згоріло 12 селянських загород. У Серниках Горішних, рогатинського повіту, вибухла у стодолі Михайла Процишина пожежа. При допомозі вітру вогонь перенісся блискавкою на 11 сусідних загород, які знищив до тла разом з живим та мертвим інвентарем. Ратункову акцію утруднювала недостача води. Шкода переходить кількадесять тисяч золотих.

— Львівська хроніка. Авто ч. 40403 наїхало вчора на розі вул. Колонтая і Казимирівської на наколесника З. Лозінського, який стовк собі **сильно руку.** — При вул. Віменській авто ч. 41001 наїхало на Івана Ковалишина, який ... коло свого роверу і зовсім знищило ровер. — З подвіря при вул. Перацького 8 украв хтось ... шкоду Урсулі Громадовській дитячий віз ... вартости 30 зол. — З мешкання Ю. Дер... вул. Пелчинській 44 украв хтось 200 зол. ... ки. — З мешкання В. Стефаняка (Львівська ... отей 24) украв хтось убрання та золоту ... вартости 317 зол.

— Не вибрали віцепрезидента міста Станиславова. Відбулися вибори на опорожнене від довшого часу становище віцепрезидента м. Станиславова. Було двох кандидатів: польський ... висував кандидатуру Тадеуша Загн..., службовика ПКП, а жиди д-ра Максиміліяна Блюменфельда, місцевого адвоката. Голосувало 38 радних. Тому, що у трикратному голосуванні ніодин з них не дістав потрібної кількости голосів, вибори відложили на 14 днів.

— Вовки на Поліссі. В останніх днях на ... Полісся, в лунинецькому повіті, появилася ... ка кількість вовків. Мешканці села Р... чі часто бачать стада вовків близько ... динків. В цьому селі вовки загризли ... нинецькому повіті місяць тому вовки ... 5 дітей, у столинському повіті зробили ... школи.

— Американська мати на 1938-ий рік. ... ція „Комітет Матері" в Ню-Йорку вибрала ... етку Грепс Ноль Кровель „Американською ... тірю" на 1938-ий рік. Поетка родом з ... пер живе в Даллах, Тексас. Має ... вважають одною з кращих поетів. Вони ... являються друком від 32-ох років. ... у 8-ми томах.

— Знайшли тіло Джемса Каша. ... місцевости Прінстовн знайшли тіло ... Джемса Каша, якого схопили ... якого батьки зложили були 10 тисяч ... окупу. Тіло вже так розложилося, ... властиво тільки кістяк, але батьки ... жаму свого хлопчика. Поліції вдалося ... вати шофера з Прінстовн, Франкліна ... який признався, що писав три ... ганням окупу і перебрав 10.000 ... тверджує, що не вбив хлопчика. ... лення дитини Ліндберга у 1932-ому ... вже двацятий випадок схоплення ... гічним закінченням.

— Летунські катастрофи. Під ... леко Нітри у Чехословаччині ... військовий літак. Залога: офіцер та ... т. Під Прагою військовий літак ... лу зачепив за дерево і впав ... членів залоги важко ранених.

— Лавреати Нобеля виїхали з ... стрії виїхали до Англії ... громадяни, лавреати нагороди Нобеля ... Леві (жид) та проф. Гес (жонатий ...). Кажуть, що вони оба дістануть ... верситетах в Оксфорді та Кембриджі.

— Італійські втрати в Африці. ... лійський комунікат подає, що ... згинуло у східній Африці ... ськових, з чого 16 впало ... служби, один умер від ран ...

— Неугри перемінні ... ...

—o—

ЖІНКУ ГРІБЛЯ АРЕШТУВАЛИ.

Тому що Марія Грібль, жінка підозрілого у шпигунстві німця, американського громадянина, не могла зложити вимаганої кавції у висоті 5000 долярів, її арештували й посадили до вязниці.

Марія Грібль заявила представникам поліції, що вона хотіла виїхати до Німеччини й намовити свого мужа вернутися до Америки

—o—

НОВИНКИ.

— **Камінь Довбуша** над Прутом Пансіон — **„Зелена Палатка"** — (в управі п. С. Олесницької) — вже від **15. червня** поручає кімнати з утриманням. 1276 1—2

— **Українці, позір!** Купуйте льоси до 42-ої Клясової Льотерії тільки в **українській колектурі** Повітового Товариства Кредитового у Львові, вул. Сикстуська 38, партер, телефон ч. 108-61, чекове конто 508777. Замовлення з краю полагоджуємо відворотно. 11777 —8

— **Лиси,** пелерининки, краватки з футер виконує і поручає Юліян Глушевський, Львів, пл. Капітульна 3, І. телефон 254-46. Приймаю футра до перехову літом. 3229

— **Пригадка для філій і читалень „Просвіти" в краю.** Воєвідський Уряд у Львові рішенням з 14. травня 1938 р. до ч. ПБ 27/45/38 дозволив Товариству „Просвіта" у Львові видати і поширювати в краю до кінця ц. р. **ювилейні налпки** для декорування українських домів у часі місцевих ювилейних торжеств у честь „Просвіти". Ціна одної налпки 10 сот. Виділи читалень допильнують, щоб у часі ювилейних торжеств у честь „Просвіти" вікна всіх українських домів приватних та установ були прикрашені налпками. Зокрема повідомляємо, що появилися вже в продажі картини: а) Прапор „Просвіти", б) „Угору стяг", в) „Просвіти армія йде" і г) чотири менші картини „В освіті наша сила". Три перші образи по 5 зол., чотири менші по 50 сот. Замовлення слати до своєї філії „Просвіти". — **Ювилейний Діловий Комітет 70-ліття „Просвіти".**

— **Товариство св. Андрея у Львові** подає до відома: 1) **Реколекції** для духовенства під проводом Їх Ексц. Митрополита розпічнуться в понеділок 20-го червня ц. р. в год. 6-ій вечором та закінчаться спільним св. Причастіям у у пятницю. Реколекції будуть відбуватися в будинку Духовної Семинарії вул. Коперника 36. Треба принести подушчинку, коцик, простирало. Кошти 13 зол. Учасники зголосять свій приїзд скорше до Т-ва св. Андрея вул. св. Тереси 38. — **2) Загальні Збори Т-ва св. Андрея,** заповіджені на день 16. червня ц. р., відкладаються на пятницю 24. червня ц. р. безпосередньо по реколекціях в год. 10-ій також у будинку Духовної Семинарії. Приїзд і від'їзд зі Львова просимо управильнити згідно з поданою тут програмою.

— **Україніка.** У „Прагер Прессе" з 8. ц. м. поміщена дуже прихильна ширша оцінка праці Б. Крупницького „Гетьман Пилип Орлик (1672-1742)". Огляд його політичної діяльности. (Варшава 1938, Праці Українського Наукового Інституту, том 43, стор. 257).

— **Шевченківський концерт у Берліні.** Заходом Української Громади в Німеччині відбудеться в середу 15-го червня ц. р. у салі Бехштайна в Берліні Шевченківський концерт, в якому візьмуть участь артисти: Іванна Синецька-Іваницька (сопран), Тарас Микиша (фортепіян), Маркіян Лепкий (скрипка), проф. Г. Гопе і Калина Андрієнко (акомпаніямент). Вступне слово виголосить проф. д-р Зенон Кузеля, уривки з Шевченка деклямуватиме в німецькій мові Лідія Семака-Борель. Дохід з концерту призначений на місцеві добродійні цілі.

— **„Про мистецький репортаж"** говоритиме на сходинах мистецького гуртка „Спокій" Роман Турчанович, дня 12-го червня ц. р. в год. 17-ій у пом. Клюбу „Прометей", вул. Єрусалимські Алеї 7, м. 11.

— **Іспит зрілости в коедукаційній гімназії „Рідної Школи" в Яворові.** До іспиту допущено всіх 23 учнів (-ниць), що були в VIII-ій кл. Письменний іспит зложили всі, при устнім перепав один. Іспит зрілости зложили з Яворова й повіту: Волощак Ярослава, Галишк Ольга, Грицунь Олекса, Капуста Володимир, Квас Осип, Криштоф Теодор, Ломницький Ярослав, Лопушанський Степан, Лосічко Микола, Микулович Орест, Пулик Роман, Фірчук Степанія, Флис Юрій, Чопик Теодор, Чопик Ярослав, Ясельський Юрій — і з поза Яворівщини: Гнатюк Богдан, Гриджевич Осип, Кисілевич Микола, Макогін Михайло, Обшарський Осип і Тимкевич Роман. Предсідником іспитової комісії був п. Ярослав Манастирський, проф. XII-ої держ. гімназії у Львові. Цей іспит зрілости, останній в гімназії старого типу й 14-ий з черги, відбувся в 20-ті роковини першого іспиту зрілости, що був у яворівській гімназії в червні 1918 р.

Ключ, яким отворимо всі замки.

Є ключі і... ключі. Ключі великі й малі, звичайні й американські, до дверей, до шуфляд і до кас. Ключі і ключики, які замикають і отвирають. Звичайні, щоденні. Та бувають теж ключі особливі, святочні, від великих дзвонів і навіть не зі звичайної сіро-синьої сталі чи взагалі простого заліза, але зі шляхотного металю — зі золота.

Збірку таких святочних ключів, з чистого золота має у великій кількости королева-вдова В. Британії. І не для власного вжитку — тільки як церемоніяльний реквізит. Бо в Англії є такий, повний традиційного пошанівку звичай, що при посвяченні нового дому якоїсь суспільної установи запрошеному членові англійської королівської рідні вручають золотий ключ, яким він отвирає вперше крила воріт. Так само мало бути в Ессекс, де на відкриття нового ліцею запросили королеву Марію. Королева знаючи згори, що дістане традиційний золотий ключ, казала попередити організаторів, щоб до отворення воріт подали звичайний сталевий ключ, бо вона має вже у своїх збірках кілька сотень таких золотих ключів.

Золотий ключ! Надзвичайний ключ — правда? Про нього неодин думає і мріє, молодий і старий. Такий, що отвирає двері, за якими скривається майбутність — довга для одних, для других коротша, але одні й другі однаково бажають, коли щаслива. Одне слово — ключ від воріт Сезаму! Ключ до успіхів, добробуту, ...

— Та ба — скаже цей і другий — добра історійка для дітей...

А всеж!... Коли добре подумаємо, легко переконаємося, що чародійний ключ до скарбів Сезаму буває не тільки в казці, але теж трапляється і в дійсности. Чи чвертка задрукованого паперу, при якого помочі Ти, чи Він або Вона стаєте враз багатими людьми — не є чародійним ключем до воріт Долі? Чи не кращий та певніший від золотого ключа є символічний ключ у формі Клясової Льотерії, який за розмірно малу суму 10 золотих вже дає вигляди здобути маєток та запевнити собі спокійне завтра?

Хто не наслідує легкодушного пільного коника, але бере приклад з передбачливої, ощадної мурашки — цей не буде довго думати, не прогавить нагоди і засобиться в „пятку" до 42. Клясової Льотерії.

А зробить це ще краще, коли не відкладатиме до завтра, бо тягнення починається вже 22-го червня.

— **В якому стані доручує „Діло" почтовий уряд у Турі Великій.** Наш передплатник, Впр. о. Іван Бордун з Тури Великої надіслав нам половину 118-го числа „Діла" з 1-го червня ц. р. з заявою, що у такому стані доручила йому цей примірник часопису місцева почта. Половина цього числа віддерта зовсім поздовж, що доказує, що це не випадок, але що зробив це хтось свідомо. Звертаємося цією дорогою до Дирекції почт, щоб цю справу розглянула. Яке довіря можна мати до почтових урядів, коли вони не можуть доручити посилки у такому стані, в якому її перебрали?

— **Фотоаматори!** Закуповуйте ввесь фотографічний матеріял тільки в українській фірмі Е-комп, Львів, Сикстуська ч. 29, тел. 203-30.

— **Українська мова на льосах клясової льотерії.** Льоси державної чехословацької клясової льотерії мають також бездоганний український текст (на третьому місці) сучасним фонетичним правописом.

— **Уневиннили директора школи.** Окружний Суд у Чорткові засудив п. Василя Никифорова, директора школи в Угринківцях, за те, що він підписав у чотирьох випадках на квітах анальфабетів, яким виплатив гроші за роботу коло школи (пер. з арт. 187 к. з.) на кару вязниці по 6 місяців, разом на лучну кару 7 місяців. Проти цього присуду вніс його оборонець д-р В. Електорович апеляцію і дня 9. ц. м. відбулася перед Апеляційним Судом у Львові розправа. Обвинувачення підтримував прок. Кожуховський, боронив д-р Лев Ганкевич. По переведеній розправі предсідник Суду Шуліславський скасував присуд І. суду й уневиннив п. Василя Никифорова від вини і кари.

— **Чому не відбулося Повітове Свято Просвіти в Яворові?** Яворівське „Українське Слово" пише: Дня 15-го травня ц. р. мало відбутися в Яворові Повітове Ювилейне Свято Просвіти, але яворівське староство письмом з 5-го травня ц. р. ч. пол. 10/237/38 з цілої багатої програми не дозволило на улаштування походу, академії ні фестину, тільки дало згоду на Богослуження і на участь по одному представникові від кожної читальні з філіяльної округи. На відклик воєвідство затвердило розпорядок староства.

— **Таємничий потопельник у Бучачі.** При поєнню коней натрапили в Бучачі на глибині Стрипи на трупа якогось невідомого мужчини. Труп відірвався від дна і плив у напрямі середмістя, де його виловили. Поліція веде в цій таємничій справі слідство. Потопельник на ріці в самій середині міста викликав справжню сензацію.

— **Згоріло 12 селянських загород.** У Серниках Горішних, рогатинського повіту, вибухла у стодолі Михайла Процишина пожежа. При допомозі вітру вогонь перенісся блискавкою на 11 сусідних загород, які знищив до тла разом з живим та мертвим інвентарем. Ратункову акцію утруднювала недостача води. Шкода переходить кількадесять тисяч золотих.

— **Львівська хроніка.** Авто ч. 40403 наїхало вчора на розі вул. Колонтая і Казимирівської на наколесника З. Лозінського, який стовк собі сильно руку. — При вул. Вірменській авто ч. 41001 наїхало на Івана Ковалишина, який ... коло свого роверу і зовсім знищило ровер. — З подвіря при вул. Перацького 8 украв хтось на шкоду Урсулі Громадовської дитячий ... вартости 30 зол. — З мешкання Ю. Дер... при вул. Пелчинській 44 украв хтось 200 зол. го...ки. — З мешкання В. Стефаняка (Львівських ...тей 24) украв хтось убрання та золоту обручку вартости 317 зол.

— **Не вибрали віцепрезидента міста Станиславова.** Відбулися вибори на опорожнене від ...шого часу становище віцепрезидента м. Станиславова. Було двох кандидатів: польський ... висував кандидатуру Тадеуша Загаєвського, службовика ПКП, а жиди д-ра Максиміліяна Блюменфельда, місцевого адвоката. Голосувало 38 радних. Тому, що у трикратному голосуванні ніодин з них не дістав потрібної кількости голосів, вибори відложили на 14 днів.

— **Вовки на Поліссі.** В останніх днях на ... Полісся, в лунинецькому повіті, появилася ... ка кількість вовків. Мешканці села Розд... чі часто бачать стада вовків близько своїх ...динків. В цьому селі вовки загризли вол... ...нинецькому повіті місяць тому вовки за... 5 дітей, у столинському повіті зробили ... шкоди.

— **Американська мати на 1938-ий рік.** Фе...ція „Комітет Матері" в Ню-Йорку вибрала ...етку Ґрепс Ноль Кровель „Американською ...тірю" на 1938-ий рік. Поетка родом з Аля... ...пер живе в Даллях, Тексас. Має коло 50 ... вважають одною з кращих поетов. Поезії ... являються друком від 32-ох років. Вона ... у 8-ми томах.

— **Знайшли тіло Джемса Каша.** Недалеко місцевости Прінстови знайшли тіло 5-... Джемса Каша, якого схопили кідна... його батьки зложили були 10 тисяч ... окупу. Тіло вже так розложилося, що ... властиво тільки кістяк, але батьки ... жаму свого хлопчика. Поліції вдалося ... вати шофера з Прінстови, Франкліна ..., який признався, що писав три письма ... ганням окупу і перебрав 10.000 долярів ... тверджить, що не вбив хлопчини. Від ... ...ления дитини Ліндберга у 1932-ому ро... вже двацятий випадок схоплення дитини ... гічним закінченням.

— **Летунські катастрофи.** Під Комят... ...леко Нітри у Чехословаччині розбився ... військовий літак. Залога: офіцер та ... ...ті. Під Прагою військовий літак ... ...лу зачепив за дерево і впав на землю. ... членів залоги важко ранених.

— **Лавреати Нобеля виїхали з Австрії.** З Австрії виїхали до Англії дотеперішні австрійські громадяни, лавреати нагороди Нобеля ... Леві (жид) та проф. Гес (жонатий з ...). Кажуть, що вони оба дістануть катедри в університетах в Оксфорді та Кембрідж.

— **Італійські втрати в Африці.** Офіційний італійський комунікат подає, що в ... згинуло у східній Африці 64 італійських ... ськових, з чого 16 впало від ... служби, один умер від ран, 47 ...

— **Недуги переміни матерії.** [illegible]

—o—

З кіна.

КІНО „ПАЛЯС": „МАСКАРАДА"

Фільму на ту саму тему зроблену на підставі повісти одного австрійського письменника ми бачили кілька років тому у першій її версії німецькій, з Павлею Вессслі у головній ролі. Це була одна з найкращих фільм останніх років, одна з тих, що залишається надовго в памяті тому, що має всі прикмети доброї театральної пєси. Тепер у Голівуді зробили на підставі того самого матеріялу, зазначуючи джерело, нову фільму з Люїзою Райнер і Віліямом Повелем у головних ролях. Деякі сцени, навіть постаті (як роля хірурга та його жінки) зовсім аналогічні з віденською фільмою.

Варт пригадати тим, що не мали нагоди бачити „Маскаради", що в основу самої повісти лягла дійсна подія, яка трапилася із славним ілюстратором передвоєнного мінхенівського „Югенд" — Резніцком — майстром від жіночих „актів". У намальованому ним рисунку дами з маскою відомий лікар пізнав свою жінку, хоч її обличча було зовсім закрите.

Віденська фільма зробила з усієї події — драму, хоч і погідну в першій своїй частині. Павля Вессслі не проявляла такої радости, темпераменту, ні гумору, як Люїза Райнер. Це дві зовсім ріжні креації і важко булоб рішити, яка з них краща. Віліям Повел має теж більше гумору, як його австрійський попередник і хвилинами наскрізь драматичний сюжет „Маскаради" розбуджує на салі щирий регіт. Для самої Люїзи Райнер — незрівнаної у хвилинах радощів і смутку варт оглянути цю фільму з цікавим сюжетом.

Дописи.

ГОРОХІВЩИНА.

Організація ходачкової шляхти. 8. травня в с. Свинюхах на Горохівщині в салі місцевої школи відбулося організаційне зібрання т. зв. ходачкової шляхти, де взяли участь місцеві осадники, урядовці гміни, учителі і коло 80 душ селян-українців. Один з організаторів цієї шляхти капітан Петрулевич закликував присутніх вписатися в „коло шляхти загродової", котра — мовляв — з діда-прадіда була польська, бо носить польські прізвища і тільки російський уряд навернув її на православіє та зрущив. Тепер настав час повернутись до матері Польщі. Новим шляхтичам обіцяли ріжні позички з державного скарбу, а також опал і дерево з державних лісів. Православних організатори запевнювали, що вони можуть і надалі ісповідувати свою віру без жадної перешкоди, бо їм іде лише про організацію дрібної шляхти і привернення їй давніх привілеїв. Протокол зібрання підписали працівники гміни і школа та 34 православних українців, разом 53 особи. Деяким з тих, що підписали приступлення до шляхти, надлісничий Рей дав роботу при чищенні лісв, що викликало серед населення насмішки.

ТОВМАЧ.

Луговий курс. Заходом Повітової Лугової Старшини в Товмачі відбувся в днях від 10. до 17. м. м. інструкторський луговий курс для підстаршин під проводом делегата „Великого Лугу" у Львові п. Е. Вербинського. На курс прибуло 20 луговиків з таких сіл товмацького повіту: Олеша, Одаї, Делева, Вільшаниця, Будзин, Кривотули Нові, Кривотули Старі, Долина, Оришів, Милованя та з самого міста Товмача. В програму входили практичні заняття, як: вправи, шведська руханка, польові вправи, гри і забави, легка атлетика і теоретичні заняття, як: історія Лугової Організації, гігієна, перша поміч у наглих випадках, газознавство, христіянська етика, теорія руханки і т. п. Вправи й реферати відбувалися в домівці Т-ва „Сила" в Товмачі. Предлегентами були: о. І. Павлюк, д-р Ол. Колодзіньський, м-р Гудзьо А., Білинський Н., М. Остап — всі з Товмача та Евген Вербинський зі Львова. Курс почався Службою Божою та покінчився іспитом, іменуванням курсантів, роздачею свідоцтв, відспіванням національного й лугового Гимну та спільною знимкою. Курс відбувся серед дуже невідрадних обставин, як пятомлива байдужність товмацької громади і навіть нехіть, брак відповідної домівки, до того сльота. Однак курс усе таки зробив своє і є надія, що луговий рух зактивізується та поширить почуття ладу в повіті. Прикре вражіння на курсантів зробила поведінка урядовця філії „Просвіти" в Товмачі п. Криворуки, котрий агітував по селах за бойкотом лугового курсу. Та все те небагато помогло.

ПЕРЕМИШЛЬ

Поклін дітей памяти Симона Петлюри. Минулого четверга влаштували діти-сироти по воєнах армії У. Н. Р. питомці бурси ім. Симона Петлюри, жалібну академію для вшанування памяти пок. Головного Отамана. Академію, що відбулася в одній зі саль бурси, відкрив д-р Шкурат Петро, основник та опікун бурси, короткими словами, в яких накреслив ролю Головного Отамана, що його память зібране громадянство вшанувало повстанням з місць та 1-хвилинною мовчанкою. На дальшу програму зложилися: Вступне слово, що його виголосив питомець бурси Павковський Волод., хорові продукції, деклямації та продукції перцевої орхестри. Програма була скромна, одначе, як на сили малих хлопців у віці 7—11 літ, виконана бездоганно. Від першої до останньої точки слідно було, що хлопці вложили немало труду у виконання програми те, що управитель бурси, б. сотник Гордій Мироненко, докладає усіх зусиль та все своє знання виховника-педагога (з професії учитель), щоб тих малих сиріток виховати на добрих майбутніх українських громадян, що є засадничою ціллю бурси ім. С. Петлюри. Свято закінчено відспіванням національного гимну.

„Перемиський Боян" — М. Лисенкові. Заходом „Перемиського Бояна" відбувся минулого четверга в салі Народнього Дому концерт у честь Лисенка з нагоди 25-тих роковин його смерти. Дбайливо опрацьоване вступне слово виголосив голова „П. Б." проф. Загайкевич Богдан. На дальшу програму зложились: 1. „За сонцем хмаронька пливе". 2. „Веснянки", II-а частина у виконанні міш. хору під управою проф. Витошинського Волод. 3. Форт. соло проф. Божейко Володимири: а) Друга українська рапсодія, б) Польонез Ас-дур. 4. П. Чехович Софія віддеклямувала „Миколі Лисенкові на спомин" Б. Лепкого і 5. Скрипкове сольо д-ра Цегельського Евг.: а) „Хвиля розпуки", б) Сарабанда", в) „Гавот". Свято закінчено національним гимном. Присутніх на салі не більше як 60 осіб перемиського громадянства...

Курс садівничок. Минулої суботи відбулося закінчення чергового курсу провідниць дитячих садків, які від кількох літ організує Пов. Кр. „Рідної Школи", і цього року старшина П. Кр. „Р. Ш." доложила всіх зусиль, щоб садівнички дістали можливо найкраще знання ріжних ділянок суспільної праці, передовсім з ділянки виховування дітей у передшкільному віці. Виклади йшли у двох напрямках: у теоретичному і практичному. Теоретичне знання дістали курсантки на викладах: о. проф. Мигового Ю., проф. Куйкової Ст., п. Ополотової М., арт. п. Кульчицької О., д-ра Кочемшевої Ів., д-ра Гапцукової Н., проф. Демидка М., д-ра Рибака М., радн. Шуляківича Б., дир. Пеленського Дм. та інж. Мосори В. Практичне — в захоронці св. о. Миколая під проводом Сестри Агафії та в захоронці філії Т-ва охорони дітей та опіки над молоддю під проводом п. Сорочак Ев. На закінченні двотижневого курсу промовляв д-р Рибак М., голова П. Кр. „Р. Ш.", підкреслюючи важне завдання садівничок у вихованні наших наймолодших і п. Витикова К., що звернула увагу на значіння садівництва в селі. Від курсанток зложила подяку старшині П. Кр. „Р. Ш." та предлегентам п-труда А. Броделя. На курс зголосилося 72, між ними було багато таких, що вже відбули такі курси і мають кількалітню практику у веденні садків. На закінчення дир. Пеленський Дм., управитель курсу, роздав посвідки.

К-н.

Спорт.

КОМУНІКАТ С. Т. „УКРАЇНА"

С. Т. „Україна" подає до відома всім охочим вступити в члени секції боксу, що зголошуватися можна кожного дня в Секретаріяті Т-ва (вул. Л. Сапіги 49, I.) в год. 20—21, або на тренінгах боксерської секції, які відбуваються кожного вівтірка й пятниці на площі „Сокола-Батька" від год. 16-ої

Видїл.

ЧОРНІ ЗДОБУЛИ ОСТАТОЧНО МИСТЕЦТВО О. Л.

РЯШІВ. **Чорні — Ресовія 4:1 (3:0).** Тому, що до 19. ц. м. Льваів мусить мати вже мистця О. Л. мечі Чорні-Ресовія відбувся вже вчора в Ряшеві і покінчився по завзятій грі перемогою Чорних. Таким чином Чорні, які мають ще одну гру, здобули вже остаточно мистецтво Окружної Ліги, бо ніодин клюб (в першу чергу Україна й Гасмонеа) не зможуть осягнути вже 37 пунктів.

МИСТЕЦТВА СВІТУ.

В четвер 9. ц. м. відбулося повторення двох мечів у рямках футбольних мистецтв світу. А саме в Гаврі відбувся меч Куба — Румунія, який дав вислід 2:1 (0:1) і в Парижі Швайцарія — Німеччина 4:2 (1:2). В обох випадках переможені вели до перерви 1:0 і 2:1. Переможці входять до четвертьфіналу і будуть грати в найближчу неділю: Швайцарія з Мадярщиною і Куба зі Швецією.

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ

SIMALI KAFKASYA. Северный Кавказ. Орган Народной Партии Горцев Кавказа. N. 44. Декабрь 1937. Париж.

NASZA PRZYSZŁOŚĆ. Nr. 60. Marzec 1938. Warszawa.

RUCH SŁOWIAŃSKI. Miesięcznik poświęcony życiu i kulturze Słowian. R. III. Nr. 4. 1938. Lwów.

MORZE. Organ Ligi Morskiej i Kolonialnej. Rok XV. Nr. 5. Maj 1938. Warszawa.

PLON. Rok V. Nr. 5. Maj 1938. Chorzów.

URANIA. Czasopismo Polskiego Towarzystwa Przyjaciół Astronomji. Rok XVI. Nr. 2. Kwiecień 1938. Lwów.

UKRAINIAN YOUTH. Official Organ of the Ukrainian Catholic Youth League. Vol. V. No. 3. March 1938. Jersey City, USA.

SLOVANSKY PREHLED. Sborník pro poznávaní politického, socialního a kulturního života slovanských state a narodů. Ročník XXX. Čislo 4. Duben 1938. Praha.

VÖLKERBUND. Revue de politique internationale. VII.e Année. Nr. 13. 1.er Avril 1938. Genève.

BULLETIN de la Commission pour l' étude des problèmes polono-ukrainiens. Nr. 4. Institut Scientifique Ukrainien. Varsovie, 1938.

VÖLKERBUND. Revue de politique internationale. VII.e Année. Nr. 14. 20. Avril 1938. Genève.

L'APICOLTORE MODERNO. Anno XXIX. N. 4 Aprile 1938. Torino.

З кіна.

КІНО „ПАЛЯС": „МАСКАРАДА"

Фільму на ту саму тему зроблену на підставі повісти одного австрійського письменника ми бачили кілька років тому у першій її версії німецькій, з Павлею Весселі у головній ролі. Це була одна з найкращих фільм останніх років, одна з тих, що залишається надовго в памяті тому, що має всі прикмети доброї театральної зсц. Тепер у Голівуді зробили на підставі того самого матеріялу, зазначуючи джерело, нову фільму з Люїзою Райнер і Віліямом Повелем у головних ролях. Деякі сцени, навіть постаті (як роля хірурга та його жінки) зовсім анальогічні з віденською фільмою.

Варт пригадати тим, що не мали нагоди бачити „Маскаради", що в основу самої повісти лягла дійсна подія, яка трапилася із славним ілюстратором передвоєнного мінхенівського „Югенд" — Резніцком — майстром від жіночих „актів". У намальованому ним рисунку дами з маскою відомий лікар пізнав свою жінку, хоч її обличча було зовсім закрите.

Віденська фільма зробила з усієї події — драму, хоч і погідну в першій своїй частині. Павля Вессeлі не проявляла такої радости, темпераменту, ні гумору, як Люїза Райнер. Це дві зовсім ріжні креації і важко булоб рішити, яка з них краща. Віліям Повел має теж більше гумору, як його австрійський попередник і хвилинами наскрізь драматичний сюжет „Маскаради" розбуджує на салі щирий регіт. Для самої Люїзи Райнер — неврівнаної у хвилинах радощів і смутку варт оглянути цю фільму з цікавим сюжетом.

Дописи.

ГОРОХІВЩИНА.

Організація ходачкової шляхти. 8. травня в с. Свинюхах на Горохівщині в салі місцевої школи відбулося організаційне зібрання т. зв. ходачкової шляхти, де взяли участь місцеві осадники, урядовці гміни, учителі і коло 60 душ селян-українців. Один з організаторів цієї шляхти капітан Петрулевич накликував присутніх зголошатися в „коло шляхти загродової", котра — мовляв — з діда-прадіда була польська, бо носить польські прізвища і тільки російський уряд наверну її на православія та зрусщив. Тепер настав час повернутись до матері Польщі. Новим шляхтичам обіцяли ріжні полекші з державного скарбу, а також опал і дерево з державних лісів. Православних організатори запевнювали, що вони можуть і надалі ісповідувати свою віру без всякої перешкоди, бо їм іде лише про організацію дрібної шляхти і привернення їй давніх привілеїв. Протокол зібрання підписали працівники гміни і школи та її православних українців, разом 53 особи. Деяким з тих, що підписали приступлення до шляхти, надлісничий Рей дав роботу при чищенні ліса, що викликало серед населення насмішки.

ТОВМАЧ.

Луговий курс. Заходом Повітової Лугової Отаманії в Товмачі відбувся в днях від 10. до 17. м. м. інструкторський луговий курс для підстаршин під проводом делегата „Великого Лугу" у Львові п. Е. Вербицького. На курс прибуло 20 лугованів з таких сіл товмацького повіту: Олеша, Одаї, Делева, Вільшаниця, Буків, Кривотули Нові, Кривотули Старі, Долина, Грабів, Милованьє та з самого міста Товмача. В програму входили практичні заняття, як: впоряд, шведська руханка, польові вправи, гри і забави, легка атлетика і теоретичні заняття, як: історія Лугової Організації, гігієна, перша поміч у наглих випадках, пласовництво, християнська етика, теорія руханки і т. п. Впорови й реферати відбувалися в домівці Т-ва „Скала" в Товмачі. Предлегентами були: о. І. Пасічник, д-р Ол. Колодницький, м-р Гудзьо А., Білинський Н., М. Осташ — всі з Товмача та Евген Вербицький зі Львова. Курс почався Службою Божою та покінчився іспитом, іменуванням курсантів, роздачею свідоцтв, відспіванням національного й лугового Гимну та спільною знимкою. Курс відбувся серед дуже невідрадних обставин, як цитоменна байдужність товмацьких громадян і навіть неохіть, брак відповідної домівки, до того слота. Однак курс усе таки зробив своє і є надія, що луговий рух активізується та поширить почуття ладу в повіті. Прикре вражіння на курсантів зробила поведінка урядовця філії „Просвіти" в Товмачі п. Криворуки, котрий агітував по селах за бойкотом лугового курсу. Та все те небагато помогло.

ПЕРЕМИШЛЬ.

Поклін дітей памяти Симона Петлюри. Минулого четверга влаштували діти-сироти по воях армії У. Н. Р. питомці бурси ім. Симона Петлюри, жалібну академію для вшанування памяти пок. Головного Отамана. Академію, що відбулася в одній зі саль бурси, відкрив д-р Шкурат Петро, основник та опікун бурси, короткими словами, в яких накреслив ролю Головного Отамана, що його память зібране громадянство вшанувало повстанням з місць та 1-хвилиною мовчанкою. На дальшу програму зложилися: Вступне слово, що його виголосив питомець бурси Павловецький Волод., хорові продукції, декламації та продукції перцевої орхестри. Програма була скромна, одначе, як на сили малих хлопців у віці 7—11 літ, виконана бездоганно. Від першої до останньої точки слідно було, що хлопці вложили немало труду у виконання програми та, що управитель бурси, б. сотник Гордій Мірошенко, докладає усіх зусиль та все своє знання вихованця-педагога (з професії учитель), щоб тих малих сиріток виховати на добрих майбутніх українських громадян, що є засадничою цілю бурси ім. С. Петлюри. Свято закінчено відспіванням національного гимну.

„Перемиський Боян" — М. Лисенкові. Заходом „Перемиського Бояна" відбувся минулого четверга в салі Народнього Дому концерт у честь Лисенка з нагоди 25-тих роковин його смерти. Дбайливо опрацьоване вступне слово виголосив голова „П. Б." проф. Загайкевич Богдан. На дальшу програму зложились: 1. „За сонцем хмаронька пливе", 2. „Веснянки", ІІ-а частина у виконанні міш. хору під управою проф. Витошинського Волод. 3. Форт. сольо проф. Божейко Володимира: а) Друга українська рапсодія, б) Польонез Ас-дур. 4. П. Чехович Софія віддеклямувала „Миколі Лисенкові на спомин" Б. Лепкого і 5. Скрипкове сольо д-ра Цегельського Евг.: а) „Хвиля розпуки", б) Сарабанда", в) „Гавот". Свято закінчено національним гимном. Присутніх на салі не більше як 60 осіб перемиського громадянства.

Курс садівничок. Минулої суботи відбулося закінчення чергового курсу провідниць дитячих садків, які від кількох літ організує Пов. Кр. „Рідної Школи". І цього року старшина П. Кр. „Р. Ш." доложила всіх зусиль, щоб садівнички дістали можливо найкраще знання ріжних ділянок суспільної праці, передовсім з ділянки виховування дітей у передшкільному віці. Викляди йшли у двох напрямках: у теоретичному і практичному. Теоретичне знання дістали курсантки на викладах: о. проф. Мигового Ю., проф. Кузикової Ст., п. Околотової М., арт. п. Кульчицької О., д-ра Кочмашевої Ів., д-ра Гащукової Н., проф. Данилюк М., д-ра Рибака М., радн. Шумиловича В., дир. Пеленського Дм. та інж. Мосори В. Практичне — в захоронці св. о. Миколая під проводом Сестри Агафії та в захоронці філії Т-ва охорони дітей та опіки над молоддю під проводом п. Сорочак Ев. На закінченні двотижневого курсу промовляв д-р Рибак М., голова П. Кр. „Р. Ш.", підкреслюючи важке завдання садівничок у вихованні наших найменших і п. Зятикова К., що звернула увагу на значіння садівнички в селі. Від курсанток зложила подяку старшині П. Кр. „Р. Ш." та прелегентам за труди А. Бродило. На курс зголосилося 72, між ними було багато таких, що вже відбули такі курси і мають кількалітню практику у веденні садків. На закінчення дир. Пеленський Дм., управитель курсу, розвів посідання.

Н-н.

Спорт.

КОМУНІКАТ С. Т. „УКРАЇНА"

С. Т. „Україна" подає до відома всім охочим вступити в члени секції боксу, що зголошуватися можна кожного дня в Секретаріяті Т-ва (вул. Л. Сапіги 49, І.) в год. 20—21, або на тренінгах боксерської секції, які відбуваються кожного вівтірка й пятниці на площі „Сокола-Батька" від год. 16-ої.

Виділ.

ЧОРНІ ЗДОБУЛИ ОСТАТОЧНО МИСТЕЦТВО О. Л.

РЯШІВ. **Чорні — Ресовія 4:1 (2:0).** Тому, що до 19. п. м. Львів мусить мати вже мистця О. Л. меч Чорні-Ресовія відбувся вже вчора в Ряшеві і покінчився по завзятій грі перемогою Чорних. Таким чином Чорні, які мають ще одну гру, здобули вже остаточно мистецтво Окружної Ліги, бо жодний клюб (в першу чергу Україна й Гасмонея) не зможуть осягнути вже 37 пунктів.

МИСТЕЦТВА СВІТУ.

В четвер 9. п. м. відбулося повторення двох метчів у рямах футбольних мистецтв світу. А саме в Гаврі відбувся меч Куба — Румунія, який дав вислід 2:1 (0:1) і в Парижі Швайцарія — Німеччина 4:2 (1:2). В обох випадках переможені вели до перерви 1:0 і 2:1. Переможці входять до чвертьфіналу і будуть грати в найблизчу неділю: Швайцарія з Мадярщиною і Куба зі Швецією

Нові книжки и журнали.

ЖУРНАЛИ

SIMALI KAFKASYA. Северный Кавказ. Орган Народной Партии Горцев Кавказа. Н. 44. Декабрь 1937. Париж.

NASZA PRZYSZŁOŚĆ. Nr. 60, Marzec 1938. Warszawa.

RUCH SŁOWIAŃSKI. Miesięcznik poświęcony życiu i kulturze Słowian. R. III. Nr. 4. 1938. Lwów.

MORZE. Organ Ligi Morskiej i Kolonialnej. Rok XV. Nr. 5. Maj 1938. Warszawa.

PLON. Rok V. Nr. 3. Maj 1938. Chorzów.

URANIA. Czasopismo Polskiego Towarzystwa Przyjaciół Astronomji. Rok XVI. Nr. 2. Kwiecień 1938. Lwów.

UKRAINIAN YOUTH. Official Organ of the Ukrainian Catholic Youth League. Vol. V. No. 3. March 1938. Jersey City. USA.

SLOVANSKY PREHLED. Sbornik pro poznavani politckeho, socialniho a kulturniho zivota slovanskych statu a narodu. Rocnik XXX. Cislo 4. Duben 1938. Praha.

VÖLKERBUND. Revue de politique internationale. VII.e Annee. Nr. 13. 1-er Avril 1938. Geneve.

BULLETIN de la Commission pour l' etude des problemes polono-ukrainiens. Nr. 4. Institut Scientifique Ukrainien. Varsovie. 1938.

VÖLKERBUND. Revue de politique internationale. VII.e Annee. Nr. 14. 20. Avril 1938. Geneve.

L'APICOLTORE MODERNO. Anno XXIX. N. 4 Aprile 1938. Torino.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Театр:

Субота 11. 6. год. 8. веч. „Сісі".
Неділя 12. 6. год. 4. попол. „Літо в Ноґано". Год. 8. веч. „Вояк королеви Мадагаскару".
Понеділок 13. 6. год. 8. веч. „При меті".

Театр Ріжнородностей:

Субота 11. 6. год. 8. веч. „Втікла мені перепеличка".
Неділя 12. 6. год. 4. попол. „Втікла мені перепеличка". Год. 8. веч. „Втікла мені перепеличка".
Понеділок 13. 6. год. 8. веч. „Івась".

Український театр Йосифа Стадника (...).

... ЛАДІВ:
... 6. Вступ.
... 6. Сині квітки.
... 6. Чорноморці.
... ЄЖІВ:
... 6. год. 4. попол. „Сині квітки".
... 6. год. 4. попол. „Чорноморці".

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича:

ЯМНИЦЯ:
11. 6. Орлени.
12. 6. Лісова пісня.
СТАНИСЛАВІВ — тільки одна вистава:
13. 6. Пригода в Черчі, оперета на 3 дії Я. Барнича. Премієра.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

ГВІЗДЕЦЬ:
11. 6. Ніч під Івана Купала.
КОЛОМИЯ:
12. 6. Пісня Бескиду.
13. 6. Гетьман Полуботок.
ЯБЛОНІВ:
14. 6. Маруся Богуславка.
15. 6. Пісня Бескиду.
16. 6. Чесна Сусанна.
17. 6. Мазепа.
18. 6. Ніч під Івана Купала.
19. 6. Гетьман Полуботок.
Театр загостить до Косова, Кут, Жаб'я, Ворохти, Микуличина, Яремча і Делятина.

КІНА

АПОЛЬО: „Саратога" (Клярк Гейбл, Дж. Гарльов).
АТЛЯНТИК: „Втікач із Сан Квентену"
БАЛТИК: „Дівчата з Новолипок".
ВАНДА: „Жайворонок", „Зелений сиґнал".
ҐРАЖИНА: „Р 107" кличе помочі" „Король жінок".
ЕВРОПА: „Верес" на оса. Родовий. тіні.
КАСИНО: „Правда перемагає" (Пауль Муні).
КОПЕРНИК: „Світ говорить про нас" (Моріс Шевальє, Джек Бочанон).
МАРУСЕНЬКА: „Стріл у ночі", „Театр ексцентриків", „Мельодії підземи".
МЕТРО: „Хто останній цілує", „Промінне загадки".
МІРАЖ: „Тайна п-а Бріккс", „Тато женитьця".
МУЗА: „Лінія Мажінота".
ПАЛЯС: „Маскарада" з Люїзою Райнер.
ПАКС: „Страшний двір".
РАЙ: „Палкі серця".
РІЯЛЬТО: „Бурсація".
РОКСІ: „Потвора" і муз. додаток.
СВІТ: „Товариші зброї", „Вожд червоношкірих".
СТИЛЕВЕ: „Острів у вогні" та ревія.
ТОН: „В 4 очі", „Тайна замкнутого дому".
УТІХА: „Непереможний Віл" і ревія.
ХИМЕРА: „Під жовтим прапором" з Ольгою Чеховою.

ФОТОПЛЯСТІКОН
(пл. Марійська 8).
„Альпи".

ФОТОПЛЯСТІКОН „Світовід" (Пасаж Гавсмана ч. 7):
„Португалія: Мадейра, Лісбона, Фуншаль".

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 11. червня 1938

6.15—8.00 Ранішня авдиція, 8.10—9.05 Кінчимо тиждень, пісочна авд., 11.00 Для новобранців. 11.15 Для шкіл: Сольові пісеньки. 11.40 Стилізовані танки у виконанні

репертуарі, пл., 12.03 Полудн. авд., 14.00 Музика з пл., 14.15 Орх. музика, 15.05 Господарські та сусп. вісти, 15.10 Програма на завтра. 15.15 Театр Уяви для дітей: „Малий льорд" за ов. Бернета, 15.45 Господарські вістки. 16.00 Із Шубертових творів, орх. мандолиністів, мецосопран. 16.45 Право дитини до самоогиня та свободи. 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції. 17.10 Спорт і ритм, жива музика, банджо, форт., Поезії про спорт Генр. Збєжховського, Спортова гутірка, 17.45 Гутірка зі слухачами, 17.55 Гальо — спорт! 18.00 Наша програма, 18.10 Віольончеля у супр. форт., 18.45 Поет. чвертьгодина, 19.00 Трансм. з привезення мощей А. Боболі. 20.0 Муз. фестиваль: Великий симф. концерт, орх., сопран, тенор, хори; у перерві в год. 21.10 Веч. денник, актуальна гутірка, 22.15 Година несподіванок, 23.00 Ост. вістки, 23.05—23.55 Легка й танкова музика з плит. (надає Варшава II.).

Неділя, 12. червня 1938.

7.15 Пісня, 7.20 Концерт куявського полку піхоти, 8.00 Раніший денник, 8.15 Для села: Гаветка, хор дітей вселюдної школи зі с. Малорита на Поліссі, 8.35 Дбаймо здоровля, 8.40 Власні справи беруть у власні руки, **8.55 Видатність наші збільшують післяплоди, в українській мові вигол. інж. Д. Дучимінська,** 9.05 Музика з пл., 11.45 Фільм. огляд, 12.03 Муз. дарунок, орх., 13.00 Соймове видання Міцкевичевих творів, 13.15 Музика сальон. орх., мецосопран, тенор, форт., 15.00 Для села: На день кооперації, Кооп. гимн, Промова, „У громаді" авд., Свято весни в Ошмяні, Огляд ринків рільних продуктів, 16.30 Театр Уяви: „Дзвін короля Жигмонта", 17.00 Форт. ресіталь Г. Штомпки, 17.30 Звук. тижневик, 18.00 Концерт орх.; у перерві коло год. 18.55 Хвилина бюра студій, 20.00 Програма на завтра, 20.05 Разом до мети, 20.35 21.40 Спорт, 20.40 Політ. огляд, 20.50 Веч. денник, 21.00 „Га йой" весела авдиція, 22.00 Літній вечір, розр. концерт, 23.00 Ост. вістки, 23.05—23.55 Танк. музика з пл. (надає Варшава II).

Понеділок, 13. червня 1938.

6.15 Раніша пісня, 6.20 Музика з пл., 6.45 Руханка, 7.00 Раніший денник, 7.15 Хор, 8.00 Для шкіл, 8.10 Зачинаємо тиждень. **9.00 Трансмісія богослуження з Успенської церкви у Львові,** відправить **о. Дамян Лопатинський, співає хор під дир. І. Охримовича,** 11.15 Для шкіл: Серед лісів півночі, Ґріґові твори з плит, 11.40 Гра Йос. Сіґеті, скрипка, з плит, 12.03 Полудн. авд., 14.15 Китиця для всіх, орх., 15.10 Програма на завтра, 15.00 Біржа, 15.15 Невідомі союзники й вороги, гутірка для старших дітей, 15.30 Звукова гутірка: „На чердаку" Ст. Жеромського, Швайцарська музика з плит, 15.45 Господарські вістки, 16.00 Пісеньки та цитра, 16.15 В японському Пекіні, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 „Лебідь із Пезаро" (Джякомо Пуччіні) муз. репортаж. 17.55 Гальо! — Позір! 18.00 Спортова гутірка, 18.10 Форт. твори у вик. Е. Реслєра, 18.35 Співочий ресіталь Эл. Грабі-Шалкевичевої в супр. форт., 19.00 Воєнна авд., 19.20, 20.55 Актуальна гутірка, 19.30 З екрану на мікрофон, розр. концерт, у перервах: Фільм. монолог і скеч „Поворот батька", 20.45 Веч. денник, 21.00 Радіотези, актуалії, 21.10 „Закури собі папіроску" словномуз. авд., 21.50, 22.00 Спортові вістки, 22.05 Вечірня серенада, муз. авд. у вик. мандолиністів і вок. квартету, 23.0 Ост. вістки, 23.05—23.55 Танк. музика з пл. (надає Варшава II.).

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Субота, 11. червня 1938.

БЕРЛІН 15.30 Молодь співає, 18.00 Розр. музика, 20.00, 21.00 Вес. вечір, БІЛГОРОД 22.45, 23.00, 18.45 Пісні, 22.15 Гавайський квартет, БУДАПЕШТ 17.50 18.50 Нар. пісні в супр. циг. орх., 19.30 Джез 2-форт. музика, 21.30 Орх., 22.00 Концерт, ВІДЕНЬ 12.00, 13.15 Камер. концерт, 15.30 Казка, 16.00 Розр. концерт, 15.00 Вок. авд. 19.10 Весела авдиція, ГАМБУРҐ 20.10 21.00 „Гаспароне" оп. Мілєкера, КОШИЦІ 7.50 Огляд преси, 14.05, 18.45 Вістки, 18.20 Концерт хору т-ва „Просвіти" в Кошицях, ЛЮКСЕМБУРҐ 21.15, 22.00 Симф. концерт: Діла Бели Бартока, МІЛЯНО 17.15 Танк. муз., 21.00, 22.00, 23.00 „Люнатичка" оп. Белінія, ПРАГА 12.50 Орх. концерт, 20.25, 21.00 „Троянди Стамбулу" оп. Л. Фаля, РАДІО ПАРІ, 20.15 Пісні, 20.30, 21.00 Театр Уяви, 21.10 Кабарет, колюмбійський фолкльор, 22.05 Симф. музика, РИМ 17.15 Вок. концерт, 19.30 Розр. музика, 21.00, 22.00 „Весна" оп. Ів. Штрауса.

Неділя, 12. червня 1938.

БЕРЛІН 20.00 21.00 Орх., хор, сол., 22.30 Розр. музика, БУДАПЕШТ 12.30 Оп. орх., 15.45 Циг. музика, 17.00 Форт., 19.30 20.00 Концерт хору, 21.40 22.00 Орх. концерт, ВІДЕНЬ 12.00 Симф. концерт, 15.30 Тріо ес-дур оп. 40 Брамса, 19.10 Пісні й музика, 20.00 21.00 Китиця Штраусових мельодій, КОШИЦІ 9.00 Правосл. Богослуження з Липчі, співає хор черниць, 18.00 Репортаж, 18.45 Вістки, МІЛЯНО 15.30 Хор, 17.00 18.00 Розр. мельодії, 21.00 Комедія, 21.40 22.00 Військ. орх., ПРАГА 12.25 Розр. музика, 18.30 Балет. музика, 20.45 21.00 Форт., РАДІО ПАРІ 18.00 Легка музика, 19.32 Сценка, 20.15 Пісні, РИМ 17.00 18.00 19.45 Розр. концерт, 21.00 22.00 23.00 „Сибір" оп. Джордана, СОФІЯ 20.00 Спів. ресіталь, 21.30 Оп. мельодії, СТОКГОЛЬМ 19.30 „Весна у Відні" попурі, 20.15 Скрипк. ресіталь Терньвіста, ШТУТҐАРТ 20.00 21.00 „Циганський барон" оп. Ів. Штрауса.

Понеділок, 13. червня 1938.

БЕРЛІН 19.10 Фльотов-Россіні, 19.45 Вечірній гомін, 20.00 Фільм. і танк. мельодії, БІЛГОРОД 18.05 Спів. ресіталь, 18.35 Нар. пісні, 20.00, 21.00, 22.00 Опера БУДАПЕШТ 12.05 Концерт солістів, 13.50, 19.00 Циг. музика, 17.30, 18.00 Військ. орх., ВІДЕНЬ 13.15 Розр. концерт. 15.30 Варіяції і фуга Брамса на тему Генделя, 18.00 Свято цвіту вишні, японські фільм. мельодії, 19.10 Муз. імпровізації форт., 19.25, 20.00, 21.00 Муз. імпровізації форт., 19.25, 20.00, 21.00 „Тоска" оп. Пуччінія, 22.30 Розр. муз., ГІЛЬВЕРЗУМ II. 19.50, 20.00, 21.00 „Чародійний флет" оп. Моцарта, КОШИЦІ 7.50 Преса, 12.10 Для хліборобів, 14.05, 18.45 Вістки, 18.00 Православія і Мармарош, Хор, ЛІОН 20.30, 21.00, 22.00 „Орфей" оп. Глюка, МІЛЯНО 17.15 Танк. музика, 22.00 Скрипка, ПРАГА 16.15, 17.00, 18.20 Орх., 22.35 Віол., РАДІО ПАРІ 20.15 Віол., 20.30, 21.00, 22.00 Симф. концерт, РИМ 17.15 Сольо на арфі, 20.30 Розр. музика, 21.00. 22.00 „Кавказ» Ліяна" оп. Тіто Шіпи. РИГА 20.15 Лотиські нар. пісні.

Радіокутик.

ҐІМНАСТИКА МІЗКУ.

За прикладом популярних англійських авдицій, голяндське радіофонічне тов. АВРО організує низку авдицій під назвою „Гімнастика мізку". Дотеп тих авдицій полягає на ставленні питаннях на теми, які входять в ділянку загальної освіти, але так поставлених, що вимагають скорої орієнтації думки та скорого сформулювання відповіді. Перші змагання відбудуться 26 ц. м. між слухачами сусідніх міст Утрехт та Амсфурт.

НАШЕ МОРЕ.

8. червня ц. р. віденська радіорозсильня вислала драматичну авдицію „Наше море", метою якої є запізнати австрійців з чужою їм досі стихією. Німецьке море є тепер також і їх морем, а почуття спільноти є важним елементом загально-німецького патріотизму.

АМЕРИКАНСЬКА ДЕРЖАВНА ПРОТИКОМУНІСТИЧНА РАДІОСТАЦІЯ.

Американський президент Рузвельт вніс до парляменту проєкт будови державної радіостанції, яка протиділала б комуністичній протидержавній агітації, вживаючи ріжної довжини хвиль. На будову цієї станції мають призначити спеціяльні кредити.

РАДІЮВИЙ РЕПОРТАЖ З ЯПОНСЬКО-КИТАЙСЬКОЇ ВІЙНИ.

Японське радіо бажає дати своїм слухачам нагоду безпосередньо пережити з японським військом атаки на китайське місто Сучов. З цією метою вислав на китайський фронт радіовий справоздавець та інженір радіотехнік. Вони мають почати репортаж з першої лінії японських військ, які є розташовані під Сучов. Таким чином японське населення матиме змогу слідкувати за японською атакою на Сучов, стежити за ходом боротьби та довідатися про здобуття міста.

АНГЛІЯ В 1538 Р.

Англійський король Генрих 8-ий наказав одному зі своїх дослідників обїхати та докладно оглянути цілу Англію. Дослідник уволив волю короля посвячуючи на цю ціль 9 літ. Рівно 400 літ тому закінчив він свою мандрівку по Англії. У регіональній програмі надасть ББК авдицію, цієї завданням буде пригадати Англію такою, якою тоді бачив дослідник та порівняти її з нинішньою.

БІРЖА.

Львів 10 червня 1938

Гроші.

Купно-продажа: Бельґи бельґ. 90·17, 89·70, Доляри американські 5.30·00, 5·27·50 Доляри канад. 5·23·50—5.21·00. Фльорени гол. 294·24—292·50, Франки фр. 14·85—14·56, Франки швайцарські 121·40—120·61 Фунти анґл. 26·37—26·21, Гульдени данц. 100·25—99·75, Корони ч. 12·00—9·00 Кор. дан. 117·70—116·85 Кор. норв. 132·48—131·50, Корони шв. 135·94—134·95. Ліри італ. 22·90—22·00, Марки фінлян. 11·64—11·25, Марки нім. 90·00 — 84·00, Тель Авів 26·20—25·95, Марки нім. срібні 110·00, — 104·00

Акції.

Банк Польський 119·50 Цукор, 34·00, Вугель 28·00, 27·25, Ліпльон 71·00. Можеїв 12·25, Островець 57·50, Стараховичі, 35·50, 35·75, Габербуш 47·75.

Папери

4 і пів проц. внутр. 65·00, 65·00, 3 ін. 1 ем. 80·25, серія непот. 3 поз. інв. 2 ем. 81·25 серія непот. 5 конверс. 70·00 прем. дол. 41·88 4 консол. 67·25

Тенденція вдержана.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ"

Львів, 10. червня 1938.

1 кг. масла десер. озьок. без оп.	2·25 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак.	2·31 зол.
1 кг. масла експорт. за зачет.	2·30 зол.
молоко	16—17 сот.
яйця копа	3·40 зол.

Тенденція на всі артикули сильна.

Оповістка.

Жертви зложені в Адміністрації „Діла": **На Рідну Школу** Мих. Корнмора, Озерне зол. 5; на **Інвалідів** Зен. Марек, Пажно зол. 2; на **фонд вдів і сиріт** Зен. Марек, Пажно зол. 2.

Старшина Кружка Рід. Шк. ім. Г. Барвінок складає найщирішу подяку всім тим, що помогли уладити збірку дня 5. червня ц. р.

Замість поіменної подяки за надіслані привіти в дні мого ювилею складаю 10 зол. на Рідну Школу. **о. Іван Іванчук,** парох у Товстім. 1271

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів ...

репертуарі, пл., 12.03 Полудн. авд., 14.00 Музика з пл., 14.15 Орх. музика, 15.05 Господарські та суспіл. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 Театр Уяви для дітей: „Малий льорд" на осн. Бернета, 15.45 Господарські вістки, 16.00 Із Шубертових творів, орх. мандолиністів, мецосопран, 16.45 Право дитини до самопоміч та свободи, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Спорт і ритм, жива музика, бандко, форт., Поезії про спорт Генр. Збєжховського, Спортова гутірка, 17.45 Гутірка зі слухачами, 17.55 Гальо — спорт! 18.00 Наша програма, 18.10 Віольончеля у супр. форт., 18.45 Поет. чвертьгодина, 19.00 Трансм. з привезення мощей А. Боболі, 20.0 Муз. фестиваль: Великий симф. концерт, орх., сопран, тенор, хори; у перерві в год. 21.10 Веч. денник, актуальна гутірка, 22.15 Година несподіванок, 23.00 Ост. вістки, 23.05—23.55 Легка й танкова музика з плит. (надає Варшава II.).

Неділя, 12. червня 1938.

7.15 Пісня, 7.20 Концерт куявського полку піхоти, 8.00 Ранішній денник, 8.15 Для села: Газетка, хор дітей вселюдної школи зі с. Малорита на Поліссі, 8.35 Бесіда здоровить, 8.40 Власні справи беріть у власні руки, **8.55 Видатність паші збільшують післяплоди, в українській мові виг. інж. Д. Дучимінська,** 9.05 Музика з пл., 11.45 Фільм. огляд, 12.03 Музика норанок, орх., 13.00 Соймове видання Міцкевичевих творів, 13.15 Музика салон. орх., мецосопран, тенор, форт., 15.00 Для села: На день кооперації, бомж. гимн, Промова, „У громаді" авд., Свято весни в Ольшині. Огляд рільних рільничих продуктів, 16.30 Театр Уяви: „Давні королі Жигмонта", 17.00 Форт. ресітал Г. Штомпкі, 17.30 Звук. типенник, 18.00 Концерт орх.; у перерві коло год. 18.55 Хвилина бюра студій, 20.00 Програма на завтра, 20.05 Разом до мети, 20.25 21.40 Спорт, 20.40 Політ. огляд, 20.50 Веч. денник, 21.00 „Та йой" весела авдиція, 22.00 У літній вечір, розр. концерт, 23.00 Ост. вістки, 23.05—23.55 Танк. музика з пл. (надає Варшава II).

Понеділок, 13. червня 1938.

6.15 Ранішня пісня, 6.20 Музика з пл., 6.45 Руханка, 7.00 Ранішній денник, 7.15 Хор, 8.00 Для шкіл, 8.10 Зачинаємо тиждень, **9.00 Трансмісія богослужения з Успенської церкви у Львові,** відправить **о. Дамян Лопатинський, співає хор під дир. І. Охримовича,** 11.15 Для шкіл: Серед лісів північі, Григові твори з плит, 11.40 Грає Рос. Сігеті, скрипка, з плит. 12.03 Полудн. авд., 14.15 Кітчина для всіх, орх., 15.10 Програма на завтра, 15.00 Біржа, 15.15 Невідомі союзники й вороги, гутірка для старших дітей, 15.30 Звукова гутірка: „На чердаку" Ст. Жеромського, Швайцарська музика з плит, 15.45 Господарські вістки, 16.00 Пісеньки та цитра, 16.45 В авміттському Пекіні, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 „Лебідь із Пезари" (Джякомо Пучіні) муз. репортаж, 17.55 Гальо! — Позір! 18.00 Спортова гутірка, 18.10 Форт. твори у вик. Е. Реслера, 18.25 Співочий ресітал Ол. Гевбі-Шалкевичевої в супр. форт., 19.00 Воєнна авд., 19.20, 20.55 Актуальна гутірка, 19.30 З екрану на мікрофон, розр. концерт, у перервах: Фільм. монольог і скеч „Поворот батька", 20.45 Веч. денник, 21.00 Радіотехн. актуалії, 21.10 „Закури собі папіроску" словомуз. авд., 21.30, 22.00 Спортові вістки, 22.05 Вечірня серенада, муз. авд. у вик. мандолиністів і вок. квартету, 23.00 Ост. вістки, 23.05—23.55 Танк. музика з пл. (надає Варшава II.).

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Субота, 11. червня 1938.

БЕРЛІН 15.30 Молодь співає, 18.00 Розр. музика, 20.00, 21.00 Вес. вечір, БІЛГОРОД 22.45, 23.00, 18.45 Пісні, 22.15 Гавайський квартет, БУДАПЕШТ 17.30 18.00 Нар. пісні в супр. цит. орх., 19.30 Джез 2-форт. музика, 21.30 Орх., 22.00 Концерт, ВІДЕНЬ 12.00, 13.15 Камер. концерт, 15.30 Казка, 16.00 Розр. концерт, 18.00 Вок. авд., 19.10 Весела авдиція, ГАМБУРГ 20.10, 21.00 „Гаспароне" оп. Міллекера, КОШИЦІ 7.50 Огляд преси, 14.05, 18.45 Вістки, 18.20 Концерт хору т-ва „Просвіта" в Кошицях, ЛЮКСЕМБУРГ 21.15, 22.00 Симф. концерт: Діти й Бела Барток, МІЛЯНО 17.15 Танк. муз., 21.00, 22.00, 23.00 „Лючатичка" оп. Беліні, ПРАГА 12.50 Орх. концерт, 20.25, 21.00 „Троянда Стамбулу" оп. Л. Фаля, РАДІО ПАРІ 20.15 Пісні, 20.30, 21.00 Театр Уяви, 21.10 Кабарет, колюмбійський фольклор, 22.05 Симф. музика, РИМ 17.15 Вок. концерт, 19.30 Розр. музика, 21.00, 22.00 „Весна" оп. Ів. Штравса.

Неділя, 12. червня 1938.

БЕРЛІН 20.00 21.00 Орх., хор. сол., 22.30 Розр. музика, БУДАПЕШТ 12.30 Эл. орх., 15.45 Циг. музика, 17.00 Форт., 19.30 20.00 Концерт хору, 21.40 22.00 Орх. концерт, ВІДЕНЬ 12.00 Симф. концерт, 15.30 Тріо ес-дур оп. 40 Брамса, 19.10 Пісні й музика, 20.00 21.00 Китиця Штравсових мельодій, КОШИЦІ 9.00 Правосл. Богослуження з Липчі, співає хор черниць, 18.00 Репортаж, 18.45 Вістки, МІЛЯНО 15.30 Хор, 17.00 18.00 Розр. мельодії, 21.00 Комедія, 21.40 22.00 Військ. орх., ПРАГА 12.25 Розр. музика, 18.30 Балет. музика, 20.45 21.00 Форт., РАДІО ПАРІ 18.00 Легка музика, 19.32 Сценка, 20.15 Пісні, РИМ 17.00 18.00 19.45 Розр. концерт, 21.00 22.00 23.00 „Сибір" оп. Джордано, СОФІЯ 20.00 Спів. ресітал, 21.30 Оп. мельодії, СТОКГОЛЬМ 19.30 „Весна у Відні" попурі, 20.15 Скрипк. ресітал Теривкіста, ШТУТГАРТ 20.00 21.00 „Циганський барон" оп. Ів. Штравса.

Понеділок, 13. червня 1938.

БЕРЛІН 19.10 Фльотов-Россіні, 19.45 Вечірній гомін, 20.00 Фільм. і танк. мельодії, БІЛГОРОД 18.05 Спів. ресітал, 18.35 Нар. пісні, 20.00, 21.00, 22.00 Опера БУДАПЕШТ 12.05 Концерт солістів, 13.50, 19.00 Циг. музика, 17.30, 18.00 Військ. орх., ВІДЕНЬ 13.15 Розр. концерт, 15.30 Варіяції і фуґа Брамса на тему Генделя, 18.00 Свято цвіту вишні, японські фільм. мельодії, 19.10 Муз. імпровізації форт., 19.25, 20.00, 21.00 Муз. імпровізації форт., 19.25, 20.00, 21.00 „Тоска" оп. Пучіні, 22.30 Розр. муз., ГІЛЬВЕРЗУМ II. 19.50, 20.00, 21.00 „Чародійний флет" оп. Моцарта, КОШИЦІ 7.50 Преса, 12.10 Для хліборобів, 14.05, 18.45 Вістки, 18.00 Православні і Мармарош, Хор, ЛІОН 20.30, 21.00, 22.00 „Орфей" оп. Глюка, МІЛЯНО 17.15 Танк. музика, 22.00 Скрипка, ПРАГА 16.15, 17.00, 18.20 Орх., 22.35 Віол., РАДІО ПАРІ 20.15 Віол., 20.30, 21.00, 22.00 Симф. концерт, РИМ 17.15 Сольо на арфі, 20.30 Розр. музика, 21.00. 22.00 „Княжна Ліліяна" оп. Тіто Шіпи, РИГА 20.15 Лотиські нар. пісні.

Радіокутик.

ГІМНАСТИКА МІЗКУ.

За прикладом популярних англійських авдицій, голяндське радіофонічне тов. АВРО організує низку авдицій під назвою „Гімнастика мізку". Дотеп тих авдицій полягає на ставлених питаннях на теми, які входять в ділянку загальної освіти, але так поставлених, що вимагають скорої орієнтації думки та скорого сформулювання відповіді. Перші змагання відбудуться 26. ц. м. між слухачами сусідніх міст Утрехт та Амсфурт.

НАШЕ МОРЕ.

3. червня ц. р. німецька радіорозсильня вислала драматичну авдицію „Наше море", метою якої є запізнати австрійців з чужою їм досі стихією. Німецьке море є тепер також і їх морем, а почуття спільноти є важним елементом загально-німецького патріотизму.

АМЕРИКАНСЬКА ДЕРЖАВНА ПРОТИКОМУНІСТИЧНА РАДІОСТАЦІЯ.

Американський президент Рузвельт вніс до парляменту проєкт будови державної радіостації, яка протиділала б комуністичній протидержавній агітації, вживаючи ріжної довжини хвиль. На будову цієї стації мають призначити спеціяльні кредити.

РАДІОВИЙ РЕПОРТАЖ З ЯПОНСЬКО-КИТАЙСЬКОЇ ВІЙНИ.

Японське радіо бажає дати своїм слухачам нагоду безпосередньо пережити з японським військом атаки на китайське місто Сучов. З цією метою виїхав на китайський фронт радіовий справоздавець та інженір радіотехнік. Вони мають почати репортаж з першої лінії японських військ, які є розтаповані під Сучов. Таким чином японське населення матиме змогу слідкувати за японською атакою на Сучов, стежити за ходом боротьби та довідатися про здобуття міста.

АНГЛІЯ В 1538 Р.

Англійський король Генрих 8-й наказав одному зі своїх дослідників обїхати та докладно оглянути цілу Англію. Дослідник уважив волю короля посвятиючи на цю ціль 9 літ. Рівно 400 літ тому закінчив він свою мандрівку по Англії. У регіональній програмі надасть ББК авдицію, якої завданням буде пригадати Англію такою, якою тоді бачив дослідник та порівняти її з нинішньою.

Позір! Єдині українські шоферські курси інж. Ярослава Білинського

Проваджені українськими фаховими силами, поручаються всім, що хочуть здобути всестороннє знання в ділянці моторизації та запевнити собі певний прожиток. — **Інформації і записи щодня.** — Львів, вул. Сикстуська 43. — Телефон 271-55.

БІРЖА.

Львів 10 червня 1938

Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 90·17, 89·70, Доляри американські 5.33·00, 5·27·50, Доляри канад. 5·23·50—5·21·00. Фльорени гол. 294·24—292·50, Франки фр. 14·85—14·56, Франки швайцарські 121·40—120·61 Фунти англ. 26·37—26·21, Гульдени данц. 100·25—99·75, Корони ч 12·05—9·00 Кор. дан. 117·70—116·8 Кор. норв. 132·48—131·50, Корони шв. 135·94—134·95. Ліри італ. 22·90—22·00, Марки фінлян. 11·64 —11·25, Марки нім. 90·00 — 84·00, Гельвети 26·20—25·95, Марки нім. срібні 110·00, — 104·00

Акції.

Банк Польський 119·50 Цукор, 34·00, Вугодь 28·00, 27·25, Ліпьпоп 74·00. Можеїв 12·25, Островець 57·50, Старахович, 35·50, 35·75, Габероуш 47·75.

Папери

4 % пів. проц. внутр. 65·00, 65·00, 3 % ів. 1 ем. 80·25, серія неност. 3 поз. ів. 2 ем. 81·25 серія неност. 5% конверс. 70·00 прем. дол. 41·88 4 % консол. 67·25

Тенденція вдержана.

Ціни „Маслосоюзу"

Львів, 10. червня 1938.

1 кг. масла десер. одьок. без оп.	2·25 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак.	2·35 зол.
1 кг. масла експорт. за зачет.	2·30 зол.
молоко	16—17 сот.
яйця копа,	3·40 зол.

Тенденція на всі артикули сильна.

Оповістка.

Жертви зложені в Адміністрації „Діла": **На Рідну Школу** Мих. Корнкора, Осемце зол. 5; на **Інвалідів** Зен. Марак, Пазвно зол. 2; на **фонд вдів і сиріт** Зен. Марак, Пазвно зол. 2.

Старшина Кружка Рід. Шк. ім. Г. Барвінок складає найщирішу подяку всім тим, що помогли уладити збірку дня 5. червня ц. р.

Замість поіменної подяки за надіслані привіти в дні мого ювилею складаю 10 зол. на Рідну Школу. о. **Іван Іванчук,** парох у Товстім. 1271

ПІДПРИЄМСТВА

ШУКАЮ спільника до купна 1/5 частини льосу 42-ої Клясової Льотерії ТІЛЬКИ в УКРАЇНСЬКІЙ КОЛЕКТУРІ Повітового Товариства Кредитового у Львові, вул. Сикстуська 38, партер. 11776 2-4

ПАНСІОНИ

ЛІТНИЩЕ ДОРА. Пансіон у фундації Ремісничій ім. Кокорудзів у Дорі від 15 червня приймає літників з цілим утриманням. Ціни поміркові. Нова обстанова. Ремісничa фундація ім. Кокорудзів Дора, вул. Яремчанська 54. 1214 2-3

НАУКА

НА ЛЕКЦІЇ, французьку конверсацію виїду на ферії. Адміністрація під „Нострифікат". 1266 1-2

ШУКАЮТЬ ПРАЦІ

ХТО з культурних, самітних, до літ 70 пошукує опікунки, доброї товаришки, ощадної господині з добрим вихованням, прошу ласкаво зголоситися Адмін. „Діла" під „Львів-осіння". 1267 1-1

ШУКАЮ праці кухарки, до самостійного ведення господарства, радо на виїзд. Ласкаві зголошення до „Діла" під „Марія". 1277 1-1

МЕШКАННЯ

ТРИКІМНАТНЕ МЕШКАННЯ комфорт у середмісті, від 1. липня до винайму. Відомість: „Сільський Господар" Руська 20, тел. 230-53. 1278 1-3

ШУКАЮ мешкання у Львові поруч вул. Сикстуської 38, партер, де є УКРАЇНСЬКА КОЛЕКТУРА Повітового Товариства Кредитового. 1177 2-4

ВИНАЙМУ у Львові від листопада 1 або 2 покої й кухню. Можу також за мешкання взяти адміністрацію кам'яниці або з умовою на утриманні дитини. Поміч в науці. Зголошення до „Діла" до кінця червня „Для емерита". 1274 1-1

КУПНО-ПРОДАЖ

ВИПРАВИ кухонні, комплетні, мебл. 65 зол., кльонові 99 зол., з ... залізком поручає РЕНТШНЕР, Ле... ч. 37.

ПРОДАМ машину українсько... „Адлера", новий модель, добрий ст... Зголош. „Діло" під „Адлер".

ПІЖАМИ попелінові, пасмисті ... нічні сіткові сорочки чоловічі 125-... у „СВЯТ ДЗЄЦКА", Сикстуська 2.

МАТРИМОНІЯЛЬНІ

ОДРУЖУСЯ з панною або вдовою, ... би й поганою та бідною, але з ... до 42-ої Клясової Льотерії ТІЛЬКИ в У... КРАЇНСЬКОЇ КОЛЕКТУРИ Повіт... Товариства Кредитового у Львові, ... Сикстуська 38, партер.

РІЖНІ

ФРАНЦІШОК ГЛЯСГАЛЬ — упр. ... дентист тепер Львів, Пасаж Гавсмана ...

НОВООТВОРЕНА робітня ковдр ... роблює КОВДРИ по 2.50. Ринок, ... Андріюського. С. Дуб.

СТАРУ ҐАРДЕРОБУ мужеську — ... сю на наймодніші бельські матеріяли ... Телефон 270-25.

ПОЗІР, НОВИНА! Вже появилися ... гарні кольорові листівки артиста маляра А. Климка, а саме: Бій під Крутами, ... на Маківці, Сагайдачний громить турків та інші, можна дістати гуртом і детайлічно у видавця: І. Стадник, Львів, Городоцька 2 б. Для крамниць і відпродавців ... бат!

ЩЕ НЕДАВНО совісний годинникар ... спалав вінсовалі прецизійні годинники до Швайцарії — нині всякі запасні ... ригінальні частини має доставець ... **ТЕРМАН, Сикстуська чотирнадцять**

КУПЕЛЕВІ СТРОЇ, пляжові, ... перерібки і теж патенти — ТРИ... НЯ, Городецька 47.

ЗА ДОВГИ своєї дружини не від... даю. П. Керницець, Домініканська ...

ОГОЛОШЕННЯ.

Рік осн. 1904. Телефон 213-... ВИРІБ І ВЕЛИКИЙ СКЛАД **Корсетів, черевних повсів, гумових панчіх і нагрудників** найновіших паризьких і брюссельських ... ЛЬВІВ **Я. Шрайбер** Гетьманська ... Ціни фабричні. Ч. 1054 5—10.

Фірма „**Paryżanka**" виконує ПЛІСИ, ГАПТИ, ГУДЗИКИ, ... скоро і старанно — низькі ціни **Львів, Льва Сапіги 58.**

За 10 сотиків леду — 3 дні ... дають тільки ГЕРМЕТИЧНІ **ледівні САКА** найдешевше купите просто з фабрики Львів, Сикстуська 18 ... тел. 116-86.

ПІТ НІГ, РУК, ПАХВИ і т. п. зникне при вживанні ... ного певного і нешкідливого ... пудру „**CSAVE**" 50 сот. Пробний пакет. Перфумерія **С. ФЕДЕРА** Львів, вул. Сикстуська ... Філія Коперника ... Філія: вул. Галицька ...

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ...